

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

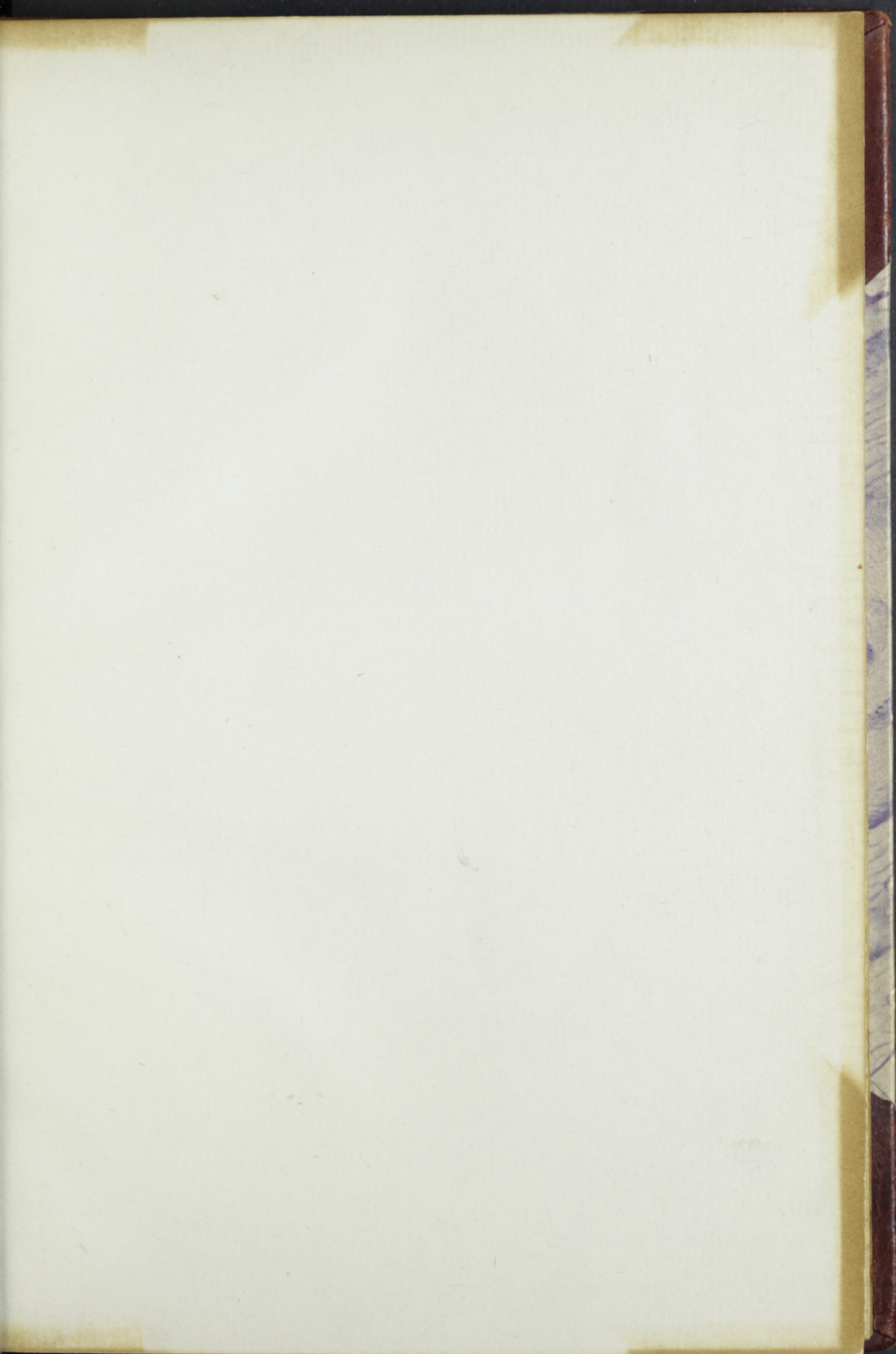
38, - 160 - 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019386547

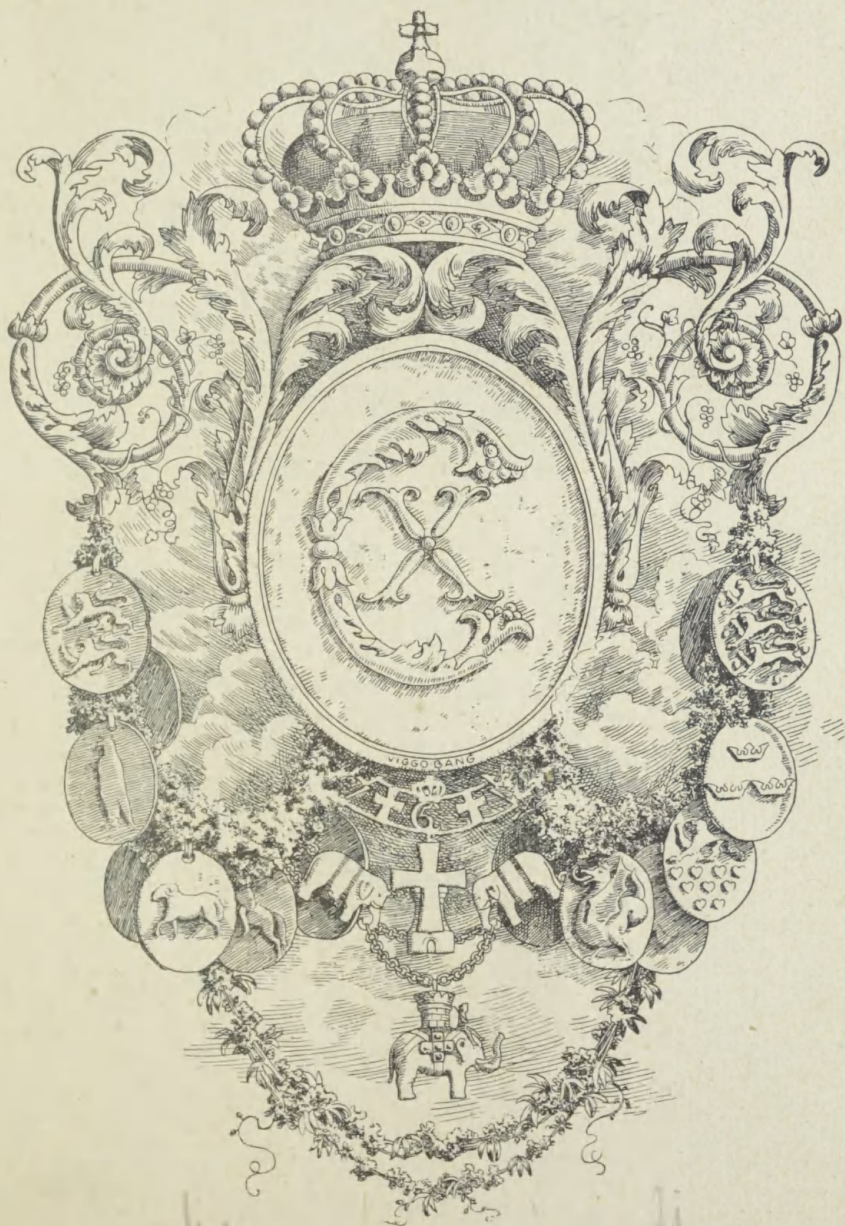

THE KONGRESS RIBT

EDWARD G. BROWN, JR. LIBRARY

EN KONGES RIDT

VILH. PRIOR - KGL. HOFBOGHANDEL

EN KONGES RIDT

Hansen & Jacobsen, Kbhvn.

Der er i Livet Stunder, hvis Tildragelser til sene Tider vil staa lyslevende for En.

For mange Aar siden saa' og hørte jeg den danske Kæmpe, Redaktør Jessen, tolke sin Hjertesag. Det var paa den lille Ø Borgø i Maribo Sø. Han sluttede sin Tale med at sige, nej skrige det ud, som kom det fra hans store, varme Hjertes inderste Dyb: „Atter det skilte bøjer sig sammen, en Gang i Tiden vorder det Et“. I mig slog det ned: Den Mand taler Sandhed, ellers er der ingen Retfærdighed til!

Og Ordene, Skriget og Tonen stod siden for mig.

Saa fik jeg Lov til at se den danske Konge, Christian den Tiende, paa den hvide Hest ride over Voldsgrænsen, og jeg hørte ham sige, nej skrige det ud: Velkommen hjem!

Ordene var andre, men Skriget genkendte jeg; dette Hjertedybe, Glædens- og Smertensblandede Raab, som jeg kun een Gang før havde hørt. Ja, Tonen var den samme — — „Tonen fra Himlen i Sjælens glade Pilgrimssang“.

Og besejlede Kong Christians „Velkommen hjem“ hin Sommerdag ikke til Fulde Redaktør Jessens Ord hin Efteraarsdag, saa var det ikke den danske Konges, heller ikke den danske Kæmpes Skyld.

Blot nu og i Fremtiden rigtig mange Danske vilde gentage

Redaktør Jessens Raab i Sandhed, om Retfærdighed, saa kom vel engang den Stund, da en dansk Konge kunde gentage Kong Christians „Velkommen hjem“ — et Raab, som vilde række længere end til Skjelbækken, en Tone, der ene klang af Glæde, og som naaede alle danske Sønderjyders Øren.

Rob. Ludvigsen.

Mandag den 5. Juli 1920 indledede den danske Gesandt i Paris, Kammerherre Bernhoft, sin Tale, før Grænse-Traktatens Underskrift i det franske Udenrigsministerium, med følgende Ord:

„Jeg er bemyndiget til i det danske Folks og den danske Regerings Navn at give Udtryk for den dybe Taknemlighedsfølelse, der besjæler alle Danske, overfor de allierede og associerede Magter. Den Kendsgerning, at største Delen af den danske Befolkning i Slesvig nu forenes med vort Fædreland, skyldes fremfor alt det Retfærdighedsprincip, hvis Sejr de allierede og associerede Magter har sikret gennem umaaelige Ofre...“

Traktaten blev under Forsæde af Jules Cambon Kl. 11,45 i Ursalen i Udenrigsministeriets Bygning paa Quai d'Orsay, foruden af den danske Gesandt, paa Englands Vegne underskrevet af Lord Derby, paa Frankrigs af Jules Cambon og Paleologue, paa Italiens af Bonin Longare og paa Japans af Matsui.

De forenede Stater er ikke Deltagere i Traktaten og var ikke repræsenteret ved Undertegnelsen.

Efter Undertegnelsen blev der givet en Frokost til Ære for Slesvig.

Den undertegnede Grænse-Traktat indeholder 3 Artikler, der lyder som følger:

Artikel 1.

De allierede og associerede Hovedmagter erklærer, at de herved overdrager frit og kvit for alle Byrder og Forpligtelser, under Forbehold af Bestemmelserne i nærværende Traktat, til Danmark, som modtager denne Overdragelse, alle Suverænetetsrettigheder, som de i Henhold til Artikel 110, 3. Stk., i Fredstraktaten med Tyskland, undertegnet i Versailles den 28. Juni 1919, besidder over de Omraader, Øer og Holme af Slesvig, der er beliggende nord for den nedenfor beskrevne Grænselinie. Denne Overdragelse skal regnes fra den 15. Juni 1920, paa hvilken Dag Fastsættelsen af Grænsen er bleven officielt notificeret Tyskland og Danmark.

(Herefter følger Beskrivelsen af Grænselinien, om hvilken der efter nøjere Eftersyn kan bemærkes følgende: En stor Del af den ny Rigsgrænse følger Vandløb, bl. a. Kobbermølle dammen, Krusaaen, Skjelbækken, Gammelaa, Sønderaa og Rudebøl Sø. Markgrænsen omfatter en Linie fra det Punkt, hvor Krusaaen støder sammen med Nørre-Smedeby og Bov Kommuner, en Linie i Marken skærende Flensborg-Aabenraa-Chausséen 400 Meter syd for Krusaaen, derfra mod Sydvest indtil Bov-Nyhus Vejens Skæring med Krusaaen. En Linie i Marken øst for Gaarden Valdemarstoft og syd for Paddeborg Station mod Vest til Eggebæk Kommunes Sydgrænse ved Skjelbækken, videre langs Sydgrænserne for Frøsløv, Kragelund og Eggebæk Kommuner over et Punkt paa den nordlige Bred af Rudebøl Sø ved Ringsvarf, langs en Linie i Marken, 400 Meter syd for Vidaaen og parallelt med denne Aa mod Vest indtil det Punkt, hvor Kjærdiget støder til Rudebøl Sø, 500 Meter syd for Rudebøl, Stens Midterlinie, derfra mod Vest til Siltoft, en Linie, der følger Kjærdiget, Sydgrænserne af Rudebøl Kog og ny Frederiks Kog, og endelig derfra en Linie mod Nordvest, saaledes at Øen Sild bliver hos Tyskland og Romø hos Danmark).

Den ovenfor beskrevne Grænse vil blive udstukket paa Stedet af den i Artikel 111 i Fredstraktaten med Tyskland, undertegnet i Versailles den 28. Juni 1919, omhandlende Kommission.

Artikel 2.

De Omraader, der omhandles i Art. 1, 1. Stk., skal fremtidig forblive uafhængelige, med mindre der foreligger Samtykke fra Raadet for Folkenes Forbund.

Artikel 3.

De allierede og associerede Hovedmagter forbeholder sig ved særlige Aftaler, i hvilke Tyskland og Danmark vil være Medkontrahenter, senere at sørge for Ordningen af de Spørgsmaal, navnlig Nationalitetsspørgsmaal, finansielle eller økonomiske Spørgsmaal, der opstaar ved Danmarks Erhvervelse af Suveræneteten over de i Art. 1 omhandlede Territorier, saaledes som det er bestemt i Art. 114, 2. Stk., i Versailles-Traktaten.

Fredag den 9. Juli 1920 Kl. 10¹/₄ Fm. kørte Hans Majestæt Kong Christian den 10. fra Christian den 8.s Palæ til Christian den 9.s Palæ, hvor der Kl. 10¹/₂ fandt Statsraad Sted. I dette ratificerede Hans Majestæt Kongen den under 5. Juli s. A. underskrevne Traktat mellem de allierede Hovedmagter om Overdragelsen til Danmark af Suveræneteten af de sønderjyske Landsdele. Statsminister N. Neergaard forelagde derefter den af den danske Rigsdag vedtagne Lov om Indlemmelsen af Landsdelene i Kongeriget til allerhøjeste Stadfæstelse. Endvidere forelagde Statsministeren til Hans Majestæts Underskrift et kongeligt Budskab i Anledning af Indlemmelsen af de sønderjyske Landsdele i Kongeriget. Ministeren ledsagede Forelæggelsen med nogle Udtalelser, hvori bl. a. fremhævedes, at det i Dag var den største Højtidelighed i den nulevende Slægts Tid. Hans Majestæt svarede og dvælede i Svaret særlig ved Minderne fra sin Bedstefaders og Faders, Deres Majestæter Kong Christian den 9.s og Kong Frederik den 8.s Dage. Da Kongen derefter underskrev Loven og Budskabet, affyredes der Kl. 11 præcis Salut fra Batteriet „Sixtus“, Kirkeklokkerne Landet over begyndte at ringe, medens den paa Amalienborg Slotsplads forsamlede Folkemængde blottede Hovederne.

Statsraadet sluttede med, at Hans Majestæt Kongen, idet han sammen med Ministrene rejste sig, opfordrede disse til i Forening med ham at udtale et: „Gud bevare Danmark!“

Noget efter kørte Kongen og Kronprinsen tilbage

til Christian den 8.s Palæ, hilst med livlige Hurraraab fra de paa Pladsen tilstedeværende. Kongen saa stærkt bevæget ud. Mængden samlede sig derpaa foran Slottet, hvor der blev udbragt et Leve for det genforenede Danmark, ligesom „Der er et yndigt Land“ og „Kong Christian stod ved højen Mast“ blev afsunget. Derefter kørte Enkedronningen med sine Børn og noget senere Kongen, Dronningen, Kronprinsen og Prins Knud i aabne Vogne til Guds-tjenesten i Vor Frue Kirke. De kongelige Herskaber blev af alle hilst med livlige Hurraraab.

Ved en Højtidelighed blev der nedlagt Kranse paa Mindesmærkerne paa Holmens og Garnisons Kirkegaard for de i Krigen faldne; medens Æreskompagnier paraderede, talte paa Holmens Kirkegaard Kommandør Topsøe Jensen, paa Garnisons Kirkegaard Ritmester La Cour.

Paa Ententesoldaternes Grave paa Vestre Kirkegaard nedlagde Dannebrog-Komiteen Kranse, ligesom mange Private smykkede Gravene med Blomster som Tegn paa det danske Folks Taknemlighed overfor Ententemagterne.

Paa Professor Floors Grav paa Garnisons Kirkegaard nedlagde Sønderjysk Centralforening en Krans, og der holdtes Taler af Sagfører Mandal Berthelsen og Boghandler Fergo.

Ved den slesvigske Sten afholdtes et af ca. 1000 Tilhørere besøgt Møde, paa hvilket der holdtes Taler for det genforenede Danmark.

Paa Raadhuspladsen afholdtes en Koncert, der overværedes af en tusindtallig Mængde. Men ogsaa paa anden Maade, og ikke alene i Hovedstaden, men hele Landet over, blev Dagen højtideligholdt.

Kl. 12 afholdtes i Vor Frue Kirke den højtidelige Guds-tjeneste, der overværedes af Deres Majestæter Kongen, Dronningen, Enkedronningen samt alle de kongelige Prinser og Prinsesser. Tilstede var bl. a.: Den italienske Gesandt, M. Carobbio, den franske Gesandt M. Claudel, den norske Gesandt Hr. Irgens, den engelske Chargé d'affaires Grant Allen, Kammerherrerne Krieger, Bardenfleth og Clan, Admiral Evers, Kommandør Carsten-

sen, Borgmestrene Møller og Kaper, Direktør Philip Sørensen, Folketingsmedlemmerne Fru Mathilde Malling-Hauschultz og Pinstrup.

Stiftsprovst, Dr. Ussing prædikede, idet han gik ud fra Davids 116. Salme, Vers 1—13, hvori det hedder: „Jeg elsker Herren, thi han hører mine ydmyge Begæring.“ Stiftsprovsten sluttede sin Tale med at udtale:

„Nu har vi at takke Herren for hans Gave. Men idet vi beder for vore Brødre og Søstre i Sønderjylland, opsender vi et Haab om, at de, der blev tilbage dernede, en Gang, ad Guds underfulde Veje, maa samles med os.“

Efter Talen sang Menigheden „Kongernes Konge“. Dybt bevæget gik Kongen umiddelbart efter Salmens Afsyngelse hen til den Kirkestol, hvor corps diplomatique havde Sæde, og trykkede den franske Gesandt M. Claudels Haand heftigt; ogsaa den italienske og norske Gesandt og den engelske Charge d'affaires modtog Haandtryk af Kongen, Enkedronningen og Dronningen. Paa Vej ud af Kirken standsede Kongen ved Stolen med Ministrene og hilste.

Efter Festgudstjenesten i Vor Frue Kirke begav Kongefamilien sig til Folkefesten paa Stadion, hvor der ved 1½-Tiden var ca. 15,000 Mennesker forsamlet. Paa Hæderspladserne sad Veteranerne. Et 100-Mands Orkester musicerede under Kapelmester Schnedler-Petersens Ledelse.

Kongefamilien ankom Kl. 2. Forrest gik Kongen, der var i Generalsuniform, saa fulgte Chefen for Kongens Adjutantskab, Oberst Gjernal, Adjutant, Kaptajn Dahlberg og Generalmajor Castenschiold, derefter kom Dronningen, Kronprinsen, Prins Knud, Prinsesserne Thyra og Dagmar, Prinserne Valdemar, Harald, Gustav, Georg af Grækenland, Erik og Viggo.

I Forsamlingen, som rejste sig op og med blottet Hoved hilste Majestæterne, saas alle vore højere Militære og Repræsentanter for Ministeriet og Byens juridiske og administrative Myndigheder, bl. a.: Generalerne Gørtz, Jacobi, Holm, Knudsen og Hegermann-Lindencrone, Generaltøjmester Nørresøe, Obersterne Moltke, Wille-

moes og Esmann, Oberstløjtnant, Fmd. f. Vaabenbrødrene, Thalbitzer, Oberstløjtnanterne Hollbøll, Castonier, Rønning og la Cour, Generalintendant Brammer, Kommandørerne Mægaard, da Cunha, Scheel, Topsøe-Jensen og Saaby, Chefen for Generalstaben, Generalmajor Louis Nielsen, Chefen for Flyservæsenet, Oberstløjtnant Koch, samtlige Soldaterforeningers Formænd, og blandt Veteranerne de svenske Veteraner med Major Akerhielm i Spidsen. Endvidere Deputationer fra „Svenska flaggens dag“ og den norske „17de Maj-Komiteen“, nemlig: Intendant Knut Nyblom, Konsul Harry Wennberg og Direktør Otto Åstrand samt Højesteretsadvokat Jørgen Ordning, Lektor Karl Aubert og Grosserer Søren Iversen. Blandt de norske Veteraner saas den 80-aarige Jordbruger Bull og den 83-aarige Skomager Johannesen fra Bredal, medens Finland var repræsenteret ved Veteranen, fhv. Bankdirektør Liikanen, Helsingfors.

Festen indlededes med, at Soldaterforeningernes Fanevagt, der medførte alle de københavnske Foreningers Faner, marscherede ind paa Stadion. Fanerne sænkedes for Veteranerne og Kongefamilien og anbragtes derefter midt paa Pladsen. Formanden for „Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg“, Grosserer C. Heine tog straks Ordet og motiverede et Kongen leve, som besvaredes med nifoldigt Hurra samt Afsyngelse af „Kong Christian“.

Kongen, der var meget bevæget over den oprigtige Hyldest, han var Genstand for, rejste sig derpaa og holdt en kort, improviseret Tale. Han henvendte sig særlig til Veteranerne, hvem han bragte en dybtfølt Tak for deres Kærlighed til Fædrelandet og for de Ofre, de havde bragt det. Kongen sluttede med at udbringe et Leve for Veteranerne: det besvaredes med begejstret Tilslutning fra den store Forsamling.

Saa tonede kgl. Kammersanger Peter Cornelius' mægtige Røst ud over Pladsen; han sang en til Festen af Th. Calberg forfattet Sang, der modtoges med stærkt Bifald. Næstformanden for „Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg“, Overretssagfører Olaf Hjorth, talte derefter for

Fædrelandet og sluttede med at udtale den gamle Bøn: Gud bevare Danmark!

Alle rejste sig og istemte disse Ord. I samme Øjeblik gik Dannebrog til Vejrs paa de mange Flagstænger, der indrammede Pladsen, og paa den store Flagmast, der var anbragt i Midten. Musikken spillede, og Forsamlingen udbrød i begejstrede Hurraraab, der næsten overdøvede Salutten fra et Bateria Feltartilleri, der var anbragt i umiddelbar Nærhed af Stadion. Men Jublen var paa sit højeste, da i det samme en Flyvemaskine, ført af Løjtnant Foltmann, strøg lavt hen over Pladsen og nedkastede en Regn af Blomsterbuketter. Ud for den kongelige Tribune kastede Flyveren en Buket røde Roser, som en lille Purk, under Mængdens stormende Bifald, straks samlede op og overrakte Dronningen.

Efter at „Der er et yndigt Land“ var blevet afsunget, talte Oberst Lewald for Veteranerne: „Vi takker eder, og vi lover eder, at vi, som I, vil sætte Livet ind for at væрге det, vi har vundet, om det skulde blive nødvendigt!“

Talen sluttede med et Leve for Veteranerne, der modtoges med stormende Begejstring. Musikken spillede derefter „Dengang jeg drog af Sted“, hvorpaa Kongen gik hen til Veteranerne for at trykke hver enkelt i Haanden og tale med dem. I samme Øjeblik strømmede Menneskemængden fra Tilskuerpladsen ind over Stadion; i Tusindvis slog de Kreds om Kongen og Veteranerne, og uafbrudt lød Hurra- og Hyldestraabene med begejstret Kraft. Kongen smilede og nikkede; Veteranerne smilede og nikkede, mange af dem havde Taarer i Øjnene over den stolte Hyldest, de sammen med Kongen var Genstand for. Dette smukke Optrin blev Afslutning paa den Fest, hvis Formaal var at hædre og gavne Veteranerne.

Om Eftermiddagen Kl. 4 afholdt Dannebrog-Komiteen i Odd Fellow-Palæet, hvis store Sal var fyldt til Trængsel, en Højtidelighed. Tribunen var smukt pyntet med Flagdekorationer, og midt imellem de mange Dannebrog saas et norsk og et svensk Flag til Ære for de norske og svenske Frivillige fra de slesvigske Krige. Paa Hæderspladserne sad Veteranerne.

Kaptajn R. C. Schiøler bød Forsamlingen Velkommen

til „Takkens og Glædens Fest og til Haabets Højtid“. Saa sang Bel Canto-Koret under Vilhelm Poulsens Ledelse „Det lyder som et Æventyr,“ hvorefter Dr. Petrus Beyer talte for Kongen og udbragte et Leve, der besvaredes med nifoldigt Hurra. Derpaa sang Koret „Du skønne Land med Dal og Bakker fagre“ og „Slesvig vort elskede omstridte Land“, hvorefter Professor Dr. jur. Knud Berlin talte for Genforeningen og udbragte et Leve for Danmark. Alle rejste sig og sang „Der er et yndigt Land,“ hvorefter Koret indtonerede „Kongernes Konge“. —

Dagens sidste store Begivenhed var Borgerkomiteens Fest for Veteranerne i Idrætshuset. Der var ca. 500 Veteraner, hvorimellem 24 norske, svenske og finske frivillige fra 1864, deriblandt Major Akerhielm, Løjtnant Liikanen og d'Hrr. Wålgreen, Grevillius og Hagberg. Iøvrigt saas en meget repræsentativ Forsamling, hvoriblandt: Den svenske Gesandt, Beck-Friis, Generalerne Gørtz, Knudsen, Jacobi, Louis Nielsen, Hegermann-Lindencrone og Castonier, Generaltøjmaster Nørresøe, Generalintendant Brammer, Oberst Moltke, Kommandørerne Topsøe-Jensen, Saaby og da Cunha, Oberstløjtnant Thalbitzer, norsk Højesteretsadvokat Jørgen Ordning, Dr. Petrus Beyer, Stabslæge Norrie, Rektor H. P. Hansen, Stabssergent Hinge, Kaptajn Randa-Boldt, Kaptajn Halvor Jensen og Sagfører Mandal Berthelsen.

Festen indledes af Overretssagfører Manthey-Wagner, der motiverede et Leve for Kongen.

Derefter talte Pastor Storm for Veteranerne, for hvem han udbragte et Leve. Til Slut talte Direktør C. J. Adolph for de svenske, norske og finske Veteraner, idet han sluttede med at udtale: „Kære og tapre Brødre fra Sverige, Norge og Finland, endnu engang paa alle Danskes Vegne og i Danmarks Navn: Tak for Eders Daad!“ Saa raabtes der Hurra til Ære for Hædersgæsterne, hvorefter Major Akerhielm takkede og motiverede et Leve for Danmark. Endelig udtalte svensk Intendant Knut Nyblom, og norsk Højesteretsadvokat Jørgen Ordning Sveriges og Norges

Glæde over Sønderjyllands Genforening med Danmark. Endnu havde en lang Række Talere Ordret, bl. a. Veteranen, Pastor Dalhoff, der takkede paa Veteranernes Vegne.

Under Festen blev der ved Hjælp af 60 hvidklædte unge Damer af det københavnske Bourgeoisi serveret en lille let Souper, som Veteranerne efter den anstrengende Dag nok kunde trænge til. Der herskede en fornøjelig Stemning under den smukke og stemningsfulde Fest.

Om Eftermiddagen Kl. 3³/₄ stod Kongeskibet „Dannebrog“ ud af Københavns Havn. En Del civile og militære Herrer havde givet Møde ved Kongeparrets Afrejse, hvoriblandt Politidirektør Dybdal, Stiftamtmand Ammentorp, Overpræsident Jonquieres, Havnedirektør Borg, Københavns Kommandant, General Nyholm samt den britiske Marine-attache.

Ved 3-Tiden ankom Hs. kgl. Højhed Prins Valdemar med Drs. kgl. Højheder Prins Erik, Prins Viggo og Prins Georg af Grækenland, og noget senere Hs. kgl. Højhed Prins Harald og Deres kgl. Højheder Prins Gustav Prinsesse Thyra og Prinsesse Dagmar. Ved 3¹/₂-Tiden ankom Deres Majestæter Kongen og Dronningen samt Deres kgl. Højheder Kronprinsen og Prins Knud. Mange Tusinde Mennesker var forsamlet paa Toldboden og hilste de kongelige Herskaber med Hurraraab.

Ved Landgangsbroen blev de kgl. Herskaber modtaget af Hofmarskal, Kammerherre Juel og Jagtkaptajn, Kommandør Carstensen.

Kongeparret ledsagedes paa Rejsen af Hs. Excellence, Overkammerherre Oxholm, Overhofmesterinde Frk. Grevenkop-Castenschield, Hofdame, Baronesse Reedtz-Thott, Hoffrøken Sehested, Kammerherre, Kabinetssekretær Krieger, 2den Hofmarskal, Ceremonimester Juel, Kabinetssekretær C. P. M. Hansen, Chefen for Adjutantstaben, Oberst Gjernal, Jagtkaptajn, Kommandør Carstensen, og Adjutanterne, Kaptajn Dahlberg og Kaptajn Sander. Med „Dannebrog“ rejste endvidere Baron A. Blixen-Finecke.

Da Kongen vilde gaa om Bord, hændte en lille morsom

og uventet Episode. En ung Pige trængte sig frem til Kongen og falbød Genforeningsmedaljen. Smilende tog Kongen mod hendes Kurv og købte et Par Stykker. Det kunde Prins Harald imidlertid ikke se roligt paa, han vilde være med, og fo'r ned fra Dækket, men Kongen puffede baade Prinsen og den unge Pige om Bord paa Skibet, hvor hun fandt rigelig Afsætning for sine Medaljer.

I samme Øjeblik Kongen betraadte Dækket, gik Kongeflaget til Vejrs, hilst med Kanonsalut fra Batteriet Sixtus.

Ikke alene paa Toldboden, men ogsaa paa Langelinie, havde der samlet sig en stor Menneskemængde. Da „Dannebrog“ gled ud af Havnen, var Begejstringen stor. Folk viftede med Hatte og Lommetørklæder, raabte Hurra og sang nationale Sange. Kongen stod paa Skibets Kommandobro og viftede til de glade Københavnerne.

Men snart var Skibet ude af Syne — den historiske Kongefærd var indledet:

*„Saa rejse vi til vort Fædreland,
der ligger ej Dag i Dvale,
der stander en Borg saa prud, saa grand,
med Gammen i gyldne Sale.
Saa frydelig der til evig Tid
med Venner i Lys vi tale.“*

Efter Statsraadmødet den 9. Juli 1920 offentliggjordes følgende:

Vi Christian den Tiende — Gøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov om Indlemmelse af de sønderjyske Landsdele i Kongeriget :

§ 1.

De Landomraader, som overdrages til Danmark i Følge Fredstraktaten i Versailles af 28. Juni 1919, Artikel 110, sidste Sætning, indlemmes i Kongeriget og benævnes de sønderjyske Landsdele.

§ 2.

Denne Lov træder straks i Kraft.
Hvorefter alle vedkommende sig har at rette.
Givet paa Amalienborg, den 9. Juli 1920.

Christian R.

(L. S.)

N. Neergaard.

Det kongelige aabne Brev, der offentliggjordes den 9. Juli, havde følgende Ordlyd:

Vi Christian den Tiende — Gøre vitterligt: Ved en af Os i Dag stadfæstet Lov er de Landomraader, som i Henhold til Fredstraktaten i Versailles af 28. Juni 1919, Artikel 110, er tilfaldet Danmark, hvilke benævnes De sønderjyske Landsdele, indlemmede i Kongeriget som en uadskillelig Del af dette.

Ved Os venligsindede Magters højmodige Mellemkomst og ved Befolkningens klart tilkendegivne Vilje er saaledes, i det Omfang, hvori Magternes paa Afstemningsresultatet byggede Afgørelse har gjort det muligt, det Ønske opfyldt, som alle Danske siden hin ulykkelige Stund, da vore sønderjyske Landsmænd blev skilte fra Riget, har næret om atter at genforenes med dem.

Idet Vi udtaler Vor dybtføjte Taknemlighed og Glæde herover saavel som Vor Tak for den eksempelløse Trofasthed, hvormed Sønderjyderne har stridt for Danmarks Sag og givet deres danske Sindelag til Kende, hilser Vi Landsdelenes Beboere velkommen tilbage til Danmark.

Vi tilsiger dem alle Vor Beskyttelse for deres velerhvervede private Rettigheder og lover, at Vi altid vil vaage nøje over Overholdelsen af den i Landsdelene gældende Ret, der nu med Genoplivelse af det ældgamle Retsfællesskab i videst muligt Omfang paany vil blive dansk. Til Gengæld vente Vi af alle Landsdelenes Beboere, at de vil anerkende Os som deres rette Konge og med Troskab efterleve Rigets Grundlov og de Love, Anordninger og andre Befalinger, som nu eller senere maatte udgaa til dem.

Gennem lange Trængselens Aar har de danske Sønderjyder længtes hjem. Det er Vort og alle Danskes Ønske, at der med Genforeningen skal oprinde en Tid for vort gamle Grænseland, hvor en Styrelse, der agter alles Ret, vil mildne aarhundredgamle Modsætninger, og hvor alle danske Borgere vil kunne samles i Arbejdet for det fælles Fædrelands Lykke og Fremgang.

Givet paa Amalienborg, den 9. Juli 1920.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

N. Neergaard.

Fredag den 9. Juli 1920 skrev Dagbladet „København“ følgende, som en glimrende Optakt til de kommende historiske Dage:

„Gennem Tab og Trods, gennem Kamp og Strid er vi naaet frem til Dagen. Aarelangt Vagthold, maanedlang og bitter Splittelse i vore Rækker ligger bag os. Vi staar overfor et Haabs Opfyldelse; men vi ved, at dette Øjeblikke store Skæbne medfører Forpligtelse til, at nye Vagtbaal tændes, og at nye Kamptoner løfter sig, saa en fri og dansk Fremtid kan sikres vort Folk. Vi bærer med os mørke Minder om Overgreb sydfra og Snigløb nordfra, og vi glemmer dem ikke. Tiden har lært os at agte paa begge Dele. Med Front mod alt det, som gør vore Kaar afhængige af gamle Modstanderes Forgodtbefindende, byder vi vore hjemvendende Landsmænd Velkommen til Fædrelandet og til Friheden.

Det er naturligt, at vor Tanke vender sig i Tak mod alle dem, der gjorde denne Dag mulig.

Først mindes vi den Skare, som rejste Fanen hine længst svundne Tider, da den store Storm løftede sig. Vi mindes den varmhjertede og sanddru Flensborger, Professor Paulsen, den „tro og modige General“, Professor Flor, hans utrættelige „Adjutant“, „Dannevirke“s første Redaktør, Peter Chr. Koch, den viljestærke og ubøjelige Fr. Fischer, den stejle Hans Nissen, den ildfulde Peter Hjort Lorenzen, den vindende Laurids Skau — hele denne Række af Mærkesmænd, som først af alle gav Modersmaalet Klang i den slesvigske Befolknings Øren. Ogsaa de kendte Bitterheden ved at føre en Kamp med dobbelt Front. Men de følte tillige Lykken ved at staa i Fremrykningens Tegn.

De var Rydningsmænd, Folkevækkere, Sædemænd. Der spirede grønne Agre efter deres Værk.

Og Sommeren kom — den korte, urolige Sommer, den kolde, solfattige Sommer, som skulde have modnet vor Høst, men som ikke havde Varme og Dage nok dertil. Vi mindes de Mænd, som stod i første Række i dette Spand af Aar mellem Krigene. De havde ikke Foraarets Brus over sig, ikke heller Sommerens Fred. De følte Høstlængslen i Blodet, Længslen efter at bjerge Skatten hjem, at gaa ind til Septembers klare Kølighed og lægge Sæden i Orden til nye Aars Løfter. Det var dels Førerne fra Tiden forud, for saa vidt Kampen ikke allerede havde ødet deres Kraft; men det var ogsaa nye Mænd, som meldte sig. Den stiltfærdige, kloge Regenborg holdt mange Traade i sin Haand. Præster og Embedsmænd tog rundt om Arbejdet op til vor Sags Fremme. Edv. Lembcke sang Fasthed og Mod i Skaren, den frie Skole satte sine første Spor baade i By og paa Land — hvis kun Tiden havde strakt til! Altid standser Tanken ved dette. Sommeren var for kort, Dagene for kolde. Ære være den Flok, som satte Tro mod Skuffelse og Gerning mod Haabløshed!

Og Vinteren kom — den endeløse, den knugende lange. Hvilke Minder gav den os alligevel ikke! Hvilken Skat af uforgængelige Vidnesbyrd om et lille Folks prøvede Heroisme, dets Udholdenhed, dets Ærekærlighed. Det var sagt om os Danske, at vi var et slapt og usammenhængende Folk. Vi er det næsten altid — indtil Prøvens Dag. Det hævner sig. Men i selve Prøvens Øjeblik bryder de Kræfter frem, hvoraf vort Folkeliv skaffer sig sin bedste Næring. Da blusser Lidenskaben, Hengivelsen, Trofastheden. Da lyser vor Ære, da ranker vor Selvfølelse sig. Da hærdes vi i Trods og sliber Viljen til de Slag, som vil huskes.

Vi har gjort det i vore Krige, og vi har gjort det i Sønderjylland siden 1864. Hver ny Dag bragte sin Prøve. Ikke alene for Førerne, som skulde vise Vej, men for hele Befolkningen, som vilde følge. Ikke alene for de mandsvoksne, men for Kvinder og Børn. Over hele Linien — fra Hjem til Sal, fra Skole til aaben Mark, prøvedes vor Folkestammes

Kraft. Og den bestod Prøven. Afstemningen i Aar den 10. Februar og den 14. Marts gav Beviset.

Men hvem skal vi takke? Vi ser enkelte Skikkelser, som rager op over Folkehavet, baarne Høvdinge, der trofast er fulgt. Vi ser den brede Krüger, den retskafne Ahlmann, den ædle Junggreen, den muntre og slagfærdige Johannsen. Vi hører Jessens rappe Sværdhug — nu synger Skræp! — og ser Organisationerne udbygges paa alle Livets Omraader, til Værn for det, vi ikke vil miste. Der staar H. P. Hanssen i Spidsen. Og Ungdommen gror. Kloppenborg Skrumsagers Latter runger som en Befrielse, Peter Graus kloge Øjne og skarpe Mund har Bud til Halvheden og Sløjheden, hvor den end gemmer sig. Sidst kommer „Ungdanskerne“, de tre Kampfæller Ernst Christiansen, Andreas Grau og Adolf Svensson — rustede og kampøvede i Jessens Hær, Bannerførere for dem, der kæmper helt ude i Forterrænet.

Er det disse Mænd alene, som vi skal takke — de og deres Fæller, som paa Skolens, Kirkens, Pressens Omraade er gaaet i Spidsen? Nej, det er Tusinder af andre! Det er Sønderjyden — han, som har ventet og taalt, han, som er sovet ind i Haabet, han, som er død ved Daggry, eller som har taget de sidste Tag og set Morgenen rinde op. Hvert enkelt Hjem, hver enkelt modig Mand og Kvinde, hver stolt Dreng, hver trofast dansk Pige — dem alle hilser vi, Smaa og Store, i dette Øjeblik, da Fædrelandet atter er deres og Dannebrog rødmer over Landet.

Men vor Tak gælder ikke kun dem, som kommer tilbage, og vor Hilsen naar ud over de nye Grænsepæle. Vore Tanker dvæler hos dem, der blev lukkede ude. Om Skammen derved tier vi i Dag; om Smerten taler vi.

Thi den Kamp, de og vi førte i Fællesskab, var ikke en Spekulation i storpolitiske Højkonjunkturer. Det var en Kamp, som fødtes af den fuldeste Overbevisning om vort Folks uomtvistelige Ret her, hvor det endnu aldrig er bleven fortrængt. Hvad der sker i Dag, er da ikke den hele sande Lykke, og det er endnu mindre den hele og sande Ret, som fuldbyrdes. Af de Undertrykte bliver det store Flertal slupne

af Lænkerne; men Retten sidder endnu, smedet til Bøjen! Spørgsmaalet er nu som før det samme. Grænsen er nu som før en Krænkelse af vort Retsinstinkt, et Offer til en moderne Frase, som savner baade den moralske Berettigelse og den praktiske Brugbarhed; men som ogsaa vi i det politisk opnaaeliges Navn har maattet bøje os for.

Vi vilde hykle, om vi skjulte dette. Vi vilde lyve, om denne Hyldest til de hjemvendte ikke udmundede i en tifold rig og dyb Tak til alle dem, der syd for vor nuværende Grænse har holdt vort Mærke højt og baaret det gennem Trængsler og Frygt, som ingen andre har følt.

Med Landets Konge staar vi paa Dybbøl Banke. Flagene smelder, Hurraraabene bruser. Hvem fanges ikke af denne store Stunds Alvor og Jubel.

Da klinger det op imod os — fjernt og dæmpet, men fast og beslutsomt. Det kommer fra dem bag Fjorden, vore Landsmænd i det lukkede Land. Ikke Sørgetoner og ikke angstfulde Raab — nej, i evig Trods runger det gamle Felt-raab, som har baaret os gennem Nød og Nederlag til Op-rejsningens store Dag:

„Her, her, Danmark!“

Og i Pagt med dem gaar de befriede og vi ind til den fælles Arbejdsdag for Fædrelandet“.

Kolding, der var den første Station paa Kongens historiske Rejse, havde i Løbet af Natten til Lørdag den 10. Juli og de foregaaende Dage klædt sig i et saa festligt Skrud, at det trodser enhver Beskrivelse — Flag og Grønt, hvorhen saa end Øjet vendtes. Man fik rigtig Lejlighed til at beundre, hvor vidunderligt Dannebrog's Rødt og Hvidt staar til den danske Sommers Grønt. Paa en lige saa smuk som værdig Maade løste Kolding By den Opgave, den ved denne Lejlighed havde taget sig paa, nemlig at repræsentere det genforenede Jylland — fra Skagen til Skjelbæk — ved Kong Christian den Tiendes Landstigning paa jysk Grund.

En uoverskuelig Menneskemængde var samlet paa Havnepladsen, da Kongeskibet ved Ottetiden kom til Syne, eskorteret af Krydseren „Hejmdal“, og Torpedobaadene „Sælen“, „Havkatten“ og „Springeren“. Ikke alene paa Gaden, men ogsaa paa Hustagene, ja, paa hvert eneste Sted, hvorfra man overhovedet kunde se noget, havde Folk taget Plads. Indenfor Afspærringen befandt sig bl. a. Statsminister Neergaard, Forsvarsminister Klaus Berntsen, Indenrigsminister Berg, Undervisningsminister Appel, Justitsminister Rytter, Landbrugsminister Madsen-Mygdal, Handelsminister Rothe, Trafikminister Slebsager og Udenrigsminister H. Scavenius. Derimod savnedes Kirkeminister J. C. Christensen, der af Helbredshensyn ikke kunde deltage i Festlighederne. Endvidere saas: Stiftamtmandene Kammerherre Bardenfleth og Kammerherre Steman, Generalmajor Ulrich, Generalløjtnanterne Lembcke og Wolff, Admiral Jøncke, Kolding Byraad med Borgmester Beck i Spidsen, Islænderne Byfoged Johannesson og

Altingspræsident Jonsson samt Generalstabschef Louis Nielsen.

Da „Dannebrog“ gled ind i Havnen, stod Kongen høj og rank alene paa øverste Dæk, iført Infanteriets lysegraa Generalsuniform med Ordensdekorationer. Da Folkemængden fik Øje paa Majestæten, brød den ud i langvarige Jubel- og Hyldestraab, som Kongen smilende og nikkende besvarede. Da Raabene var stilnet af, kom Dronning Alexandrine, Kronprins Frederik og Prins Knud frem paa Dækket, og straks efter fulgte Prinsesserne Thyra og Dagmar, Prinserne Gustav, Valdemar, Georg af Grækenland, Viggo og Erik. Af Kongens store Følge viste Kabinetssekretær, Kammerherre Krieger og Ceremonimester, Kammerherre Juel sig ved Landgangsbroen, efter at Kongeskibet var lagt til Bolværket. Paa Broen stod Jagtkaptajn Kommandør Carstensen.

Efter at Ministrene og enkelte af de tilstedeværende var gaaet om Bord, hvor Kongen et Par Minutter underholdt sig med dem, gik Kongeparret i Land, fulgt af den kongelige Familie og det øvrige Følge.

Jubelraabene slog paany Kongeparret i Møde fra Folkemængden, hvorefter Borgmester Beck udtalte følgende:

„Paa Kolding Byraads og Kolding Borgeres Vegne hilser jeg herved Deres Majestæter Velkommen paa jysk Grund til den Kongefærd, der skal føre Deres Majestæter ned til de genvundne Egne, ved hvilke alle Danskes Hjerter hænger, og hvortil alle vore Tanker i Taknemlighed føres i disse mindeværdige, nationale Dage. Den gamle Grænsebys Beboere modtager med egne varme Følelser deres Konge og Dronning i denne højtidsfulde Stund. Saa mange Slægter paa begge Sider af Aaen levede i lange Aar under Trykket af Adskillelsen; nu at se Baandene knyttede paany fylder deres og vore Sind med Tanker, som ikke kan udtales. Stille, dybe Følelser, som paa denne Dag virker med en egen Fylde, vil kalde mange Glædestaarer frem i Øjet, ikke mindst hos dem, der stred gennem Aarene for vor Sag, men hvis Fod nu er for tung til at være til Stede her i Dag. De som vi følger i Tankerne Deres Majestæter paa denne Færd

og vil forene sig med os, naar vi byder Deres Majestæter Velkommen og takker, fordi den gamle Grænseby Kolding maatte blive Udgangspunktet for Færden, og fordi vi her maatte have den Glæde at modtage vor Konge og Dronning.“

Kongen var dybt bevæget, hans Stemme sitrede, men alligevel kraftigt og mandigt udtalte han:

„Min hjerteligste Tak, Hr. Borgmester, for de smukke Ord. Det har været Dronningen og mig en særlig Glæde at begynde Turen her; jeg hører jo ogsaa til dem, der fra Skamlingsbanken ofte har staaet og set mod Syd. Det er mig en stor og inderlig Glæde nu at faa Lov til at gaa derned. Jeg takker Dem for de Ord, De har sagt til Dronningen og mig, og jeg takker, fordi man heroppe altid har forstaaet at knytte Baand til dem dernede. Tak til Dem alle sammen for den Varme, hvormed vi er blevne modtagne.“

Derefter hilste Kongen paa enkelte af de fremmødte. Til Formanden for „Sønderjysk Forening“ udtalte Majestæten, at disse Foreninger maatte huske paa, at de endnu ikke havde løst deres Opgaver. Derefter kørte Kongeparret og hele Følget i de ventende Biler fra Havnen gennem den overdaadigt smykkede By ad Frederikshøj til, stadig hilst af Befolkningens Hyldest og Begejstring, medens „Hejmdal“s Kanoner dun-drede.

Paa en Mark, ca. 1000 Meter nord for Frederikshøj, holdt Staldmester Grev Frijs parat med den hvide Hest. Her gjorde Toget holdt, og Kongen, Kronprinsen og Prins Knud steg til Hest, medens Dronningen og Prinsesserne Thyra og Dagmar ombyttede Automobilerne med aabne, blomstersmykkede Landauer. Rødklædte Lakajer og Beridere dannede en malerisk Ramme og Kortege. Prinserne, Veteranerne, Ministrene og det øvrige Følge forblev i Automobilerne.

En Politibil med Statspolitichef Mensen banede Vej for Kongetoget, som derefter satte sig i Bevægelse ned mod Grænsen. Ved Taps var rejst en Æresport, hvor Vejle Amtsraadsmedlemmer, Taps Sogneraadsmlemmer og forskellige Foreninger med Faner havde givet Møde for at hilse paa Kongen. Herfra og op mod Grænsen stod Repræsentanter med Faner

fra Landets mange Garderforeninger, der vilde ledsage Kongen, deres gamle Soldaterkammerat, paa hans Ridt over Grænsen. Et Musikkorps fra Kolding sluttede sig til Toget, ligeledes Afdelinger af Spejderkorpset og F. D. F. med Musikkorps.

Jubelraabene stiger fra den uoverskuelige Menneskemasse Toget i Møde, men efterhaanden som det historiske Øjeblik, præcist Kl. 9,25, nærmer sig, bemægtiger en egen Stillehed sig den enorme Menneskemængde. Nu rider Kong Christian frem for at fjerne den Grænse, som aldrig mere skal genopstaa!

Men i Hovedstaden sidder en Mor tilbage, en Kongemoder. Hun følger i Mindet om sin afdøde Ægtefælle sin Søn paa den stolte Færd. Hun sidder stille og i Bøn for Danmarks Konge, Folk og Land:

*„O, kom til os alle, du Højtids Drot,
om Lokken er gylden, om Haaret er graat;
udbred dine Hænder,
mens Lysene brænder,
og skænk os din Fred,
thi evig, ja evig er Glæden, naar du følger med.“*

Allerede ved 4—5-Tiden om Morgenen begyndte Folk baade nord fra og syd fra at strømme til den gamle Grænse ved Frederikshøj for at afvente det historiske Øjeblik, da det gamle Sagn om Kongen paa den hvide Hest skulle gaa i Opfyldelse. Ved 7-Tiden blev Vejen afspærret for kørende Trafik, men endnu i et Par Timer strømmede Folk til fra alle Sider. Ved 9-Tiden taltes den Skare, der var mødt frem paa begge Sider af Grænsen, i Titusinder. Ved Vejens Sider, i Grøfter og paa Gærder, i Træer og paa de tilstødende Marker havde Folk forsamlet sig. Saa langt Øjet rakte mod Nord eller mod Syd, stod Folk opstillede. Sønderjyderne var mødt frem for at byde deres Konge Velkommen.

Ved Voldsgrænsen, hvor før de prøjsiske Gendarmere holdt Vagt, var der nu tværs over Vejen rejst en mæglig Æresport med flammende røde Indskrifter paa hvid Bund. „Velkommen til Sønderjylland“, stod der, og endvidere: „Gud velsigne vor Konge og hans Hus“, „Sønderjylland vundet, det er Kampens Maal“. Indskrifterne var flankeret af Aars-tallene 1864 og 1920, de to Aarstal, der i Danmarks Riges Historie i Aarhundreder er de største og betydningsfuldeste.

Umiddelbart op til Æresporten paraderede paa den ene Side af Vejen et Æreskompagni Infanteri fra Sønderborg under Kommando af Chefen for sønderjysk Kommando, Oberst Moltke, og Kaptajn Bülow, Haderslev Østeramts Ringridere holdt inde paa Marken paa den modsatte Side af Vejen; paa begge Sider af Vejen stod unge hvidklædte Piger med røde Skærf. En Del Spejdere sørgede for Afspærring, men Repræsentanterne for Organisationerne og andre særlige Repræsentanter gled ind i Menneskehavet. Det kneb endog med i Nærheden af den ved Vejen rejste Talerstol at holde

en lille Plads aaben til de officielle Repræsentanter, Administrator H a a r l ø v, de øvrige sønderjyske Amtmænd, Politimester R e n d a l, Haderslev, Vælgerforeningens Bestyrelse og mange flere.

Medens der saaledes ventes paa Kongen og det historiske Øjeblik, vælder Indtrykkenes Mangfoldighed ind over en. Se nu den lille ældre Mand der. Det kan nok være, at han forstaar at skaffe sig Spillerum. Det er en Pressefotograf. Han bærer sit Fotografiapparat foran sig, som var det en meget farlig Tingest. Han har travlt som Mus i Barselseng, men han er rigtig i sit Es, hans Ansigt straalere som en lille Sol. Man kommer uvilkaarligt til at smile ved Synet af ham.

„Kender De den Mand, der skal byde Kongen Velkommen“, spørger han.

„Det maa være den høje ranke Mand der“, lyder Svaret. Og saa gaar han med samt sit Apparat løs paa Gaardejer Refshauge.

„Er det Dem, der skal byde Kongen Velkommen“, spørger han, idet han kommer til at se dobbelt glad ud, aabenbart ved Tanken om, at han nu endelig har fundet sit Offer. Og Hr. Refshauge nikker smilende.

„Gør det nu godt“, formaner den lille glade Mand, og Hr. Refshauge, der i et saadant historisk Øjeblik sikkert tænker paa alt andet end netop at lade sig selv forevige, kommer til at se endnu mere smilende ud ved denne gemytlige Formaning. I det samme siger Apparatet Klik, og den lille Mand bukker og siger nok saa velfornøjet:

„Mange Tak“.

„Jamen, jeg vil da ikke fotograferes“, udbryder Hr. Refshauge.

„Ork, det slipper De saamænd ikke for“, siger det lille virksomme Menneske, og idet han trøster Hr. Refshauge med at sige: „De kommer skam til at holde for mange Gange i Dag“, forsvinder han lige saa hurtigt, som han dukkede frem. Et Øjeblik efter har han fundet sig et nyt Offer.

Der kommer A n d r e a s G r a u og et Øjeblik efter K l o p p e n b o r g - S k r u m s a g e r, begge vækker Opmærksomhed, sidstnævnte faar sig et Hurra.

Men nu bliver der pludselig Røre derhenne i Grøften. Det er en Dame, som absolut vil op paa Vejen. Da en Politibetjent protesterer, udbryder hun med alle Tegn paa Fortvivelse:

„Jamen, hvordan skal jeg dog neje for Kongen, naar jeg staar i en Grøft?“

Der er ingen, der kan løse denne Gaade.

Nu begynder Folkemasserne at synge. kraftigt og fuldtonende, men paa en Gang gaar der som et elektrisk Stød gennem Menneskemængden — Kongen kommer.

I samme Øjeblik bryder Solen frem gennem det graa Skylag og sender sine Straaler ud over det skønne Landskab, der netop paa dette Sted „bugter sig i Bakke, Dal“ og „staar med brede Bøge“.

Langt der borte paa sønderjysk Side stemmer Mængden nu i med at synge „Kongernes Konge“, fra et Sted paa nørrejysk Side lyder Tonerne til „Der er et yndigt Land“, et Orkester i det fremrykkende Tog stemmer i med „I vor Barn-dom vi hørte Kartovernes Brag“, Kommandoraabene lyder, det bæver om Oberstens Mund, da han kommanderer: „Giv-agt! Se til Højre“, Dannebrog sænkes til Hilsen, Militærorkestret stemmer i med „Honnørmarschen“ — „Se, din Konge kommer til dig“. En saadan Stemning har aldrig før præget nogen Dansk, saa stolt et Syn er aldrig før set. „Det lyder som et Eventyr, et Sagn fra gamle Dage“, men det er ikke noget Eventyr, det er Virkelighed: Nu rider Kong Christian den Tiende paa den hvide Hest, fulgt af sine to Sønner, sin Dronning og hele det kongelige Hus over Bismarcks Voldsgrænse, han henter Perlen tilbage til Danmarks Krone!

Højt paa sin hvide Hest, med blottet Hoved, med de mest bevægede Følelser afspejlet i de mandige Træk, rider Kong Christian ind i det gamle danske Land, han nikker og smiler ustandselig til alle Sider, medens han kæmper Mandens Kamp for at holde de Taarer tilbage, som vil frem, og som maa frem.

Og alle vi andre, der er mødt frem, store kraftige Mandfolk saavel som Kvinder og Børn — alle vi hilser gennem Taarer i et eneste stort Jubelraab, der bølger sig frem, Kong

Christian den Niendes Sønesøn Velkommen til Sønderjyllands dyrebare Jord.

Kongen rider frem til den lille Talerstol, hvor Gaardejer P. Refshauge høj og rank afventer det Øjeblik, da Kareterne og Bilerne med Medlemmerne af Kongehuset er kørt helt frem. Karet, i hvilken Dronning Alexandrine sidder, føres hen i umiddelbar Nærhed af det Sted, hvor Kongen, Kronprinsen og Prins Knud holder til Hest. Søm Dronningen sidder der, ligesom en Smule tilbagetrukken, beskeden og stiltfærdigt smilende, med taarefyldte Øjne, er hun en Stund Genstand for alles Opmærksomhed. I Ærbødighed og Hengivenhed ses der hen til Danmarks Dronning, thi hun har ikke mindst følt Krigsaarenes Spænding, hun har haft sine Kampe, men altid har hun været sit Land en god og trofast Dronning, aldrig har hun forsømt nogen Lejlighed til ved sin Mands Side, fulgt af sine to Sønner, at lære selv den fjerneste Krog af gamle Danmark at kende. Hvad „Flensborg Avis“ kunde skrive om Kong Christian den Niende, kan med samme Ret skrives om Dronning Alexandrine — hun har vist os gennem sin bramfrie Færd, at hun „er saa dansk som nogen“.

Nu tager Sønderjydernes Talsmand, Gaardejer P. Refshauge, Ordet:

„Allernaadigste Konge!

I dette højtidelige, historiske Øjeblik, da Deres Majestæt overskrider den Grænse, der nu i saa lang en Aarrække har skilt Danske fra Danske, for at tage det genvundne Land i Besiddelse, har jeg den store Ære, som Repræsentant for Haderslev Amt, paa den forsamlede Menneskemængdes og paa hele Befolkningens Vegne at udtale til Deres Majestæt det hjerteligste: „Velkommen til Sønderjylland!“.

Den 22. Marts 1864 satte sidste Gang en dansk Konge sin Fod paa Sønderjyllands Jord, idet Kong Christian den Niende denne Dag besøgte de danske Soldater, der i Dybbøl Skanser kæmpede den sidste fortvivlede Kamp for Sønderjylland. Men aldrig har den sønderjyske Befolkning opgivet Haabet om og Troen paa, at den Dag nok skulde komme, da Danmarks Konge igen skulde holde sit Indtog i dette gamle, dan-

ske Land. I Troskab har Befolkningen ventet paa og længtes efter denne Dag, og Folkefantasiaen har udmalet sig Danmarks Konges Færd gennem Sønderjylland i de skønneste Billeder. Folket vil i disse minderige Dage søge at skabe den skønneste Ramme om dette Billede. Hvor Deres Majestæt kommer frem, skal vort Flag vaje, og Folket vil møde i Tusinder for at hylde og tiljuble Deres Majestæt det mest begejstrede „Velkommen“. Thi Kærligheden til vort Flag, vort Folk, vort Fædreland, er stærk og levende i Sønderjylland, og intet Steds i Danmark er Ærbødigheden og Hengivenheden for Danmarks Konge og hans Hus større end her i Sønderjylland. 56 Aars Fremmedherredømme har ikke formaaet at udlette disse Følelser i vore Hjerter. Vi vidste altid, og tør i Dag udtale vor Taknemlighed for, at Danmarks Kongehus aldrig glemte eller opgav Sønderjylland. Den 7. December 1864 mødte en Skare af sønderjyske Mænd i Kolding for at tage en bevæget Afsked med deres hidtilværende Konge, Deres Majestæts Bedstefader Kong Christian den Niende. I den Henvendelse, som disse Mænd rettede til Majestæten, hed det til Slutning: Skulde det vise sig, at Befolkningens Ønsker skulde faa nogen Indflydelse paa vor Skæbnes endelige Afgørelse, da beder vi trøstigt Deres Majestæt være forvissat om, at det nok skal vise sig, at Kærligheden til vort gamle Fædreland har dybe Rødder i den slesvigske Befolknings Hjerter. — Efterslægten har ikke gjort disse Mænds Ord til Skamme.

Kærligheden til vort gamle Fædreland har dybe Rødder i vore Hjerter. Derfor valgte vi Danmark. Frit har vi valgt, og Skam og Hæder, Sorg og Lykke vil vi dele med vort Folk, og vort Fædreland vil vi være med til at bære frem mod Dagen ny.

Frit vil vi følge og hylde Danmarks Konge, vor Konge, og vi vil give denne vor Hyldest et Udtryk, idet vi tilraaber Deres Majestæt det hjerteligste: „Velkommen til Sønderjylland!“

Refshauge udbragte derefter et Leve for Kongen. Det efterfulgtes af rungende Hurraraab, der fra den store Menneskemængde tonede ud over Sønderjyllands Marker og Enge.

Saa lød Kongesangen fra alles Struber. Med en Kraft som maaske aldrig før, lød dens pompøse Ord og Toner mod Himlen. Det var øjensynligt, at Kongen maatte kæmpe for at blive nogenlunde Herre over sin Bevægelse, og med en Stemme, som dirrede, men dog lød højt og mandigt, og som kunde høres viden om, holdt Kongen sin første Tale i Sønderjylland:

„Min første Hilsen til Sønderjyderne skal være: Velkommen hjem!

Og Tak for al Trofasthed og Kærlighed mod vort gamle Fædreland!

Hr. Refshauge mindedes min Bedstefader og den Tids Slægtled, han repræsenterede. Ogsaa jeg mindes min Bedstefader og min Fader, hvem jeg ønsker havde holdt her i mit Sted i Dag.

Jeg mindes ogsaa de Mænd, De kaldte Deres Ypperste.

Gud velsigne Dem alle! Og lad os saa alle arbejde paa at gøre vort Land sundt og stærkt. Lad os alle forenes i Arbejde for vort Fædrelands Fremgang, Lykke og Velsignelse. Danmark leve!“

Atter bølgede Hurraraabene mod Majestæten. Der raabtes Leve for Dronningen og Kronprinsen og ogsaa „Danmarks Ven, Prins Georg af Grækenland“, fik sig et Leve. Saa blev der Stilhed, men kun et Øjeblik. Den afbrødes af en gammel Sønderjyde, der hilste fornøjet op til Kongen og raabte: „Og saa et gammelt dansk Hurra!“ Jubelen var ubeskrivelig. Fra Forsamlingen lød der et: „Gud bevare Kongen“.

Saa kørte Dronningens Vogn frem, og nogle Damer overrakte hende og Prinsesserne Blomsterbuketter af røde og hvide Blomster. Dronningen rejste sig op i Vognen for at nyde Synet af den enorme, jublende Menneskemængde, og Leveraabene og Hurraraabene slog hende i Møde. Ogsaa Kronprinsen og Prins Knud blev smykket med Blomster.

Kongen hilste derefter paa Hr. Refshauge og andre tilstedeværende, hvorefter han fortsatte sit Ridt op mod Kristiansfelt, tæt ombølget af jublende, glade Sønderjyder,

der ikke syntes at kunne blive træt af at hylde deres Konge, der for første Gang færdedes iblandt dem paa gammel dansk, sønderjysk Jord, netop saadan som han altid har færdedes blandt Befolkningen i Kongeriget.

Det kniber med at komme frem, Folk staar tæt paa Vejen. Kongen hilser nu og da paa flere, bl. a. sønderjysk Komitees Medlemmer og de fire Historiemalere Hans Nikolaj Hansen, N. V. Dorph, Erik Hansen og Oscar Mathiesen. Saa gaar det atter fremad, men pludselig standses hele Toget. Prins Georg af Grækenland rejser sig lynsnart op i Bilen og ser fremad. Den store, kraftige Mand, om hvis Styrke der gaar de mest utrolige Frasagn, siden han hin Dag for mange Aar siden paa Rejsen i Østen ved et eneste velrettet Slag sendte en Voldsmand til Jorden og saaledes reddede den senere russiske Czar fra den visse Død — han faar Taarer i Øjnene ved det Syn, der møder ham: En lille Pige er naaet hen til Kongens Hest. Hun rækker ham Blomster. Og følgende en lykkelig Indskydelse løfter Kongen Barnet op til sig paa Hesten. Den lille Pige ser sig paa Grund af det uventede ved Situationen forskræmt omkring og sender bønlike Blikke mod Moderen, der rækker begge Hænder i Vejret for at faa sin lille Pige tilbage. Men Kongen beder: „Maa hun ikke nok ride med et Stykke Vej“; Moderen nikker, og Kongen bøjer sig, idet Riddet fortsættes, ned over den lille Pige, han lægger dybt bevæget sin Kind til Barnets Kind, han kysser det paa Munden, og den lille sønderjyske Pige slaar pludselig sine smaa Arme fast om Kongens Hals og trykker sig tillidsfuldt ind i hans Favn. Det er, som om Jubelen ingen Ende vil tage. Folkejublen slaar de to paa den hvide Hest i Møde. Virkeligheden har i Skønhed for en Gangs Skyld overgaaet Sagnet — gamle Danmark har faaet sin røvede Datter frelst tilbage.

Den kongelige Procession bevæger sig langsomt mod Syd, den afsluttes af et mægtigt Fanetog, bestaaende af Garderforeningerne samt af gamle Vaabenbrødre med Krigsmedaljen paa Brystet. Nye Bifaldsorkaner hilser de gamle, graanede Krigere, der for 56 Aar siden vovede Livet for Danmarks Ære, og som nu faar Oprejsning for den Uret, de led.

I Toget ses endvidere Kongens Adjutantstab med Oberst Gjærnals i Spidsen, de kommanderende Generaler, Generalløjtnanterne Ellis Wolff og Lembecke; Ministeriets Medlemmer med Undtagelse af Kirkeministeren, Hoffets Herren i fire Biler, Pressen og en Del særlig indbudte, hvoriblandt Maleren N. V. Dorph og Museumsinspektør Amrup, som i Fællesskab gør Studier til et Genforeningsbillede, der skal ophænges paa Frederiksborg Slot. Det skal males af Historiemaleren Hans Nic. Hansen. En lang Række kendte Danskere fulgte Toget, bl. a. Brygger Vagn Jacobsen i Bil sammen med Professor Ehlers samt Professor Vilh. Andersen — paa Cykle. —

Fra Grænsen til Haderslev formede Turen sig som et sandt Triumftog og gik gennem 18 Æresporte, idet ikke alene alle Byerne langs Vejen, men ogsaa Byerne inde ved Bivejene havde ønsket paa denne Maade at vise Majestæterne deres Hyldest. Alle Vegne var der forsamlet mange Mennesker, som ønskede at hilse paa Kongeparret.

Æresportene var næsten alle forsynede med Inskription. Der stod: „Gud skærme vor Drot og vort Land“, „Et Folk, en Drot, en Gud, sliq Tro kan holde ud“, „Vi takker Gud, vi har igen vort Hjem i gamle Danmark“, „Mod Danmarks Drot og Rige vi Troskab ej vil svige“, „Gud velsigne vor Konge, Christian den 10.“, „Med Gud for Ære og Ret“ (Christian den Niendes Valgsprog), og „Sønderjylland vundet, det er Kampens Maal“.

Tonerne fra de Musikkorps, der fulgte med i det lange Kongetog, bølgede ud over de grønne Marker, og det lød, som om de gamle Melodier „Dengang jeg drog af Sted“ og „Der er et yndigt Land“ steg op som et Ekko fra selve Kornmarkerne og af Vinden blev baaret langt bort. Ved hvert Hus, ved hver eneste lille Hytte, stod der Mennesker og viftede under Dannebrog, der vajede fra alle Flagstængerne. Paa Æresporten ind til Kristiansfelt stod unge Piger i Nationaldragter som levende Statuer i Fordybningerne i Porten. Alle havde Blomster med, som kastedes til det kongelige Følge.

I Kristiansfelt bød Borgmester Gadeberg Velkommen i følgende Tale:

„Deres Majestæt, og Deres Majestæt Dronningen!

Vort elskede Kongepar har vi den Glæde i Dag at maatte byde Velkommen her til den første slesvigske By.

Vi glæder os i Haabet om, at det blomstrende Liv, som skabtes her og trivedes under de danske Kongers Velvilje helt indtil 1864, nu atter maa skyde nye Skud under Deres Majestæts naadige Styrelse og i Genforening med vort gamle Moderland.

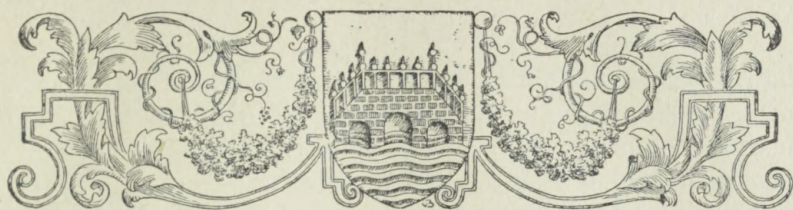
Vore Hjerter er i Dag fyldte med usigelig Lov og Tak til Gud, at vi maa samles med Brødre og Søstre under een Konge og i eet Fædreland.

Gud give Danmarks Konge og det samlede Rige en lykkelig Fremtid.

Deres Majestæt og Deres Majestæt Dronningen og hele Kongehuset leve!“

Kongen takkede kort for den smukke Modtagelse og udtalte de bedste Ønsker for Kristiansfelt, hvorefter Turen fortsattes til Tyrstrup Kirke, hvor Kongen steg af den hvide Hest ved Laagen i Kirkegaardsmuren. Her modtoges Kongeparret af Præsterne Lønstrup og Hansen og Provst Nissen, Gammel Haderslev, og ledsagedes strax sammen med Følget ind i Kirken. Udenfor Kirken stod unge Piger Side om Side med en Del Veteraner, som Kongen hilste paa.

I Kirken lyste Provst Nissen Velsignelsen og bad en kort Bøn. Et Kor sang „Kongernes Konge“, og Orglet faldt i med Slutningssalmen. Imidlertid var Bilerne kørt op for Indgangen, og snart efter kørte Processionen af Sted ad Haderslev til, stadig hilst af de forsamlede Menneskers Hyldest.

Udenfor Haderslev By, ved „Tivoli“, gjorde Toget holdt. Kongen skulde paany stige til Hest for saaledes at holde sit Indtog i Haderslev. Her indtraf imidlertid et lille Uheld, som bevirkede, at Kongen forslog sit ene Ben, saaledes at han senere paa Turen havde betydelige Smerter i Benet, og bl. a. maatte støtte sig til en Stok. Naar Uheldet ikke fik alvorligere Følger, end at Indtogsfestlighederne kunde fortsættes fuldkommen programmæssigt, skyldtes det den Snarraadighed, som Kongen, som den usædvanlig dygtige Rytter han er, udviste.

Den Hest, som Kongen vilde ride, da Uheldet indtraf, var en af Kongens egne Heste, som han saa godt som daglig red. Nævnte Hest var den paagældende Dag særlig nervøs og urolig; da Kongen vilde bestige den, veg den stadig til Side; da det imidlertid lykkedes Hans Majestæt at svinge sig i Sadlen, væltede Hesten ved et Sidespring den Rideknægt, der holdt Hesten, og da Rideknægten ikke slap Tøjlerne, kunde Kongen ikke faa Greb i disse. Samtidig gjorde Hesten et Par Bukkespring fremad, og da yderligere Kongens Sabel kom ind imellem Sadlen og Kongens Ben, frigjorde Hans Majestæt sig for Hesten.

Der blev straks ført en anden Hest frem, paa hvilken Kongen, ledsaget af Kongefamilien, som var til Vogns, red ind i Haderslev til Nørretorv. Langs hele Vejen til Nørretorv stod Folk i tætte Rækker bag ved alle de Foreninger, der

havde taget Opstilling med Faner. Spejderne hjalp Politiet med Afspærringen. Efterhaanden som Kongen red frem, bruste Hurra- og Leveraabene ham i Møde. Kongen hilste paa de fremmødte Foreningsrepræsentanter og paa en Del unge, hvidklædte Piger, der overrakte ham og Dronningen samt Prinsesserne Blomster. Saa lød Honnørmarschen, Kap-tajn Laage Thomsen lod sit Kompagni præsentere Ge-vær, Hurraraabene lød, Kirkeklokkerne ringede — Kong Christian red ind paa Nørretorv. Her var Byraadets danske Medlemmer, Byens og Egnens Embedsmænd forsamlede. Bl. a. saas: Rektor Mortensen, Politimester Rendal, Politi-fuldmægtig, Forfatter Erich Erichsen, Postmester Niel-sen i Spidsen for Postetaten, den tidligere Borgmester nu Amtsskolekonsulent Nikolaj Svendsen, Haderslevs før-ste danske Borgmester siden 1864, de fire sønderjyske Amt-mænd, Grev Schack fra Tønder, Haarløv fra Haderslev, Lundby fra Sønderborg, og Thomsen fra Aabenraa samt Dommer Balthazar-Christensen.

Kongen rider frem til Æresporten, hvor Borgmester Møller har bestegit Talerstolen. Dronningens Vogn er imidlertid bleven holdende for langt tilbage, hvorfor Kongen siger til Kronprinsen: „Hent Mor“. Saa rider Kronprinsen og henter Dronningens Vogn frem, hvorefter Borgmester Møl-ler tager Ordet.

„Deres Kgl. Majestæter, Kongen og Dronningen og de tilstedeværende Medlemmer af Kongehuset! Paa Haderslev Borgerskabs Vegne hilser jeg Dem hjertelig Velkommen til vor gamle danske By.

Da Drs. Majestæts kongelige Bedstefader, højsalig Kong Christian IX, i December Maaned i Aaret 1864 i Kolding tog Afsked med den sønderjyske Sendefærd, udtalte Monarken bl. a., at af alle Sorger og Bekymringer i hans korte Regeringstid, havde intet nedbøjet Sindet, intet ligget ham saa tungt paa Hjertet som Adskillelsen fra de tro, brave, loyale Slesvigere, der under Tidernes tunge Tilskikkelse havde leveret de mest glimrende Beviser paa Troskab mod Danmark og Hengivenhed for det danske Kongehus, der intet inderligere Ønske nærede end at forblive sammen med Danmark.

Monarken udtalte i bevægede Ord sine bedste Ønsker for vor Fremtids Vel og sluttede med at udtale Haabet om en snarlig Genforening. Vi ved, at Drs. Majestæt altid har været besjælet af de samme Følelser.

Siden da er over 55 Aar svundne, to Slægtled er sunkne i Graven, og Begivenhedernes Magt har adskilt, hvad i Aarhundreder har været forenet. Brødre er revet fra Brødre, men trods Løfter og Trusler, trods Vold og Magt, der er øvet mod os i vor Udlændighed, staar Danskheden, Troskaben mod vort gamle Fædreland og Hengivenheden for Danmarks Kongehus lyslevende blandt Haderslev Borgerskab. Den Tid er forbi, da slesvig-holstenske Myndigheder, deriblandt Haderslevs Borgmester, truede med Bøder og Fængsel de Borgere, som dristede sig til at drage over Grænsen for at tage Afsked med Landets gamle Konge.

Naar nu Deres Majestæt i Dag kommer til os som Ælling af det danske Kongehus, som Landets lovlige og retmæssige Konge, da tiljubler Haderslev Borgerskab Deres Majestæter og hele det kongelige Hus et hjerteligt Velkommen. Alle Hjerter er overstrømmende af den Glæde, de føler ved sammen med det danske Folk at kunne samles under Deres Majestæts milde Scepter.

Denne vor overstrømmende Glæde blandes dog med stille Vemod ved Tanken om de Tusinder af Danske, der syd for Landets Grænse i Dag med blødende Hjerter og taarefyldte Blikke stirrer mod Nord, fordi de ikke kan deltage i denne vor Glædesfest. Vi vil mindes disse vore trofaste Brødre og Søstre og sende dem en deltagende og taknemlig Tanke; men vi vil tillige i Taknemlighed mindes de historiske Paaske-dage i indeværende Aar, da Deres Majestæt i et kritisk Øjeblik stillede Deres Person i Breschen for Danmarks nationale Ære og Værdighed.

Genforeningsdagen er nu oprunden. Deres Majestæt kommer til os i Højsommertid. Vi vil opfatte dette som et Varsel om Sommertid for vort gamle Fædreland og for vort Folk. I Endrægtighed vil vi sammen med det danske Folk fylkes om Deres Majestæt, vor folkekære Drot, med Ønsket om, at Gud vil velsigne og bevare Deres Majestæ-

ter og hele det kongelige Hus, at Genforeningen maa blive til Held og Lykke for vort fælles, gamle Fædreland, et større Danmark, og at Begivenheden, vi fejrer i Dag, maa ryste Sjælen og vække Aanden, styrke Hjertet og ruste Haanden,

*„til dansk, til stor og til herlig Id,
til Danmarks Frelse i Nødens Tid“.*

Disse vore Ønsker vil vi sammenfatte i et Leve Deres Majestæter Kongen og Dronningen og hele det kongelige Hus! og bekræfte dette med et nifoldigt Hurra.“

Saa lød Hurraraabene over Torvet, og Kongen tog derefter Ordet:

„Hr. Borgmester!

Paa Dronningens og egne Vegne bringer jeg en dybtfølt Tak for de Ord, De rettede til os. Vi takker ogsaa for den Modtagelse, vi har faaet i den gamle, danske By Haderslev. Gud alene skal have Æren; og Eders Trofasthed og de allierede Magters Sympathi skyldes det, at vi atter kan række hverandre Haanden paa gammel, sønderjysk Grund.

Gud velsigne Eders Fremtid hernede, og Gud velsigne vort Fædreland og give det Held og Lykke. Gamle Danmark leve!“

Saa rungede Hurraraabene atter fra den paa Nørretorv og i Nørregade forsamlede Menneskemængde, medens Kongen, fulgt af Folkeskaren, red op til Frue Kirke, ledsaget af hele Følget, hvoraf Prinserne og Ministrene var til Fods. Haderslev Bys Festdragt bekræftede til Fulde Borgmesterens Ord om, at den er en god dansk By. Paa Gaden op til Frue Kirke stod der hele Vejen Skolebørn med Blomster i Hænderne som Espalier.

I Kirken præluderede Organisten over Motivet „Slumrer sødt i Slesvigs Jord“, medens man samledes. Foran Højalteret stod der unge Piger med rød-hvide Skærf, og i Korhvælvingen stod Præsterne, medens Biskop Koch havde stillet sig midt i Kordøren. Da Kongefamilien havde taget Plads, sang Koret „I Østen stiger Solen op“, hvorefter Orglet faldt i med „Den signende Dag med Fryd vi ser“. Som et Brus løftede Menighedens Sang sig under Kirkens høje Hvæl-

vinger. Saa talte Biskop Koch fra Prædikestolen. Han citerede det gamle Vers om en Gud, der deler ud og saarer og læger alt i rette Tid, og udtalte bl. a.:

„Nu er der af Gud givet vort Folk en stor Glæde. Den kan kaldes den største i hele Folkets Liv. Det, der nu sker i disse Dage, er det, vi har kæmpet for i forrige Aarhundrede, og det, som mange unge Sønderjyder har blødt for paa fremmede Slagmarker. Lad os takke Gud for, at dette store er sket os, og for, at Ret er ført igennem til Sejr. Saa rejser vi, som der staar i Salmen, til vort Fædreland — i Dag rejser Sønderjyderne hjem til deres Moderland, Danmark. Og Danmarks Konge rejser i Dag ind i sit gamle Land, men der er mange flere med, end man ved — hele det danske Folk er med“.

Saa bad Biskoppen for Kongen, Dronningen, Enkedronningen, Kronprinsen og hele det kongelige Hus, for Regeringen og Rigsdagen, for hele det danske Folk.

Dermed var Højtideligheden i Kirken forbi, og Kongefamilien kørte til „Harmonien“, hvor der spistes en let Frokost i de Værelser, der støder op til Festsalen. Inde i denne samlede Byraadets og Magistratens Medlemmer og en Del af Byens Borgere og Amtets Mænd. Til Stede var bl. a.:

Administrator Haarløv, Amtsassessor Smith, Gaardejerne Refshauge, Peder Lassen, Iver Lassen, Rødding, Jens Hørlück, Skodborg, Forpagter Høyer, Billeslund, Olav Fink, Brændstrup, Dommer Balthazar-Christensen, Kloppenborg-Skrumsager, Gamle Boysen, Tørning Mølle, Schmidt, Vøjensgaard, Jens Andresen, Skovrup, Chr. Iversen, Sønderballe, Direktør Hübbe, Kreaturhandler Iver Thulstrup, Arkitekt Bløcher, Købmand Dahl, Dyrlæge Schmidt, Advokat Andersen, Direktør Sabroe, Martin Simonsen, Flovt, Boghandler Christensen, Postmester Nielsen, Stationsforstander Høgdal, Kaptajn Laage Thomsen og Cornelius Petersen.

Klokken 1¼ kom Kongefamilien til Stede. Der fandt en kort Kur Sted. Mest bemærkelsesværdigt var det, at Byraadets tyske Medlemmer med Bygmester Jürgensen i Spid-

sen var mødt frem for at hilse paa Kongen. Bygmester Jürgensen udtalte, at hans Fraktion og de Borgere, der stod bag den, jo ikke kunde tage Del i Festglæden, men han ønskede at udtale, at de kun ønskede at blive gode Borgere i Landet og Kongen loyale Undersaatter, men at de ogsaa haabede paa Kongens Beskyttelse til Værn for deres tyske Kultur og Sprog.

Hertil svarede Kongen, at der under hans Styre vilde blive givet alle de folkelige Friheder, der kan gives indenfor Lovens Grænser, og at de stedse skulde finde Forstaaelse hos ham, saa længe de holdt sig Loven efterrettelig.

Efter Audiensen i den hvide Sal, der varede en halv Time, gik Kongen og Følget en Tur gennem Haven, for saa at stige i de ventende Automobiler og køre til Gammel Haderslev Kirkegaard og Klosterkirkegaarden, hvor der nedlagdes Kranse paa Laurids Skaus og Hjort Lorenzens Grave samt den store Krigergrav. Paa Klosterkirkegaarden havde Kongen Lejlighed til at hilse paa Maleren Harald Slott-Møller. Fra Kirkegaardene kørte Kongefamilien, hilst af Befolkningens Jubel, til Havnen og gik om Bord i „Dannebrog“, medens Krydseren „Hejmdal“ saluterede.

Havnepladsen blev hurtigt fyldt til Trængsel; Sønderjysk Arbejderforenings Flagdeputation med Repræsentanter for de forskellige af Omegnens Afdelinger tog Opstilling i Nærheden af Kongeskibet, og under Hr. Gaasvigs Ledelse gav Sangkoret en Del Numre til Bedste, bl. a.: „Der er et yndigt Land“, „Danmark, dejligst Vang og Vænge“ og „Kong Christian“.

Direktør Christensen, Slotsvandmøllen, holdt derefter følgende Tale:

„Deres Majestæt!

Jeg husker endnu en mørk og truende Efteraarsdag i 1863, da jeg for sidste Gang saa Danmarks Konge. Men i Dag er Kongen atter hos os og for at blive her for Stedse imellem sit Folk. Deres Majestæt kan være forvissat om, at vi Sønderjyder vil dele Ondt og Godt med vort Fædreland og vide at følge dets Love.

Et Leve Deres Majestæter Kongen og Dronningen!“

Efter at Hurraaraabene var forstummede, udtalte Kongen en Tak for den enestaaende Begejstring, der havde mødt Dronningen og ham selv: „Den Gang jeg i Formiddags tog den lille Pige paa Sadlen og kyssede hende, var det for mig, som om hele det sønderjyske Folk dermed lagde sin Skæbne i min Haand. Og De kan være forvisset om, at jeg altid vil have et aabent Øre for Dem, og jeg vil bede Dem om at komme til mig med alt stort og smaat, som det er Skik i Danmark. Et Leve for vort fælles Fædreland, gamle Danmark!“

Paany lød Hurraraabene, og de forsamlede ca. 20,000 Mennesker istemte Kongesangen. Saa lød det fra Mængden: „Maa vi hilse paa Kronprinsen?“ Saa maatte Kronprins Frederik frem for at hente sig stormende Ovalioner.

Kongefamilien tog derefter Opstilling paa Kommandobroens Promenadedæk, og medens Folkemængden jublede og vinkede med Hatte og Lommetørklæder, gled Kongeskibet, fulgt af Krydseren „Hejmdal“, langsomt ud ad Fjorden — med Aabenraa som Maal.

Under Besøget i Haderslev overrakte Formanden for Haderslev Ungdomsforening, Frk. Hanne Jensen, Kongen en pragtfuld Buket Roser med rød-hvide Baand, hvorpaa der stod: „Vær hjertelig hilset vor Konge — Den 10. Juli 1920 — Haderslev Ungdomsforening“.

Ved Overrækkelsen fremsagde Frk. Jensen følgende Vers :

*„Her kommer en Ungdom med Sommer i By
og hilser dig, Danmark, som fødtes paany.
Vi kommer med Kranse fra Skov og Vang
og hylder dig, Konge, med Sommer og Sang.“*

Efter hvad et gammelt Sagn berettede, skulde en dansk Konge engang komme til Aabenraa sejlene og syd fra holde sit Indtog i Byen. Det skulde foregaa paa den Aars-tid, da Bøgene staar i fuldt Flor og Pæonerne blomstrer. Det gamle Sagn gik i Opfyldelse. Den 10. Juli 1920 om Aftenen ved 6-Tiden stod Kongeskibet „Dannebrog“ ind ad Aabenraa Fjord, hilst Velkommen af en Skov af Dannebrogflag i den yderste Landsby ved Indsejlingen. Kl. 6 for-tøjede Kongeskibet paa Inderreden, hilst af Salut fra de danske Orlogsskibe „Olfert Fischer“ og „Geysir“, der laa op-ankret der. Kort efter gik Kongefamilien med Følge fra Borde, hilst Velkommen af store Ovationer fra de 20,000 Mennesker, der var forsamlede ved Havnen. Det blev Jublen fra Græn-sen og Haderslev om igen. Paa Molen, hvor Ministrene havde taget Opstilling, saas desuden fhv. Minister H. P. Hanssen, Administrator Haarløv, og de øverste Cen-tralembedsmænd i Sønderjylland samt kommunale Embeds-mænd og de danske Medlemmer af Aabenraa Byraad. Et Æreskompagni paraderede.

Ved Landstigningen bød Amtmand Kr. Thomsen Velkommen:

„Deres Majestæter! Deres kongelige Højheder!

Paa Aabenraa Amts Vegne har jeg den Ære at byde Deres Majestæter Velkommen til dette gamle, danske Amt, hvis Hi-storie paa ethvert Punkt vidner om, at her har fra Arilds Tid danske Konger hersket. Med Længsel har Befolkningen

imødeset den Dag, da en dansk Konge, en Konge af den gamle Kongestamme, der med gamle Traditioner er knyttet til Sønderjylland, atter skulde betræde vor By. I de tunge Tider efter den ulykkelige Krig, der adskilte os fra vort Moderland, tog Befolkningen Afsked med Hans Majestæt Kong Christian den IX. Det var da tilfaldet Repræsentanten for Aabenraa Amt, Kammerherre Møller, Skovgaard, at overrække Hans Majestæt en Adresse, der sluttede med Ordene: „Skulde det komme dertil, at Befolkningens Ønsker skulde faa nogen Betydning for vor Skæbnes endelige Afgørelse, da beder vi trøstigt Deres Majestæt være overbevist om, at det skal vise sig, at Kærligheden til vort gamle Fædreland har dybe Rødder i den slesvigske Befolknings Hjerter“.

Det Løfte, Sønderjyderne den Gang gav Kong Christian IX, har Aabenraa Amts Befolkning indfriet den 10. Februar i Aar, da den med overvældende Flertal stemte sig tilbage til Danmark. Det er os derfor en Glæde i Dag at kunne hilse en Sønnesøn af Kong Christian IX, hvis Minde altid er blevet holdt højt i Ære hos os, Velkommen som Konge og Hersker. Vi ved, at Deres Majestæt og Hendes Majestæt Dronningen og hele det høje, kongelige Hus, omfatter de sønderjyske Landsdele med samme varme Følelser, der besjælede Hans Majestæt Kong Christian IX, og vi har fuld Tillid til, at vi under Deres Majestæts Scepter gaar en lys og lykkelig Fremtid i Møde. Jeg beder derfor Deres Majestæt modtage vor Hyldest, som vi giver Udtryk i: Hans Majestæt Kong Christian den X. og Hendes Majestæt Dronningen leve!“

Efter den storslaaede Hyldest, som Befolkningen derefter ydede Kongeparret, tog Kongen Ordet:

„Paa Dronningens og egne Vegne bringer jeg den varmeste Tak for Deres Velkomsthilsen. Det er Guds Vilje, der nu sker Fyldest! Tak for den Trofasthed, De har vist vort gamle Fædreland. Jeg takker Dem, fordi De mindes min Bedstefader, og beder Dem lade noget af den Kærlighed, som de viste ham, komme over paa mig, og jeg beder Dem: Kom trygt til mig med alt, hvad De har paa Hjertet! Jeg beder Dem forene Dem med mig om en Hyldest for vort Fædreland. Gamle Danmark leve!“

Atter lød Folkemængdens Jubel, medens Kongefamilien steg til Vogns for at køre til Raadhuset. Kørslen blev et sandt Triumftog. Byen var overdaadigt udsmykket.

Fra Raadhustrappen bød Borgmester Fink Velkommen:
„Deres Majestæter!

Der er blevet overdraget mig den store Ære at byde Deres Majestæter Velkommen til Aabenraa. Det har været os Aabenraaere en særlig Glæde, at Deres Majestæt valgte at gæste vor By ad Søvejen. Aabenraa er en gammel Søfartsby med stolte Sømandstraditioner og var før 1864 vel den danske By, der sendte den største Handelsflaade til det fjerne Østen. Aabenraaske Kaptajner har med Hæder og Ære tonet Dannebrog paa de fjerne Have, og herhjemme rørte sig en tilsvarende Travlhed i alle Grene af vort Erhvervsliv. Men som Fremmedherredømmet gennem de forløbne Aar lagde et aandeligt Tryk over den danske Befolkning hernede, saaledes bevirkede det ogsaa Stilstand og Tilbagegang for vort Næringsliv. Medens vore Søsterbyer i Kongeriget blomstrede og stod i den mest rivende Udvikling, stod vore Byer i Stampe, ja, gik endog tilbage. Nu er Frihedens Time slaet. Som danske Statsborgere hylder vi i Dag Landets Konge og Dronning og ser Deres Majestæter i Dag komme sejlene til Byen. Det saavel som Deres Majestæts hele festlige Indtog, tager vi som et Symbol paa, at nu sprænges alle de gamle Skranker og snærende Baand. Det er vort urokkelige Haab, at Sønderjylland under Deres Majestæters frie Korsdug vil gaa en lys og lykkelig Fremtid i Møde, og da vil det ogsaa snart lykkes for Aabenraa at indtage den samme smukke Stilling blandt de danske Købstæder, som den havde i 1864. Dermed byder Aabenraa med et „Gud signe Deres Majestæter“ Landets Konge og Dronning et hjerteligt og jublende Velkommen til vor By, idet vi raaber et nifoldigt Hurra for vor Konge og vor Dronning!“

Da der atter blev Stilhed, tog Kongen Ordet. Majestæten, der var i Admiralsuniform, var synlig træt. Følgerne af Uheldet med Hesten i Forbindelse med Dagens mange gribende Indtryk var et Øjeblik ved at overmande Kongen. Han maatte blive siddende i Ekvipagen, medens Borgme-

steren talte, og kunde paa Grund af Smerter i det ene Ben ikke rejse sig op, medens han selv tog Ordet. Men dobbelt bevæget lød Hans Majestæts Ord, da han under disse Forhold kort udtalte:

„Paa Dronningens og paa mine egne Vegne beder jeg Dem modtage en dybtfølt Tak for Deres varme Hyldest til os. Vi er nu forbundne i samme Samfund og maa fælles bære Ansvaret for det. Held og Lykke følge vort gamle Fædreland!“

Saa lød paany Hurraraabene, og unge Piger kastede fra Raadhustrappen Blomster ned over Kortegen, medens de kongelige Herskaber kørte til „Folkehjem“. I den lyse, stilfulde Festsal, der var smukt pyntet, var en talrig Repræsentation for Byen og Amtet til Stede.

Den 75-aarige Veteran, fungerende Formand for Sprogforeningen, Kaptajn C. C. Fischer, holdt stærkt bevæget en Tale for Kongen. Danskhedens gamle Forkæmper mindede i dybt alvorlige Ord om, hvorledes Ulykken brød ind over Sønderjylland i 1864, og om, hvorledes Haabet om en Genforening stadig havde spiret i hver dansk Sønderjydes Bryst. Nu var dette store Haab opfyldt, og Veteranen lykønskede Kongen og Fædrelandet til den højtidsfulde Stund.

Efter Talen klang Hurraraabene gennem den i Sønderjyllands Historie saa berømte Sal. Kongen svarede med en lille, kraftigt holdt Tale, i hvilken han understregede, at i Fremtiden skal Befolkningen i det gamle og det nye Danmark i Fællesskab bære Ansvaret for Fædrelandets Skæbne. Kongen sluttede med at udtale Ønsket om Held og Lykke for vort gamle Fædreland.

Derefter blev der budt Forfriskninger om, og der fulgte saa en Times tvangfrit Samvær. Kongefamilien underholdt sig livligt med alle de fremmødte. Kongen underholdt sig i længere Tid med fhv. Minister H. P. Hanssen samt med Fru Andresen, Enken efter Sprogforeningens mangeaarige Formand.

Efter at „Folkehjem“s smukke Have var beset, forlod Kongeparret „Folkehjem“, for at køre til Kirkegaarden, hvor

der nedlagdes Kranse paa Frederik Fischers og Junggreens Grave.

Da Kongen forlod „Folkehjem“ for gennem Rækken af unge, hvidklædte Piger og Spejdere at gaa til Bilen, syntes Hans Majestæt et Øjeblik en Besvimelse nær og modtog Støtte af Kronprinsen. Men da Spejderne raabte Hurra, rettede han sig og gik selv de sidste vaklende Skridt til Bilen.

Under Mængdens Jubel fandt Kørslen til Havnen Sted, hvor Kongefamilien, hilst af store Ovationer, gik om Bord i Kongeskibet, der afsejlede med Sønderborg som Maal.

Men Aftenen igennem var Aabenraa en By i Fest — Kongen havde besøgt sit Folk. Danmark var blevet en historisk Dag rigere.

Med høj Himmel og med en gylden Sommersol stigende op over Sønderjylland, oprandt Søndag Morgen den 11. Juli 1920. Fra den tidlige Morgen begyndte store Skarer at stævne mod Sønderborg til Festerne der. De kom fra alle Egne af det ganske Land — til Fods, til Vogns, pr. Cykle og pr. Bil. Skibe og Baade kom sejlende ind ad Alssund. Allerede før Kl. 8 slog store Menneskemængder sig ned i Dybbøl Skanser, medens andre, der vilde have alle Dagens Begivenheder med, samlede sig langs Havnen og i Byens Gader, Time efter Time ventede disse Menneskemure. Ved Dybbøl Banke blev alle Biler dirigeret ind paa Græssletten, hvor den vældige Vognpark paa 5000 Biler dannede et lige saa sjældent som imponerende Skue. I Titusindevis stævnede Mænd og Kvinder til det Møde med deres Konge, der blev saa varmt og betagende i al sin Storhed.

Sidste Gang en dansk Konge besøgte Dybbøl var hin Vinternat under den ulykkelige Krig, da Kong Christian den Niende trods Kugleregnen betraadte et Par af de mest udsatte Skanser. Nu mødte samme Konges Sønnesøn frem for at holde sit Indtog i de samme Skanser — paa en straalende Sommerdag, ombølget af sit Folks Jubel. Mere end 100,000 Danskere satte en Glæde og Ære i at yde deres for at forhøje den storslaaede Højtids Fest.

Om Morgen den Kl. 8 sejlede Damperen „A. P. Bernstorff“ gennem Sundet med den danske Rigsdag om Bord. Den lagde til ud for den mægtige Marinestation, Tyskerne
En Konges Ridt

har anlagt. En stor Skare Sønderborgere med Byraad og Magistrat i Spidsen havde samlet sig ved Skibsbroen, da det smukke Skib lagde til.

Raadmand Koch traadte frem til Landgangsbroen og bød i varme, hjertelige Ord Danmarks Rigsdag Velkommen til den gamle danske By Sønderborg, og udbragte sluttelig et: Rigsdagen leve! der besvaredes med kraftige Hurraraab.

Folketingsmand Jensen-Sønderup takkede, idet han tolkede Rigsdagens Glæde over, at den nu med fuld Ret kunde gaa i Land paa sønderjysk Grund. Paa Rigsdagen havde man ikke haft nogen større Glæde, end da man vedtog de sønderjyske Love, der forberedte Genforeningen. Folketingsmanden sluttede med at udbringe et: Sønderborg leve! som Rigsdagsmændene besvarede med et kraftigt, morgenfriskt Hurra.

Saa gik man i Land. En af de første, der viste sig paa Broen, var den eneste finske Veteran, som deltog i Genforeningsfesten, en Gubbe op i 80-erne. Han havde, som en af de fornemste Hædersgæster, faaet Plads sammen med Rigsdagsmændene. Den gamle Soldat vilde i sin høje Alderdom gense de Steder, hvor han i sin Ungdom stred for Danmarks og hele Nordens Sag, den Sag, der i saa mangt og meget lignede hans eget Fædrelands Sag. Paa en værdig Maade repræsenterede Gubben sit skønne Land, de tusinde Søers Land, hvis Frihedskamp ingen bedre end vi Danske har haft Betingelserne for at kunne forstaa og at følge i Spænding og glad Forventning. Under Overrejsen, der i det straalende Vejr havde været noget af en Oplevelse, underholdt den gamle Finne sig livligt med Rigsdagsmændene og fortalte mange Episoder fra Kampene i 64. — Hele Norden deltog i Danmarks Jubelfest.

Ved 9-Tiden marscherede det frivillige Garderbatteri op paa Nordre Brygge, iklædt Feltuniformer og høje Bjørneskindshuer. Musikkorpset lededes af den i Hovedstaden saa populære Valdemar Nielsen. Paa Kongeskibets Anlægsplads stod Vaabenbrødrene, Veteranerne og Byraadets Medlemmer. Ved den modsatte Kaj laa Krydseren „Hejmdal“ parat til at modtage Kongeskibet med Salut. Paa dette Tids-

punkt frembød Sønderborg Havn det smukkeste Billede af Højtid og Fest. En uendelig Flagallé med grønne Guirlander mellem Masterne og store Flagrosetter pyntede Havnen, og fra saa at sige hvert eneste Hus i Byen vajede Dannebrog. Havnekajerne og de tilstødende Gader var tæt pakkede med glade Sønderborgere. Men ikke blot her havde Folk taget Plads. Saa man ud over Alssund, hvor alle Skibe og Baade laa med Flag og Vimpler oppe, mødte der Øjet det prægtigste Skue ovre fra Sundevedssiden. Folk havde i Tusindvis lejret sig op ad de høje Skrænter.

Kongen kom som altid præcis. 5 Minutter før Kl. 9 dukkede „Olfert Fischer“s graa Skrog frem af Soldisen, fulgt af „Dannebrog“s hvide Stævn. Kongeskibet tog sig pragtfuldt ud, som det der sejlede frem, skinnende hvidt med Masternes flotte Rejsning. Medens „Hejmdal“ affyrede Kongesaluttens 27 Skud brød en sand Jubelstorm løs fra Menneskemængden, og Hurraraabene lød længe efter at Kanonerne var holdt op at drøne.

Kongen stod paa øverste Dæk, iført Admiralsuniform, smilende og nikkende til alle Sider, medens Skibet lagde til. Saa lød Honnørmarschen, og Garden præsenterede Gevær, medens Kongen, Dronningen og Kronprinsen traadte frem paa Landgangsbroen.

Fabrikant Knarhøj bød Velkommen.

„Deres Majestæter!

Et lykkeligt Folk staar her ved Alssund. Tusinders Øjne er i Dag rettede paa Deres Majestæter, og Tusinders Hjerter banker længselsfuldt i det Øjeblik, Deres Majestæter betræder Øen Als. — I mange Aar har der ruget Mørke over Slesvigs Jord; men hvad spørger vel Sørgende hernede om det Offer, der bragtes, nu vi ser Taaresædens herlige Frugt. Overalt, hvor danske Hjerter slaar; er Dagen i Dag den, vore Forfædre saa længe forhaabningsfuldt har ventet, den vi lykkelige nu oplever, den at byde Deres Majestæter et inderlig hjerteligt Velkommen.

Deres Majestæter byder jeg i alles Navn fra By og Land et hjerteligt Velkommen paa vore Forfædres, paa Danmarks gamle Jord. Denne Velkomsthilsen er et længe, længe slum-

rende Hjerteønske, der giver sig til Kende i Fryderaabet: Længe leve Hans Majestæt Kong Christian den Tiende!“

Der lød ni taktfaste Hurra, hvorefter Kongen udtalte:

„Paa Dronningens og mine egne Vegne bringer jeg Dem min dybtføjte Tak. Ord synes saa fattige og kan ikke udtrykke, hvad vi i Hjertet føler. Vi staar her takket være Forsynet, de Allierede og Slesvigernes Kamp, som atter har knyttet Baandet mellem os. Leve vort Fædreland!“

Medens Honnørmarschen lød og Garden præsenterede Gevær, gik Kongefamilien under Mængdens Hyldest i Land og passerede Æreskompagniets Front. Kongen hilste derefter paa flere fremtrædende Sønderjyder, Ministrene, adskillige Rigsdagsmænd, talte med Byraadets Medlemmer og en Del Veteraner. I Skaren opdagede Kongen den franske Professor Verrier, hvis Virksomhed har betydet saa meget for Danmark og for saa mange danske Sønderjyder. Kongen trykkede hans Haand kraftigt og sagde højt: „Dem takker jeg særlig, kære Hr. Professor! Dette er en stor Dag for Dem“.

Det var oprindelig Meningen, at Kongen skulde have redet gennem Byen, men paa Grund af betydelige Smerter i det ene Ben, maatte dette opgives, og Kongen foretog derfor med Dronningen og Følget en Køretur gennem Byen, hilst af Befolkningens fornyede Jubel. Fod for Fod kørte Toget op ad Byens stejle Hovedgade, der var smykket med Flag, Grønt og mange Æresporte. I Vinduerne sad Borgerne med deres Familier og kastede Blomster ned over Vognene. Kongen fangede behændigt mange af dem i Luften, smilte og lo. Langs Fortovene stod tætte Rækker af Folk. Toget kørte over Torvet, forbi Raadhuset, overalt hilst af Jubel. alle Vegne gennem Alleer af Dannebrogflag. Ad en Mængde Smaagader kørte Toget tilbage til Havnen, Tilskuerskarerne var vokset til Trængsel, men Pontonbroen var strengt afspærret, saa Toget slap let igennem.

Imidlertid var Hendes Majestæt Enkedronning Louise, ledsaget af sit Hof, ankommen til Sønderborg Banegaard. Enkedronningen havde trodset enhver Svaghed og Rejsens Strabadser, ogsaa hun vilde være med til at for-

høje Festglæden paa denne Danmarks Højtidsdag. Det var et af Genforeningsfestlighedernes mest højtidelige Øjeblikke, da Kong Frederik den Ottendes Gemalinde, høj og rank forlod sin Salonvogn og dybt bevæget satte Foden, for første Gang i sit Liv, paa Sønderjyllands Jord. Ingen har gennem den sidste Menneskealder som hun gennem Bøn baaret Sønderjydernes Sag frem for den Kongernes Konge, i hvis Haand vort lille Fædrelands saavel som Alverdens Rigers og Landes Skæbne er lagt. Ingen har med større Ret end vor Enkedronning paa Dybbøl-Dagens lyse Sommermorgen kunnet synge:

*„Den signede Dag med Fryd vi ser
af Havet til os opkomme;
den lyse paa Himlen mer og mer,
os alle til Lyst og Fromme!
Det kendes paa os som Lysets Børn,
at Natten hun er nu omme.“*

Amtmand Lundby bød Hendes Majestæt Velkommen, idet han gav Udtryk for den Glæde, som Befolkningen følte ved at se Hendes Majestæt i dets Midte i en saa højtidsfuld Stund.

Enkedronning Louise takkede bevæget; og ligesom en Mor jo ikke kan sætte Skel mellem sine Børn, saadan kan en dansk Konges Mor heller ikke sætte Skel mellem Danmarks Børn — Kvindehertets fine, ædle Traade spinder sig i Højtidsstunden sammen til en ægte, dansk Kærlighedens Strofe. Saadan gik det til, at Enkedronningen udtalte: „Fra det Øjeblik, da jeg for første Gang ved min Gemals Side betraadte dansk Jord, følte jeg min Ret til at elske alle Danske“. Hvilken Storhed ligger der ikke i disse Ord! Hvilket Højsind! Hvilken fin og ædel Tankegang! De Ord afstikker ikke Grænser. Nej, de har Bud ud over den ganske Verden, hvor danske Hjerter slaar. Og disse Ord, der mere end noget andet Ord, der blev sagt paa Dybbøl-Dagen, var egnede til at raabes ud over det danske Folk — ud til hver Dansk, de blev udtalt paa et Tidspunkt, da Folkemængden andet Steds tiljublede Kongeparret, de blev ikke udtalt fra

noget af Mennesker skabt ophøjet Stade, nej, de lød fra slet og ret en Jernbaneperron, men de lød ogsaa som kun en Kvinde, en højsindet Kvinde kan udtale dem.

Og er det ikke netop disse Ord, det danske Folk trænger til — her hvor vi kives og strides om Smaatterierne, medens vi lader fem være lige, naar det gælder noget af virkelig Betydning. Er det ikke netop nu, at vi Danske bør skrive os bag Øret: Retten til at elske alle Danske! Og: Pligten til at yde de Danskere, der sidder med Sorg i Sind bag unaturlige Grænser, al den Støtte, vi paa nogen mulig Maade kan.

Og saa: „Endnu et bette Nøk“.

Enkedronning Louise blev modtaget med den dybeste Ærbødighed, og da Kongefamilien kort efter ankom, var særlig Mødet mellem Enkedronningen og Kongen meget bevæget. Enkedronningen kyssede sin Søn og holdt længe hans Haand i sin. Efter at have hilst paa den øvrige Familie, trak Enkedronningen sig tilbage til sin Salonvogn, og Kongefamilien kørte under fornyede Ovationer tilbage til „Dannebrog“.

*„Det sker hvad som et Drømmesyn
har straalet for vor Tanke!
Til Sommer vajer Dannebrog
igen paa Dybbøl Banke!“*

Saa ligetil formet sendte en af Danmarks store Mænd, Henrik Pontoppidan, paa en Vaardag i 1920 det glade Budskab ud over Landet. Og nu var Dagen der, den store Dag, en Dag i Sommer og Sol.

Folkevandringen op mod Dybbøl Skanser var en eneste endeløs Strøm, der flere Timer i Træk bevægede sig ad Flagalleen op til Festpladsen, der var indrettet i de gamle danske Skanser 5 og 6. Tusinder lejrede sig ved Siden af Tusinder, et Menneskemylder saa omfattende, som det aldrig før var præsteret i Danmarks Historie. Nogle sagde, der var Hundredtusind Mennesker, andre anslog dem til det halve, medens atter andre sagde det dobbelte. Det var umuligt at fastslaa noget Tal, men paa alle de græsklædte Volde, paa det vidtstrakte flade Terræn, paa Bastionerne og paa Skraaningerne, var der tæt med Mennesker. Hvem var til Stede? Danmarks Folk! Mænd og Kvinder, unge og gamle. En enorm Forsamling, hvis Ansigter var præget af Glæde. Der var Smil paa Smil. Det hele Billede lignede en levende Bjergkæde med et blafrende Dannebrog paa hver af Tinderne. Paa den grønne Midterbastion vajede seks særlig store Flag, og den var omgivet af et Gærde af Gran med indflettede Vimpler. Deroppe var Kongefamiliens Pladser, og lige nedenfor var Talerstolen. Danmark ejer intet Steds saa ideel en Festplads, som denne gamle Fæstning.

FestproceSSIONEN udgik Kl. 11 fra Sønderborg Slot, det Sted, hvor en Del af Sønderjydernes Førere, i et Antal af ca. 200, sad fængslede i Krigens Begyndelse. I Spidsen

gik Sønderborg Musikkorps og Festkomiteen, som bestod af Borgere fra Byen. Efter dem fulgte Ministrene, Rigsdagsmændene, Veteranerne, 3—400 særlig indbudte fra Kongeriget, Marinesoldater med Musikkorps, Kadetterne, de akademiske Skytter, Formænd og Repræsentanter for flere Hundrede sønderjyske Foreninger samt sønderjyske Organisationer, der samtidig havde arrangeret et pragtfuldt Fanetog. Derefter fulgte alle de mange ukendte, der var kommet langvejs fra for at være med i Glæden. Toget var saa stort, at da de forreste naaede ind i Skanserne, havde de bageste i Toget endnu ikke forladt Byen. Toget tog sig pragtfuldt ud, som det skred hurtigt og muntert fremad mellem Dybbøls høje Banker, forbi Møllen, som smykkedes af et gammelt Flag med Frederik den VII.s Navnetræk, forbi Soldaterforeningernes kæmpemæssige Flagstang, der var rejst paa Banken, og ved hvilken der stod Mandskab parat til at hejse Dannebrog, naar Kongen passerede. Flaget, der maaler 9 Meter, var en Gave fra Danske i Amerika.

Toget skred hele Tiden frem mellem to Volde af Mennesker, som ustandselig brød ud i Jubelraab — en Skare glade, lykkelige, smilende Landsmænd.

Da Masserne havde lejret sig i Skanserne, begyndte Festen med en pompøs Indmarsch. Vaabenbrødrene kom med et Musikkorps, der spillede „Dengang jeg drog af Sted“, og ved Lyden af de kendte Toner paa denne historiske Plads, brød de Hundredtusind Tilhørere ud i jublende Bifald. De graaskæggede Mænd gik forbi den forrevne og falmede Silkefane, der blev holdt op som en Standard ved Indgangen til Skansen, og paa hvilken man læste Christian den Ottendes halvt udviskede Navnetræk i Guld. De gik henimod de endnu ældre Veteraner, der sad nærmest ved Talerstolen, dybt rørte over de kendte Toner, som blev ved at klinge, medens Hurraraabene bragede ned fra Skrænterne.

Indmarschen fortsattes. De indbudte samlede sig i Cirkler omkring Kongefamiliens Plads. Ministrene og Rigsdagsmændene tog Plads i umiddelbar Nærhed af Kongefamiliens Plads, ligeledes de kommanderende Generaler med deres

Stab og Sønderjysk Fonds Komite. Af kendte Navne fra Kongeriget saas i de indbudtes Kreds bl. a.: Kaptajn Daniel Bruun, Departementschef Weis, Generaldirektørerne Kiørboe og Andersen-Alstrup, Departementschef Jon Krabbe, Magister H. V. Clausen, Oberst Auning Petersen, Museumsdirektør Dr. Marchepang, Kaptajn Rambusch (Repræsentant for Industrien), Direktør Benny Dessau, Forfatteren Johannes Jørgensen, Professor Hannover, Redaktør Kr. Dahl (Repræsentant for Pressens Fællesraad), Professor Karl Larsen, Borgmestrene Kaper, Jensen, Møller, Christiansen og Anthon Andersen, Overpræsident Jonquies og Fru Harbou-Hof (Repræsentant for Borgerraadets Præsidium). Men iøvrigt var der vel næppe den Familie i Landet, som ikke paa en eller anden Maade havde en Repræsentant i det store Menneskehav.

Saa klang Tonerne af „Holmens faste Stok“ muntert hen over Skanserne, og under mægtig Jubel marscherede Marinedetachmentet ind paa Pladsen. Men pludselig steg Bifaldet til en formelig Orkan, et tusindstemmig Glædesraab, der kom fra alle dem, der stod øverst oppe paa Voldene. De havde deroppe fra set Dannebrog gaa til Tops paa den nye, kæmpemæssige Flagstang ved Dybbøl Mølle, og de pegede over imod det, saa alle Ansigter som ved et Trylleslag rettedes den Vej — mod det nye Flag, Dansk-Amerikanernes Gave.

Saa blev de stedlige Sognefaner, nye Dannebrogsglag med broderede Inskriptioner, baaret ind i en lang Række. De akademiske Skytter fulgte efter, og medens Bifaldet paany lød, rettedes Blikket mod det Sted udenfor Ydervolden, hvor en hel Bataillon Gardere holdt parat til Indrykning. Oppe fra Skrænterne saa man lige ned i Bjørneskindshuerne, blandt hvilke Bajonetterne ragede op. Det var et fantastisk Syn. Det havde nok ellers været Kongens Mening at ride i Spidsen for Garden til Dybbøl, det lød sig imidlertid nu ikke arrangere. Saa satte Bataillonen sig i Bevægelse, og kort efter rykkede den ind paa Pladsen med drønnende Musik, modtaget af Mængdens Bifalds- og Hurraraab.

Garden marscherede ind til Tonerne af „Den Gang jeg drog af Sted“ og tog Stilling til Højre for Kongens Plads.

Saa kom Hans Majestæt og de øvrige Medlemmer af Kongefamilien kørende, tiljublede af Titusinderne af Repræsentanter for det danske Folk.

Ved Festpladsens Indgang blev Kongefamilien modtaget af Festkomiteen og ledsaget til Pladserne. Kongen, der var iført Admiralsuniform med hvid Kasket, bevægede sig besværligt sammen med Enkedronningen og Dronningen op ad den høje Trappe til Siddepladserne, hvor Hans Majestæt tog Plads mellem de to Dronninger. Bag ved dem tog Prinserne og de to Prinsesser Plads, medens Følget blev staaende.

Hvad der skete fra det Øjeblik, da Kongefamilien forlod Festpladsens Indgang og passerede Veteranernes Front, til den tog Plads paa Højen, lader sig overhovedet ikke beskrive. Menneskehavet var i uafbrudt Bevægelse, der viftedes med Hatte og Tørklæder, og Hurraraabene bølgede fra Skrænt til Skrænt.

Saa istemte Mængden Lembeckes smukke Sang: „Du skønne Land, med Dal og Bakker fagre“, hvorefter Amtmand, Lensgreve Schack, Formanden for Vælgerforeningen, efter god, gammel, dansk Skik holdt den første Tale for Kongen:

„Deres Majestæter! Deres kgl. Højheder! Højtærede Forsamling!

Paa Dybbøl Banke, det dyrebareste Danmark ejer, hvor Fortid og Nutid fører et Sprog, der stærkere end Mennesketunger formaar det vidner om, at Herren har gjort store Ting imod os, mødes Danmarks Kongehus, Regering og Rigsdag, mødes Danmark selv med sønderjyske Landsmænd. Saa skal da det Velkommen, der bydes af de Tusinder, der fra det genvundne Land er stævnet hid i Dag, lyde saa varmt og hjerteligt, som det alene kan lyde fra Befolkningen, sønden Aa, til Danmarks Konge og Danmarks Folk.

Genforeningen bragte os ikke den Glædesdag, vi haabede paa, og hvad der fylder vort Sind og ikke kan glemmes, skal heller ikke glemmes i denne Stund, men som en dyb

og alvorlig Tone klinge med i det store Kor af Løfter og Tak, der fra Dybbøl Banke vil lyde ud i Fremtiden; men Fortrøstning og Taknemlighed maa i Dag bære frem over det, der tynger.

Med inderlig Tak vil vi mindes, at hvor Danmarks Konge engang i Nattens Mørke besøgte de til Død og Undergang viede Skanser i en tabt Landsdel, der samles i Dag i Festdagens Glans en dansk Konge af samme Navn med sit Folk for at føre det tilbage til Moderlandet. Hvem turde have haabet dette, da for 6 Aar siden den tyske Dybbølfest skulde overtyde Verden om, at dette Land for Danmark var tabt for bestandig? Men Festsalutten fra den tyske Flaade fik et grufuldt Ekko, der rullede gennem Verdenskrigen.

Da Kanontordenen forstummede, sang Dybbøllærken atter over Vangen, og saa dansk er dette Land og Folk hernede, at vi til Trods for det vidunderlige, vi oplever, føler, at vort Møde her paa Dybbøl er ligesaa naturligt som den Fugls Kvidren, der for os staar som et Symbol paa det danske Folkesind. Skal der fejres en Fest paa dette Sted, da maa det være et Møde som vort i Dag, hvor dansk møder dansk for ikke atter at skilles. Og kommer vi hjem færre og fattigere, end vi drømte, og blandes der Afskedssmerter i Gen-synets Glæde paa denne Dag, der er dog noget, der er stærkere.

Hvor Hjertet er for fuldt til at tolke sine Følelser i Ord, der sænker sig Øjet dybt i Øjet for at sige det uudsigelige. Der lyder kun Velsignelsen, der rummer alt: Anger og Tilgivelse, Tak og Løfter for Fremtiden, men først og fremmest: Kærlighed, Kærligheden, som forener i Adskillelsen og som gør Genforeningen hellig, Kærligheden, som samler alt dansk, hvor det end findes paa Jorden.

Gud velsigne dem dernede, der længes hen til os i Dag
Gud velsigne Dig og Dit Hus, Kong Christian! Ja, Gud velsigne Danmark!

Det store Budskab, Genforeningen bringer for Sønderjyder, er, at vi nu ikke mere skal bære dette Navn, men blive Danske, ikke kun i Sind, men ogsaa af Navn. Det er med Vemod, vi giver Afkald paa dette Navn, under hvilket vi har elsket

Danmark, og alt, hvad der er dansk, med Inderlighed og Hengivenhed, som den ikke fandtes større i Moderlandet. Det er med Sorg, at vi siger Farvel til det, fordi det endnu er Hædersmærke og bæres af dem, vi ikke glemmer i denne Stund, og som vil bevare Troskab saa længe der banker et dansk Hjerter dernede.

Vi skal være Dig gode og trofaste Sønner og Døtre, Danmark. Det lover vi Dig i Dag, og det giver vi Dig Haandslag paa, Kong Christian. Ja, om Kongen samler vi os i denne Stund, den største, vor Slægt har oplevet. Naar i svundne Dage Folket havde valgt sin Konge, stævnede de til Ting for at hylde ham under aaben Himmel. Den 10. Februar, da vi Sønderjyder stemte os hjem, kaarede vi Kong Christian af Danmark til vor Konge. I Dag løfter vi alle som en vor Konge paa Skjold; som frie Mænd og Kvinder hylder vi Danmarks Konge og Dronning, nu ogsaa vor Konge og Dronning, idet vi samles i et tusindstemmigt Hyldestraab: Kong Christian og Dronning Alexandrine leve!"

Hurraraabene bragede, Jubelraabene bølgede fra Skrænt til Skrænt, og de Tusinder af Tunger istemte:

*„Kong Kristian stod ved højen Mast
i Røg og Damp;
hans Væрге hamrede saa fast,
at Golens Hjelm og Hjerne brast;
da sank hver fjendllig Spejl og Mast
i Røg og Damp.
Fly, skreg de, fly, hvad flygte kan;
hvo staar mod Danmarks Kristian
i Kamp?“*

De stolte Ord steg gennem den prægtige Melodi som et eneste stort Raab op fra Bakkerne og Dalene, et Sejrens Raab, hvis Fasthed blev end mere fremhævet derigennem, at den store Forsamling gled over i den smukke, blide Sang til Danmarks Pris: „Der er et yndigt Land“. Sangens Bølgen fra Bakke til Bakke var af gribende Virkning:

*„Vort Sprog er stærkt og blødt,
vor Tro er ren og lutret,*

*og Modet er ej dødt.
Vort gamle Danmark skal bestaa,
saa længe Bøgen spejler sin Top i Bølgen blaa.“*

Paa Strofen „Vort gamle Danmark skal bestaa“, Sønderjydernes gamle Kampsignal, svang disse deres Hatte op mod Kongen og gav Melodien noget af den Metalklang, den ellers maa savne.

Da Sangen var forstummet, gik en Deputation, bestaaende af Møller Christensen, Kloppenborg-Skrumsager, Nis Nissen, Grev Schack og Kaptajn C. C. Fischer op til Kongen og overrakte to Guldhorn, der var tro Kopier af de to Guldhorn, der for Aar tilbage forsvandt paa en saa sørgelig Maade.

Kaptajn Fischer, der overrakte denne Sønderjydernes første Gave til Kongen, medens Musikken dæmpet spillede „Slumrer sødt i Slesvigs Jord“, fremhævede i en kort Tale, at Gaven skulde vidne om, at Sønderjylland altid havde været dansk, og om Glæden over, at det atter var blevet forenet med Danmark. Gud give os Fremtid, som han gav os Minder!

Med en Røst, som kunde høres af alle, udtalte Kongen:

„Paa Dronningens og egne Vegne udtaler jeg vor varmeste Tak for den synlige Gave. De kan være overbevist om, at vi i Kærlighed vil værne om Gaven, saa den til sene Tider kan staa og minde om denne Dag og om den Kærlighed, vi mødte hernede. Hjertelig Tak alle sammen!“

Saa skred fire unge Piger, bærende et gammelt Dannebrogflag, det sidste, der vajede i Sønderborg i 1864, op til Kongen, ført af en Menig fra 64, Hans Thomsen fra Sundsmark. Den 85-aarige Veteran overrakte Kongen Veteranernes Gave, idet han paa sit smukke, sønderjyske Maal citerede Axel Juels skønne Digt:

*„Danmarks Konge er vor Konge, og i Dag
flyver mod Dig fra vor Mast Dit Riges Flag.*

*Men vi har et andet Flag, vi gemte paa —
i halvt hundred Aar det ikke Dagen saa.*

*Nu, da det igen kan vaje stolt og frit,
beder vi vor Konge: Tag det! Det er Dit!*

*Vi har elsket det, mens vore Hjerter led;
Hjerter brast, men ikke deres Kærlighed.*

*Den fik vore Børn i Arv, og med vort Sprog
har vi givet dem at elske Dannebrog.*

*Ved dets Dug svor nye Slægter Faneed —
Tag vort gamle Flag, og tag vor Trofasthed!*

Dybt bevæget gik Kongen frem, omfavnede den graa-
nede Veteran, kyssede ham paa begge Kinder og udbrød:

„Dybt rørt takker jeg for de gamle Veteraners Flag, som
de i saa mange Aar har gemt til den Dag, vi alle haabede
paa“.

Og medens Mængden brød ud i endeløs Jubel, bøjede
Kongen sig ned, kyssede Flaget og udtalte:

„Ligesom jeg nu trykker denne Dug til mine Læber, saa-
ledes vil vi alle ære vort Flag og se hen til det som et
Symbol paa alt Dansk“.

Og med en Røst saa kraftig, at Ordene naaede til hver
eneste i det mægtige Menneskehav, udtalte Kongen der-
efter:

„Det er med bevæget Hjerte, at vi atter staar blandt
danske Sønderjyder. Jeg takker for Eders Trofasthed. Tak-
ken skal rettes ogsaa til de Slægter, som er sunket i Gra-
ven. Vi mindes min Fader, hvis Følelser ikke var mindre,
og hvem det ikke blev forundt at staa her i mit Sted i Dag.
Vi mindes alle dem, der kæmpede hernede, som maa be-
tegnes som Nationens Ypperste.

Sønderjyder! Tag ved mig vort Haandslag med Tak
for den Trofasthed, hvormed I igennem de mange Aar vær-
gedede Sprog og Minder. Indtag atter Eders Plads iblandt
os, som saa længe har staaet tom, og byg i Fællesskab med
os Danmark skønnere og rigere!“

Langvarige Hurraraab og Bifaldsklap besvarede Kongens
Tale. Men saa kom der en Stilhedens Stund — sortklædte
unge Kvinder gik op og nejedede for Kongen, der med bøjet

Hoved tog mod deres Hyldest. Det var Øjeblikke, som greb dybt i Mængdens Hjerter: En stille Højtid — midt i Festglæden — til Ære for og Minde om de 6000 sønderjyske Mænd, der blev paa Valpladsen, Sønderjyder, der kæmpede med i den sidste grusomme Kamp, ikke af Kærlighed til det Land, der i Fredens Dage nægtede dem deres Ret, men ene og alene, fordi de ønskede at være i Stand til indtil deres sidste Aandedrag at bevare Agtelsen for sig selv; de vilde vise den ganske Verden, at de var ikke blot en Hob Skraalhalse, der i Fredens Dage krævede deres Ret, men at de var Mænd, som ogsaa var parat til i Ufredens Dage at gøre deres Pligt — den dobbelt tunge Pligt. Vejen til Maalet gik over 6000 Sønderjyders Lig, men disse 6000 var med paa Dybbøldagen. Sortklædte Kvinder bar deres Minde frem, og Kongen tog med bøjet Hoved gennem disse Kvinder mod de 6000 faldne Sønderjyders Trofasthed og tilkendegav saaledes paa det genforenede Danmarks Festdag, at Sønderjydernes tunge Gang til Europas Slagmarker var et Led i Kampen for Sønderjyllands Sag, og at de, som blev derude, naar alt kom til alt, faldt for det danske Fædreland.

De sortklædte Kvinder, der var sendt af „Nordslesvigsk Kvindeforening“, overrakte Dronningen røde og hvide Roser tilligemed følgende Hilsen:

*„Af Sorgens dybe Muldjord nu Lykkens Roser gror,
og Glædens Toner samles i et jublende Kor.
Fra Børnene hernede og hver sønderjysk Mor:
Velkommen Danmarks Dronning til Slesvigs dyre Jord!“*

Blomsterne var samlet i Arbejdernes Smaahaver og blev givet med Glæde, medens Mængden tog Del i denne Højtidelighed ved at afsynge „Kongernes Konge“.

Saa tog fhv. Minister H. P. H a n s s e n Ordet:

„Deres Majestæter, Deres kongelige Højheder, Veteraner, højtærede Forsamling!

De høje allierede og associerede Magters glimrende Sejre har gengivet os Friheden. Takket være deres højsindede Løsning af Grænsespørgsmaalet, som vil mindes af taknem-

lige Hjerter her i Sønderjylland, saa længe Plov gaar over den danske Jord, kan vi i Dag raabe et: Vel mødt til denne minderige Fest i vort minderige Fædreland! Vær hilset her paa denne bloddøbte Banke, hvor Kampe for Fædrelandets Frihed er ført saa modigt og har krævet saa dyre Ofre! Velkommen her paa dette historiske Sted, hvor Hans Majestæt Kong Christian den IX. tog Afsked med Sønderjylland i alvorfulde, skæbnesvangre Tider!

Taleren fremhævede en Række historiske Begivenheder, der var stærkt knyttede til denne Egn, og mindede om Kampene: Derovre fra Broager Land, histude fra Avnbjerg og Ragebøl tordnede Kanonerne, medens Bomber og Granater slog ind over Banken, og fra Skanserne hørtes Raabene: Dæk, dæk! Broager dæk! Dæk! dæk! Avnbjerg dæk! Dæk! dæk! Ragebøl dæk!

Tung i Sind og fuld af mørke Anelser tog Kongen den 22. Marts 1864 paa Dybbøl Banke Afsked med sit haardt omstridte Fædreland. Han saa det ikke mere; men han glemte det aldrig, og han indpodede sin høje Slægt den samme dybe Kærlighed til det tabte Land, den samme faste Tro paa Oprejsningens Dag. I Ærbødighed og dyb Taknemlighed mindes vi i Dag hans Troskab, og hans aldrig svigtende Haab om lyse Tider og hans stilfærdige, men overordentlig betydningsfulde Medvirken til, at Dannebrog nu atter vajer over Dybbøl Banke. Ære være Kong Christian den IX's Minde!

Over denne Banke er den blodige Leg bølget frem og tilbage. Efter Tilbagetoget fra Slesvig i 1848, vor Hærs sejrige Fremrykning over Dybbøl. Den 28. Maj blev Fjenden kastet ud af Sundeved; den 5. Juni rykkede han atter frem med store Styrker. Under tappert Forsvar maatte vore Tropper gaa tilbage fra By til By, fra Gaard til Gaard, fra Hegn til Hegn, helt her op paa Bakkekammen. Under disse Kampe bragte vore nordiske Brødre folk deres første Blodofre for den danske Sag.

Taleren nævnte Lovenskjold, Leijonhufvud og Sommelius og fortsatte saaledes: De var Fortropperne for en stor Skare af norske og svenske Frivillige, som under Kampen for Søn-

derjylland kæmpede modigt i vore Troppers Rækker, og bekræftede den dyre Broderpagt med deres Blod. I Dag, hvor vi, takket være ogsaa vore nordiske Brødrefolks daadskraftige Bistand, fejrer vort Fædrelands Oprejsning, skal deres Navne nævnes med Hæder. Men lad os ikke glemme, at der ogsaa er ført andre Kampe i det omstridte Land.

Taleren mindede om de nationale Kampe og udtalte derefter: Kast et Blik ud over Landet. Derude ligger de tusinde Hjem, der har baaret vort Land frem gennem Striden, Nedbøjet af Fædrelandets Ulykke søgte de i de første Aar efter Krigen at unddrage sig Fremmedherredømmets Virkninger. I klippefast Tro paa en nær forestaaende Genforening med Moderlandet, drog store Trækfugleskarer af dansk Ungdom ud af Landet for at undgaa Pikkelhuen; Tusinder slog sig ned nord for Kongeaaen, og andre Tusinder gik over Atlanterhavet og befolkede Vestens Prærier; men de glemte ikke deres Hjemstavn. Kæmpebanneret derovre ved Møllen er en Gave fra Landsmænd i Amerika. Ogsaa disse fjerne Landsmænd vil vi i Dag mindes med Tak.

Ved Verdenskrigens Udbrud begyndte en ny Udrykning fra Hjemmene; 30,000 mødte, da den strenge Ordre kom, Ved at følge Pligtens Bud, afvendte de truende Farer for vort Land. De satte Livet ind for Retten til at bo og bygge paa deres Fædres Jord. Tusinder har Krigen mærket for Livstid. Vi ønsker dem Trøst for Trængsel og Bod for Savn. Andre Tusinder er blevne derude, i fjerne Lande har de fundet deres sidste Hvilested. Vi vil i Dag sende kærlige Tanker til deres ukendte Grave og deres sørgende Efterladte. Men disse Egne har ogsaa fostret Sønner, som paa anden Vis har gjort vort Fædreland Ære.

Taleren mindede om Eckersberg og A. D. Jørgensen. Om den sidste udtalte han: Hvor vilde han have jublet, om han havde oplevet denne Dag. Ovre paa Als ligger „Det hvide Hus“, inden for hvis Mure Herman Bang blev født, og hvor han modtog de uforglemmelige Indtryk, der præger en Del af hans Digtværker.

De nu genvundne sønderjyske Landsdele er ikke blot minderige, men ogsaa fra Naturens Haand rige, frodige og

skønne. Der ligger mange store Opgaver for os, og til Løsning af disse, paakalder vi hele Folkets Hjælp, idet vi er overbeviste om, at vi under dette Arbejde trygt kan stole paa Kongens, Regeringens og Rigsdagens endrægtige Støtte. Andre Opgaver vil snart melde sig i hurtig Rækkefølge. De genforenede, sønderjyske Landsdele er fra nu af blevet lige-stillet og ligeberettiget Del af Danmark. Vi ønsker alle, at den ydre Genforening hurtigst muligt maa blive fulgt af en fuldstændig, indre Sammensmeltning. Og leder vi med paa-krævet Agtelse for de gamle Traditioner og nedarvede Ejen-dommeligheder Udviklingen ind paa sunde og rolige Baner, vil vi inden for en rimelig Tidsfrist naa dette Maal.

Her er en vid Arbejdsmark, her er en rummelig Plads for dansk Foretagsomhed; her er meget Brug for dansk Drif-tighed og Dygtighed.

Lad os haabe, at vi maa have lært af Historien, og at vi maa forstaa at løse Fremtidens Opgaver i de nye Tidens Aand, saa Danmark herefter kan indtage en ærefuld Plads blandt de Stater, der har Mindretal af anden Nationalitet indenfor deres Grænser. Ad de Veje fremmer vi ikke blot sikrest Rigets Velfærd, men kan ogsaa yde vore Landsmænd, som bliver tilbage syd for Grænsen, en virksom og værdifuld Støtte, en Del af den Støtte, alle er enige om, at de har Krav paa.

Gid Danmark maa gaa lyse og lykkelige Tider i Møde!
Gid Danmark maa staa agtet og æret overalt i Verden som et skønt, rigt og lykkeligt Hjem for det danske Folk, saa længe Bølgerne ruller mod vore Kyster. Danmark leve!"

Efter at Hurraraabene var forstummede, sang Mængden „Jeg elsker de grønne Lunde“:

*„End er der Sang i Skoven,
end vajer frit vort Flag,
end er der en Gud foroven,
som raader for Danmarks Sag.“*

Midt under H. P. Hanssens Tale kredsede en Flyver over Skanserne. Da Flyvemaskinen sidste Gang, paa Slaget 1, passerede hen over Kongetribunen, nedkastedes der fra den

et Dannebrogflag, som under Mængdens endeløse Jubel dalede ned tæt ved Kongens Plads. En af Adjutanterne bragte Hans Majestæt dette himmelfaldne Banner.

Sønderjysk Arbejderforenings Næstformand, Møller H a n s L o r e n z e n, Graasten, tog derefter Ordet:

„Deres Majestæter, Deres kongelige Højheder, højtærede Forsamling!

De to Aarstal 1848 og 1864 staar mejslet i vore Monumenter og skrevet i vore Hjerter. Nu kommer et tredje Aarstal 1920 til at staa med Mindets Indskrift for danske Mænd og Kvinder. Disse tre Aarstal rummer for det danske Folk Minder om Kampe og Lidelser, om stor Fædrelandskærlighed og større Selvopofrelse, om Blod og Voldsherredømme, om sejt Udholdenhed og om Rettens endelige Sejr. Nu er denne Kamp endt, Aaret 1920 blev det store Genforeningsaar.

Nu er Haabet, det Haab, som vi nærrede siden Ulykkesaaaret 64, det Haab, som Slægtled har kæmpet for, det Haab, der bar os over Krigens Rædsler derude, det Haab, der gav dem Trøst i Dødsstunden, der maatte segne derude, Haabet om Genforening med vort Moderland gaet i Opfyldelse. Nu er vi danske, som vi altid har villet være.

Da Napoleon den III. i Krigen mod Prøjsen i 1870 med omtrent 100,000 Mand af sin Armé blev indesluttet i Fæstningen Sedan, og den 2. September 1870 maatte kapitulere og gaa i prøjsisk Fangenskab, skrev Prøjsens Konge, Wilhelm den I. hin Aften hjem til sin Gemalinde: „Hvilken Tilskikkelse ved Guds Førelse“. Naar vi paa en Højtidsdag som denne samles her paa denne minderige Dybbøl Banke, her hvor saa meget Blod flød, hvor den danske Soldat kæmpede med Heltemod mod en overmægtig Fjende, da mangler man Ord til at udtrykke de Følelser, der gennemtrænger Hjertet. Da synes jeg, man mest rammende kan bruge de Ord, som hin Konge dengang brugte: „Hvilken Tilskikkelse ved Guds Hjælp“.

I Dag oplever vi den store Glæde og Lykke at kunne hilse Danmarks Konge, som ogsaa vor retmæssige Konge, Velkommen her midt iblandt os paa denne minderige Dybbøl

Banke, og sammen med Kongen den samlede Regering og Rigsdag.

Den sønderjyske Befolkning hilser den danske Regering og Rigsdag hjertelig Velkommen hertil, den glæder sig over, at de allesammen har villet være med til denne store Højtid. Det er nok første Gang, at Danmarks Regering og Rigsdag har været samlet her i Sønderjylland, og vi ser i dette Besøg et Bevis paa deres Interesse og Hengivenhed for de igen i Danmark indlemmede sønderjyske Landsdele. Naar De nu, saa at sige, ved dette Besøg tager Landet i Besiddelse, saa kommer vi Dem i Møde med Tillid og med Bevidstheden om, at vi kommer ind under en Regering, valgt af Folket selv og ud af dets Midte. Efter at vi i 56 Aar har været underkastet alle de Tvangsforholdsregler, som et Grænsfolk, der ikke vilde kaste sin Overbevisning over Bord, var udsat for, kom vi ved Revolutionens Udbrud i Tyskland under aldeles lovløse Tilstande; men nu er det os en sand Tilfredsstillelse at komme ind under et velordnet Statssamfund og under et saa retfærdigt Styre, som det danske altid har været — hvor enhver Borger er lige for Loven.

Vi takker den danske Regering og Rigsdag for den Interesse og for den Deltagelse, for alle de ømme Følelser og Tanker, hvormed de stedse har fulgt os — Deres fraskilte Landsmænd, i Kampen for vor Ret hernede. Mange Navne, godt kendte Navne, fra vor Regering og Rigsdag vil stedse staa indprentet med gyldne Bogstaver i vore Hjerter og vort Folks Historie.

Vi takker Dem for den Velvilje, med hvilken alle de sønderjyske Lovforslag af Regering og Rigsdag er foreslaaet, behandlet og vedtaget, og særlig, fordi en Sønderjyde, en Mand af vor Midte, som Medlem af Regeringen maatte have Lov til at give Udkast til disse Lovforslag. Som den 9. November 1864 var den sønderjyske Dag i Danmarks Rigsdags Historie, da Afstaaelsen af Sønderjylland til Erobrerne blev vedtaget, saaledes udtalte Formanden for Folketinget i Mødet den 25. Juni i Aar — ogsaa en sønderjysk Dag —, at den Dag var den glædeligste i Rigsdagens Historie — Ind-

lemmelsesloven vedtoges. Saaledes har Rigsdagen nu faaet fuld Oprejsning for hin sørgelige Dag.

Dengang Krigen, denne forfærdelige Krig, i 1914 brød ud, og vild Begejstring greb alle de delagtige, og vi tvunget maatte gaa med og kæmpe mod vore egne Venner, da gik vi bort med bange Anelser for vort Moderlands Skæbne. Hvor mange Tanker har vi ikke sendt hjem dernede fra Skyttegravene! Hvor har vi ikke ønsket og haabet, at Danmark dog maatte forskaanes for dette grufulde! Og Gud ske Tak, det lykkedes den danske Regering at opretholde Danmarks Neutralitet og holde Krigsfaklen ude af Landet. Dette er den danske Regerings Fortjeneste, og derved har den bevaret Danmark for den største Elendighed, der kan ramme et Folk og et Land.

Med fuld Tillid til den danske Regerings Retfærdighedsans, med Glæde over at kunne underkastes Love, der værner og beskytter hver lovlydig Borger, og som er til Held og Lykke for hele Landet, haaber vi ogsaa, at det Samarbejde, der nu skal indledes mellem Regeringen og Sønderjylland, maa vise sig at blive til Gavn for os selv som for hele Danmark.

Idet vi haaber og stoler paa, at den danske Regering og Rigsdag ogsaa i Fremtiden vil have deres Aarvaagenhed henvendt paa de sønderjyske Landsdele, saa alt, hvad der endnu er anderledes sindet, med Tiden helt maa bøje sig og smelte sammen med os, saa vi maa faa et rent dansk Sønderjylland, saa, hvad der nu hører Danmark til, virkelig ogsaa maa være dansk — idet jeg udtaler Haabet om, at den danske Regering og Rigsdag ogsaa i Fremtiden maa have Held og Lykke til at virke for Danmarks Vel, ægte fædrelandsk Sind og Kærlighed til at styre Danmarks Rige efter Retfærdighedens Grundprincipper, udarbejde og udstede Love, der maa være til Gavn for hver enkelt som for hele Samfundet, vilde jeg gerne have Lov til at samle alle Ønsker for den danske Regering og Rigsdag, idet jeg beder Dem alle, Deres Majestæter, Deres kongelige Højheder, højtærede Forsamling, med mig at raabe et tredobbelt Leve for den danske Regering og Rigsdag: Den danske Regering og Rigsdag leve!“

Efter at en af Niels Møller forfattet Sang „Ved Hjemkomsten“ var blevet sunget, talte Gaardejer P. Grau, Pøl:

„Deres Majestæter, Deres kongelige Højheder, højtærede Forsamling!

Kun een Episode i det danske Folks Liv skal fremhæves her i Dag, Vilkaar og Vækst og Opfyldelse af dets Genforeningshaab, Genforeningen! Det var gennem Aarene den stille Bøn, det stærke Haab, var, hvad Bibelen siger i Troen en Bestandighed i det, som haabes, og en fast Overbevisning om det, som ikke ses, var Forjættelseslysene paa vor Vej i det nationale Arbejdes Tjeneste.

Danmark var lemlæstet i 1864, berøvet $\frac{2}{5}$ af sit statslige Omraade og omtrent den samme Befolkningsdel; men det var Tabet af det gamle Kronland Slesvig, der sved haardest, og det var de derboende ca. 170,000 Mennesker, som Løftet blev givet om Genforening med deres Moderland.

Landet taget, Folket tvunget, sang Digteren; ja, men Folket i Kongeriget rejste sig netop efter Nederlaget til Samling og Kraftudfoldelse, der paa alle Omraader, økonomiske, politiske, kulturelle og sociale, bar sin Frugt, og her i det fraskilte Land var Vilkaarene for fri Udvikling langt forringet, og der maatte langt Pusterum til, før Befolkningen kom i Trit med de nye og vanskelige Levevilkaar, den var kommen ind under. Dens Sprog sat i Skammekrogen, dens Sange forbudt, dens Ungdom tvunget ind i Erobrermagtens Batailloner og sendt til Militærtjeneste langt fra Hjemlandet.

Det var haarde Vilkaar at leve under og overvinde; men de blev baaret og overvundet. Gennem Famlen og Usikkerhed naaede Befolkningen til Metoder og Forsvar for sit Selvforsvar, som stod sin Prøve gennem Aarene, saa den kunde holde Stand baade kvalitativt og kvantitativt imod de store og maalbevidste Hindringer, dens Tilværelse var underkastet.

Den folkelige Erobring, den nationale Omkalfatring, den kunde Befolkningen bremse ved egen Styrke og den Hjælp, den fik fra sine Landsmænd i Kongeriget. Thi kunde den danske Stat end ikke officielt yde Hjælp til at holde vort Genforeningshaab vedlige, bunden som den blev ved Traktaten

og Konventionen og Erklæringen om, at den ingen Ret havde til at kræve Landet tilbage, der var vide Kredse i det danske Folk, som støttede os baade materielt og ideelt og var fælles med os i Haabet om Genforeningen, hvorledes det kunde arte sig, paa hvilken Maade dette Haab kunde opfyldes, ved hvilke Midler det kunde naas? Ved en Appel til Voldstatens Højsind og Retsind? Ved dens egen Erkendelse af sine uafviselige Forpligtelser? Jo længere Tiden gik, jo mere groede der derved Græs over Uretten, og hvem kunde minde Tyskland, saa det havde Følger, eller ved en Krig tvinge Erobreren til at give sit Bytte tilbage? Tyskland stod frygteligt rustet til Lands og til Vands, og hvor var den Magt, der var stærk og villig nok, saa den kunde tiltvinge os Retfærdigheden?

Saa kom Krigen og bragte os de haardeste Lidelser, vi endnu havde døjet. Bekymret og med Angst for de kære, som maatte kæmpe for vore Ransmænd, sad Befolkningen under de haarde og skarpt haandhævede Krigslove de lange Aar fra Høst 1914 til Efteraaret 1918, mens Ulykkesbudene i Flok og Skare kom til Hjemmene om Død eller Lemlæstelse eller Sygdom eller Fangenskab for dem, som var ude i Slagmarkernes eller Skyttegravenes Rædsler. Alle Mandsaar-gangene fra 18 til 49 var jo indkaldt.

Men i Krigens Nød og Gru voksede i den danske Befolkning Troen til Udfrielse, og tryggere end tilforn pegede Haabet mod Danmark. Tyskland var besejret, og da det i Oktober 1918 maatte bede om Vaabenstilstand, da var Visheden om Genforeningen med vort eget Folk besejlet.

I Krigens Tid havde Grænsen været spærret. Faa og sparsomme var Budene, vi modtog; omsvøbsfulde og uklare maatte de være for ikke at udæske den prøjsiske Censur. Nu aabnedes Sluserne. Havde vi tvivlet om vore Landsmænds Deltagelse og Samhørighed i disse Prøvelsens Aar, saa fik vi fuldt gyldige Beviser for det modsatte. Gaver i rig Fylde af Penge og Levnedsmidler, af Klæder og Fodtøj, Optagelse af vore sultne Børn i de danske Hjem og Hjælp til dem, Krigen havde handlet ilde med. Alt rigeligt og storstilet. Befolkningen, og Befolkningen her, det var Brødre og Søstre, som snart vilde blive genforenede.

Ventetiden blev brydsom nok endda, men i Dag mødes det danske Folk fra Danmark og Sønderjylland her paa Dybbøl, hvor det reves fra hinanden i 1864, mødes til Genforening. Sit Kongepar sendte Danmark herved for at fejre Festen. De er ikke Gæster, men som vi hjemme i deres eget, det danske Folkehus, thi Grænsen ved Kongeaen er slettet.

Deres Majestæter Kongen, Dronningen, Enkedronningen og det ganske kongelige Hus er i Dag til Fest med den Befolkning, hvis Adskillelse fra Danmark var Deres Majestæts Bedstefader, Kong Christian IX.s Smertens Minde, et Tab, som aldrig blev forvundet. Den Konge, som i sin Alderdom sendte Bud herved: „Sig dem, at jeg beder for dem hver Aften!“ Nu har Sønsønnen atter taget dansk Land og Befolkning i Besiddelse, og vi har med Jubel hilst og hyldet Deres Majestæt Kong Christian X. og hans Slægt.

Den kongelige danske Regering er her, ikke for at tilkendegive Overtagelsen af fremmed Land, men for at udstrække sit Kendskab og sin Omsorg til ogsaa at gavne den fraskilte, nu genforenede Befolkning herfra. Vi har hilst og hyldet den danske Regering.

Den danske Lovgivningsmagt, Rigsdagen, er mødt her med sine Medlemmer af begge Ting, for at samles med den Befolkning, hvis Tarv i det hele Folkesamfund den nu sammen med vore egne Repræsentanter i Rigsdagen skal varetage. Vi har hilst og hyldet den danske Rigsdag, de mange Embedsmænd og Folk af alle Stænder, som mødes her med os for at fejre den store Stund, da Danmarks Grænse atter rykkes mod Syd.

Alle Egne, alle Stænder, er her repræsenteret, alle uden dem, der stod længst ude i Bølgebruset, hvor Braadsøerne sydede, eller paa den nationalt magreste Jord, hvor Blomsterne voksede sparsomt og forpint. Det var vore værst trængte Meningsfæller, vore nationale Smaakaars-Folk, hvis Hjælp til Arbejde vi havde krævet i den brydsomme Tid, og som i mange Maader havde aflastet os.

Hvad havde været skønnere og retfærdigere, end om

vi havde kunnet bænke dem ved Gildesbordet i Dag sammen med os, deres bedrestillede Værkfæller, Haand i Haand med dem gaaet ind til den store Foreningsglæde, som de havde fortjent som vi. Men den standende Strid havde særlig tyndet deres Rækker, som stod paa den farlige Post, og selv om de fik Undsætning til allersidst, redebon, kærlighedsfuld, offervillig Hjælp og Støtte, saa de var i Fremgang og Udvikling en kort Stund, mens deres sunkne Haab løftedes, de var for faa og for svage, og de maatte ofres.

Nu er en skillende, spærrende Grænse draget mellem dem og deres Landsmænd, og tilbage i Fjendevold maa de blive uden Haab om snarlig Udfrielse. Det er dybe Smertesnit i Glæden i Dag, at deres Fryderaab ikke jublende kan blande sig med vort, som hidtil paa Slagdagene altid deres Kampraab klang i Kor med vort, og derfor gaar det danske Folks Tanker i Dag mod Syd med den inderligste Medfølelse, at ikke ogsaa de kan tage Del i Familiens Samlingsfest.

Gid Fremtiden maa bringe vort Folk en god og lykkelig Tid i Fred og i dygtigt og resultatrigt Arbejde af hver sin Stand, og gid det maa bevare og hævde sin Suverænetet og Anseelse gennem Tiderne. Derom kan vi forene vore varme Ønsker for vort eget det danske Folk, men lad os ogsaa her i Glædens Stund hædre os selv ved at give og holde dette Løfte, at støtte saa energisk vi formaar økonomisk og kulturelt de trofaste Danske, der ikke opnaaede Genforeningen, og lad os hædre disse vore fraskilte ved at rejse os, dem til Tak og Ære.“

Den sønderjyske Bondes Tale for det danske Folk blev hilst med kraftigt og demonstrativt Bifald.

Straks derpaa tog Statsminister N. Neergaard Ordet:

„Deres Majestæter, Deres kongelige Højheder! Landsmænd fra Nord og Syd for Kongeaen!

Det er mig en kær Pligt paa den danske Regerings Vegne at takke for de Velkomstord, der blev sagt. Tak fylder vort Sind i disse eventyrlige Dage, hvor vort Sind ene præges af Glæde.

6000 Sønner maatte Sønderjyderne ofre, men Ofret har ikke været forgæves, og Sønderjylland har rejst sig igen med

Genfødselsens Styrke. Det vil faa Betydning i Fremtiden, og Dybbøl Banke vil ikke mere være alle Danskes Smertensvej. Det skylder vi at sige de danske Veteraner en dybtfølt Tak for. Hvis der ikke var kæmpet her imod Haabet og dog med Haabet om, at denne Dag vilde komme, vilde dette store ikke være sket. Men i Genforeningsglæden maa vi ogsaa tænke paa dem, der blev tilbage, dem, der kæmpede saa trofast og udholdende som nogen, og det kan jeg sige paa Regeringens Vegne, ja, jeg tør sige paa det danske Folks Vegne: De skal ikke blive glemt.

Statsministeren, der her blev afbrudt af Bravoraab og Haandklap, sluttede med at udbringe et Fædrelandet leve, som besvaredes af det store Menneskehavs Jubelbrus.

Folketingets Formand, Pedersen-Nyskov, udtalte umiddelbart derpaa, at denne Dag vilde være uforglemmelig for alle. Han takkede for Sønderjydernes umaadelige Trofasthed gennem Tiden, der havde muliggjort, at man kunde opleve denne Dag. Danmark var blevet rigere, Danmark var blevet større, og Danmark var blevet bedre. Det var umuligt at tænke, at en Begivenhed som denne ikke skulde virke paa et Folk, saa det blev et bedre Folk.

Han udtalte videre, at den Dag jo ikke laa fjern, da Sønderjydernes Repræsentanter traadte ind i den danske Rigsdag. Saa skal de søge sammen med os at arbejde til Gavn for vort Fædreland. Brødre og Søstre syd for Grænsen, som ikke har faaet Lov til at komme hjem til Danmark, dem vil vi bevare Samfund med; derom er alle enige i det danske Folk.

Derefter sluttede den officielle Del af Dybbøl-Festen med, at den store Menneskemængde til den smukke danske Folke-melodi „En dejlig ung Ridder“ sang følgende af Digteren Axel Juel forfattet pragtfulde Fædrelandssang:

*Vor Længsels Land, saa ofte døbt i Smertens dyre Daab,
— saa dyr, at aldrig kunde dø i Haabløshed vort Haab —
saa brast da Sorgens Lænker, og Haabet blev til Tro,
vi stod med Lykken i vor Haand og baade græd og lo.*

*Fra hver sin Side over Aa vi spejded', Du og jeg;
nu ser vi samme Morgenskær, nu ser vi samme Vej!*

*Nu skal vi sammen stride, og det gør stærk og glad,
og før skal vore Hjerter dø, end atter skilles ad!*

*Men alle de, der faldt engang i Helledøden her,
dem takker nu vor Jubelsang, de er vort Hjerte nær,
og alle de, der segned' i Kampe, ingen saa,
og havde det for evig kær, de aldrig skulde naa.*

*Nu hviler de i Danmarks Jord, nu sover de i Fred;
det, de en Gang gav Livet for, fik vi at glædes ved;
hvad faa kun forhen drømte, men nu en Verden ved,
at aldrig mer skal Vold og Magt besejre Trofasthed.*

*Velkommen hjem, Du unge Sjæl i stolte Fædres Spor,
velkommen hjem, Du dyrebare Del af Danmarks Jord!
Nu har vi samme Fremtid, Gud signe denne Dag,
da vi fik fælles Haab og Tro og Konge, Land og Flag!*

Efter at Kongen havde dekoreret adskillige af Sønderjydernes Førere, forlod de kongelige Herskaber under de mest begejstrede Ovationer Festpladsen og kørte til Sønderborg, hvor Kongeskibet stadig laa i Havnen.

Men rundt om i Egnen samledes Folk endnu længe med Sang og Tale; Tusinder af de tilrejsende benyttede Tiden til at besøge de minderige Steder, de faldnes Grave og Møllen. En tæt Strøm gled fra Dybbøl ned ad Vejen, over Pontonbroen til Sønderborg, hvor der til Stadighed udenfor „Dannebrog“ var sort af Mennesker, der hyldede Kongefamilien. Længe efter at den officielle Fest var sluttet, samledes en Mængde Mennesker til en Folkefest paa Sønderborgs store Festplads. Ved 5-Tiden aflagde Kongen i Spidsen for Kongefamilien Festen et Besøg. Jævnt og frit bevægede de kongelige Herskaber sig mellem Mængden, og var uafbrudt Genstand for dennes varme Hyldest. Efter en halv Times Forløb steg Kongefamilien igen til Vogns og kørte bort. Kun langsomt banede den store kongelige Bil sig Vej gennem Menneskemængden, der trængte paa for at faa et Haandtryk af Kongen. Glade og muntre tog Kongen og Dronningen mod al den megen Opmærksomhed, de smilte, nikkede, vinkede og lo ustandselig til alle Sider og skabte sig en Popularitet, som ikke vil forgaa. Kongens udprægede

Hjertelighed og Ligeformhed gjorde et dybt Indtryk. Der lød Udraab som: „Det er jo et Menneske som vi andre“, „Det er da en Mand, vi kan forstaa“.

Ved denne Folkefest, der sluttede ved 6-Tiden, havde en Række Talere Ordet, bl. a. Andreas Grau, Nis Nissen og Gaardejer Kresten Kristensen. Der blev ligeledes afsunget en Kantate, hvori Johannes Fønss udførte Solopartierne.

Om Aftenen tændtes der Blus i Skanserne — Fredens og Livsglædens gyldne Baal, og ved 10¹/₂-Tiden snoede et Fakeltog sig fra Festpladsen til Havnen, hen forbi Kongeskibet, der var illumineret ligesom Krigsskibene i Havnen.

Danmark havde haft sin store Dag. Den varslede Enighed og Glæde.

„Lys over Landet, det er det, vi vil“.

Tønder havde paa den smukkeste Maade forberedt sin Kongedag, Mandag den 11. Juli, og Dagen formede sig som en Fest, hvis nationale Begejstring Tønder aldrig før har kendt Mage til. Den offentlige Udsmykning var overmaade stilfuld, især var Torvet og Raadhuset smukt pyntet med Flagalleer, Grønt og Blomster. I det hele taget frembød Byen et Skue, der oversteg langt de dristigste Forventninger. Hundreder og atter Hundreder af hvide Kors lyste op med den røde Baggrund. Disse mange Kors talte sit tydelige Sprog om den Vaartid, som er begyndt, og som snart skal springe ud i en glædefyldt Sommer for den By, hvis mange lave Huse vidner om en Kultur saa ægte, gammel dansk, at Byen paa dette Omraade hvad Danskhed angaar, langt overgaar enhver anden By i Danmarks Rige. I det ydre og indre vidnede Tønder ved denne højtidelige Lejlighed om den nye Tid og de Spor, den har sat, Spor som ikke skræmmede, men som — forjættede. Fra den tidlige Morgen var Byen præget af det livligste Gadeliv — Tusinder af glade Mennesker, jublende glade og begejstrede. Frihedens voksende, danske Flamme brændte lystigt og stærkt. Byens danske Borgerskab kappedes om at smykke Byen saaledes, at det skulde kunne lyde højt til alle Sider, at Tønder By havde modtaget Kongetoget, dette fredelige Sejrens, Folke- og Hyldingstog, paa samme værdige og hjertelige Maade som de jublende glade Byer paa Østkysten de foregaaende Dage havde gjort det. Tønder By skulde være det endelige Maal for Kongens offi-

cielle Rejse i disse historiske Dage, og Tønder Borgerskab vilde vise, at Folkeviljen og Folkesjælen kunde tale saa højt om Danskhed, at Maalet i straalende Glans ikke stod tilbage for de mange Stationer paa Vejen.

Flere Timer før Modtagelsen vandrede store Skarer af festklædte Mennesker gennem den gamle By, der var prægtig at skue i det glitrende Solskin. Kongetogets Ankomst blev en Del forsinket, da Toget undervejs var Genstand for saa megen Hyldest, at der Gang paa Gang maatte gøres Holdt. Men Menneskemasserne ventede taalmodigt paa Torvet og i de fire tilstødende Gader; ned ad Søndergade stod Tusinder af Mennesker endog til langt udenfor Byen.

Paa Torvet havde indfundet sig en Mængde kendte Danskere med Modtagelseskomiteen og en Del Veteraner i Spidsen. Endvidere saas alle de højeste militære og civile Embedsmænd. Blandt kendte københavnske Navne var bl. a.: Professor Ehlers, Redaktørerne Buntzen og Wamberg, Brygger Vagn Jacobsen, Sagfører Mandal Berthelsen og Kontorchef Louw.

Kongefamiliens Rejse fra Sønderborg til Tønder blev foretaget i Bil og formede sig som et Triumftog. Toget standsede ved Bøffelkoppel, hvor Jep Finck og hans Hustru i 64 begravede danske Soldater i deres Have, Graasten havde plantet en Allé af grønne Graner gennem Byens lange Hovedgade. Tværs over Gaden hang Byens gamle Flag med Frederik den Syvendes Navnetræk. Smaa, hvidklædte, blomstersmykkede Børn stod ved Slotssøen og kastede Blomster ind i Bilerne.

En hel Del Flensborgere havde søgt ud til Korsvejen nord for Flensborg for at hilse Danmarks Konge, naar han passerede igennem paa Vej til Tønder. Der var ikke paa-tænkt nogen samlet Tilkendegivelse; det var de enkelte, der fulgte en indre Trang til at se Kongen og vise ham deres Hengivenhed.

Ved Halvtotiden stod der fem Hundrede Mennesker ude ved Korsvejen. Da man ikke ventede, at det kongelige Vogntog skulde standse, havde man medbragt et Par store Plakater med Indskrifterne „Danske Flensborgere hilser Danmarks

Konge“ og „Forposterne lever i Haabet“. Tværs over Landevejen var der anbragt en Grøntslyngning med det gamle flensborgske Toldflag fra Frederik den Syvendes Tid. Ved Siden af Vejen var der ligeledes anbragt Flag; ogsaa de fleste Flensborgere bar danske Farver, og Kvinderne havde medbragt Blomster.

Da det kongelige Automobil nærmede sig, lod der hjertelige Hurraraab, og der vinkedes med Faner og Tørklæder. Kongen lod straks holde, og Majestæten steg ud. To unge flensborgske Piger overrakte smukke Buketter med Baand, hvorpaa der læstes „Flensborg haaber og venter“. Alle var dybt rørte; Kongen sagde: „Tak, fordi De er komne herud!“ En ung Flensborger bragte Majestæten en Hilsen og en Forsikring om de danske Flensborgeres Kærlighed til deres gamle Fædreland. Kongen trykkede alle i Haanden og sagde dybt bevæget: „Lige saavel som De ikke glemmer os, vil vi heller ikke glemme Dem!“ Ogsaa Dronningen underholdt sig med mange af de tilstedeværende.

Man sang „Der er et yndigt Land“. Under den stilfærdige og vemodige Højtidelighed kom Grev Schack kørende Kongen i Møde. Med et Haandtryk hilste Kongen og Greven tavst paa hinanden. Efter en bevæget Afsked fortsatte det kongelige Vogntog Rejsen til Tønder. Hos mange kvaltes Hurraaabene i Taarer.

Tværs gennem Landet til Tønder var Kongeparret overalt Genstand for store Ovationer fra Befolkningens Side. Paa denne Rejse passeredes bl. a. Saksborg Kro, og Kongen gjorde Holdt ved Kongestenen, der er rejst til Minde om Kong Frederik den Syvendes Besøg. Under Besøget her gik en lille syv Aars Purk, Søn af Gaardejer Mathiesen fra Bylderup, hen til Kongen, tog ham ved Haanden og sagde: „Æ do æ Kong?“, hvortil Kongen i det sønderjyske Maal svarede: „Ja, de er a da, aa de æ min Kon' aa min' to Drænge“.

Først ved 4½-Tiden naaedes Tønder. Ved Sønderport paraderede to Æreskompagnier under Kommando af Oberstløjtnant Elmer og Ritmester la Cour. Efter at Kongen havde hilst paa sine Soldater, kørte Toget under Mæng-

dens stormende Begejstring ad Søndergade ind paa Torvet, hvor det af 12 unge hvidklædte Piger blev overdænget med Blomster. Frk. Margrethe Andresen overrakte paa disses Vegne Dronning Alexandrine en smuk Blomsterkurv med røde og hvide Roser. Derefter kørte Automobilerne op foran Raadhuset, hvor de kongelige Herskaber steg ud.

Borgmester Olufsen holdt derefter følgende Tale:

„I Dag, da Deres Majestæt første Gang efter Genforeningen betræder Tønder By, har jeg den Ære paa Byraadets og Befolkningens Vegne at byde Dem hjertelig Velkommen og tolke Glæden over at se Deres Majestæter i vor Midte. Maatte det Baand, der ved dette Besøg paany knyttes, være til Velsignelse for Konge og Fædreland. Vi tager tillige dette Besøg som et Bevis paa, at det er Deres Majestæts Ønske at støtte Byens, som Følge af Grænsereguleringen, vanskelige økonomiske Stilling. Maatte da vore Ønsker finde velvillig Forstaaelse hos Regeringen, saa Tønder under Deres Majestæts Forsorg gaar en ny Fremtid i Møde“.

Borgmesteren sluttede med at udbringe et „Kongehuset leve!“ som besvaredes med kraftige Hurraraab.

Kongen holdt derefter følgende Tale:

„Paa Dronningens og egne Vegne bringer jeg en dybtfølt Tak for den Modtagelse, der er bleven os til Del i Tønder og paa Vejen hertil. Vær forvissat om, at jeg saavel som Regeringen med Interesse vil følge alt, hvad der kan tjene Byen til Gavn. Idet jeg bringer Dem min inderlige Tak for alt, hvad De har gjort for at komme tilbage, beder jeg Dem med mig udbringe et Leve for vort Fædreland!“

Paany lød Hurraraabene, og „Der er et yndigt Land“ blev afsunget.

Den kongelige Familie hilste derefter paa mange af de tilstedeværende Borgere. Paa Torvet sad over 20 Veteraner med deres Ærestegn paa Brystet. Forventningen lyste af deres Ansigter, og da Kongen hilste paa hver enkelt af dem og talte med dem, saa man Taarer i de flestes Øjne. Ved et af Raadhusets Vinduer sad den gamle Knudsen fra Hede-gaard ved Visby. Han havde levet under 9 Konger, 6 danske og 3 prøjsiske, og var i sin Tid med til at byde Kong

Christian den Ottende og Frederik den Syvende velkommen til Tønder Amt.

Til flere af de fremmødte Kvinder fremstammede Kongen bevæget Ord som: „Tak, hjertelig Tak for al Eders Trofasthed!“, „Tak for alt det, som I har lidt og taalt“.

Fru Bankdirektør R o s s e n overrakte Dronningen en Tønderknipling.

Da Kongen, der var synlig glad over den smukke Modtagelse i Tønder, hilste paa en Del af Byens Honoratiores, humpede en gammel Arbejdsmand fra Landet frem for at se ham. Kongen rakte ogsaa ham Haanden i Møde, men den gamle Arbejdsmand veg undselig tilbage. „De skal da ikke være bange for mig“, sagde Kongen smilende, og gav ham et ekstra Haandtryk.

Under Mængdens fornyede Jubel kørte de kongelige Herskaber med Følge gennem Østergade til Hospitalet, hvor Kongen og Kronprinsen hjerteligt underholdt sig i nogen Tid med de gamle og Veteranerne, af hvilke Kongen særlig underholdt sig med den gamle Boy Rasmussen. Derefter gik Turen til Amtshuset, hvor en Del af de i Tønder Amt i 1914 internerede hilste paa Kongen.

Bankdirektør Rossen holdt følgende Tale:

„Deres Majestæt! Naar vi, en Del af de internerede ved Krigens Begyndelse fra Tønder Amt, har bedt om Lejlighed til at byde Deres Majestæt et særligt Velkommen, saa er Grunden ikke den, at vi mener i højere Grad at have gjort os fortjente dertil end andre. Men vi søger vor Adkomst til dette Foretræde i Ønsket om over for Deres Majestæt at fastslaa, at Tyskerne tog danske Gidsler og lod Hadets Forblindelse slippe løs over os. Og her i dette Hus udtalte Amtets højeste Embedsmand, at naar denne Krig var til Ende, skulde den sidste Gnist af Danskhed i Nord-slesvig være forsvunden. Det blev anderledes. Men vi ved, at Aarvaagenhed behøves, og vi her, som har den store Ære at hilse paa Deres Majestæt, lover at gøre vort til efter Evne at skabe et fast Bolværk for Danskheden.“

Kongen takkede i hjertelige Ord for Talen og den Trofasthed, den bar Vidne om, og hilste derefter paa hver

enkelt af de i August 1914 internerede. Kongen underholdt sig særlig hjerteligt med Redaktør Skovrøy og takkede ham for det store Arbejde, han gennem Aarene havde udført for Danskhedens Sag.

Forfatterinden, Fru Hansigne Lorenzen, Ballum (Sven Tange), som ogsaa havde været blandt de internerede, fremsagde et af hende selv forfattet Digt, som rørte Kongen dybt :

*„Hil dig, Kong Christian!
 Dankongers Ætling,
 Snækken dig vugged
 ind mod vor Kyst.
 Længe vi ventede,
 trofast vi bided,
 juble vi kan nu
 af fuldeste Bryst.*

*Hil dig, Kong Christian!
 Jomfruehænder
 tusind Kærminder
 strør for din Fod.
 Frit skal du træde
 ind paa din Odel,
 frit vi dig hylder
 Landshøvding god.*

*Hil dig, Kong Christian!
 Konge, vor Konge,
 Flaget vi planter
 der, hvor du gaar,
 Skærme det Gud,
 det frit nu skal vaje
 over dit Folk i
 tusinde Aar.*

*Hil dig, Kong Christian!
 Danefolks Konning.
 Tak for din Manddoms
 signede Daad.
 En Gang skal Korsdugens
 hellige Banner
 smykke den Vold,
 som nu vædes af Graad.“*

De ved Krigens Udbrud paa Flensborg Navigations-skole
internerede Sønderjyder, var følgende:

1. Godsforvalter H. C. Davidsen, Schackenberg.
2. Gaardejer P. Toft, Emmerslev.
3. Slagter F. Sørensen, Tinglev.
4. Bager Thorvald Petersen, Tønder.
5. Redaktør E. Christiansen, Flensborg.
6. Landmand Jes Asmussen, Kliplev.
7. Købmand C. C. Biehl, Græsten.
8. Gaardejer H. Lorenzen, Ballum.
9. Købmand Lorenz Poulsen, Flensborg.
10. Agent Hans Petersen, Flensborg.
11. Møller Jes Jacobsen, Lendemark.
12. Landmand Adolf Andersen, Abild.
13. Gaardejer Laust Eriksen, Sejerslev.
14. Banskasserer A. Andersen, Tønder.
15. Gaardejer J. Ferdinand, Filsted.
16. Redaktør P. Simonsen, Flensborg.
17. Gaardejer Hans Jensen Brink, Rørkær ved Tønder (senere falden som Artillerist).
18. Journalist L. P. Christensen, Flensborg.
19. Journalist Andreas Grau, Flensborg.
20. Fru Hansigne Lorenzen, Ballum.
21. Dyrlæge Riis, Toftlund.
22. Lensgreve O. D. Schack-Schackenberg.
23. Styrmand Jørgen Paulsen.
24. Bankdirektør R. P. Rossen, Tønder.
25. Fru Boysen Jessen, Tinglev.
26. Kaptajn H. Meinhardt, Flensborg.
27. Gaardejer J. Paulsen, Drenghsted (senere afgaaet ved Døden).
28. Gaardejer Anders Nissen, Norreløgum.
29. Handelsmand Emil Müller, Visby (født Brandenborger).
30. Journalist Tycho Filskov, Flensborg.
31. Apotheker Jens Nagel, Brede.
32. Gaardejer Thomas Thomsen, Toghale.
33. Gaardejer Ludvig Hansen, Abild.
34. Landmand Th. Johannsen, Terkelsbøl.

35. Landbrugskonsulent H. Hansen, Graasten.
36. Købmand Lorenz Filskov, Møgeltønder.
37. Gaardejer Adolf Sørensen, Byvang ved Emmerslev (senere død).
38. Apotheker J. Kjems, Løgumkloster.
39. Frk. Sofie Bertelsen, Ballum.
40. Bogholder J. Vrang, Flensborg.
41. Redaktør P. Skovrøy, Tønder.

Da de sønderjyske Førere fra disse Egne første Gang blev arresteret, nogle af dem den 2. August, var de ialt 42, som blev ført til Altona, de blev imidlertid sendt hjem den 4. August, løsladt af en Amtsdommer. Blandt disse var: To Søstre og en Søn af Gaardejer H. Lorenzen, Ballum, Gaardejer Mathias Mathiesen, Bylderup, Gaardejer og Kromand A. Greisen, Lille Tønder, Redaktør Skovrøys Husholderske og Landmand Hansen, Bimbøl; D'hr. Skovrøy, Andresen, Petersen og Rossen, alle fra Tønder, blev arresteret igen den 11. August og førte til Flensborg sammen med en Del andre, bl. a. Hr. Kjems, som ikke var med i Altona, lige saa lidt som d'Hrr. Lorenz Filskov, Th. Thomsen, Toghale, Davidsen og Grev Schack. I Flensborg traf d'Hrr. sammen med de øvrige her nævnte.

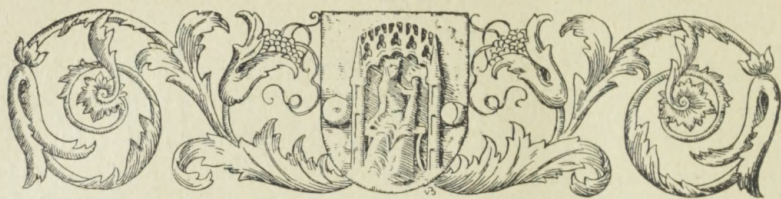
Kongen takkede dybt rørt over den smukke Hyldest, som disse prøvede Kvinder og Mænd ydede ham, og kørte derefter sammen med Følget til Schackenburg. Paa Turen gennem Byen og det stærkt flagsmykkede Nystaden, der mod Afstemningsdagens 2 Flag nu præsenterede 50 Flag, og til Møgeltønder var Kongetoget overalt Genstand for fornyet Jubel.

Paa Schackenburg var der Taffel. Foruden Kongefamilien deltog følgende: De højeste militære og civile Embedsmænd i Kongens Følge, Borgmester Olufsen, Redaktør Skovrøy og Bankdirektør Rossen.

Efter Taflet kørte de kongelige Herskaber gennem den flagsmykkede Møgeltønder By til Torvet, hvor en tusindtallig Menneskemængde var forsamlet. Kongens Automobil blev straks omringet af Menneskemængden, og Kon-

gen takkede for Velkomsten. Under kraftige og begejstrede Hurra- og Leveraab fortsattes Turen til Gallehus, det Sted, hvor for mange Aar siden de to Guldhorn blev fundet, og herfra returneredes til Tønder, hvor Torvet og Gaderne endnu var vrimplende fulde af Mennesker, der ydede vort afholdte Kongepar en sidste begejstret Hyldest, medens Kongetoget begav sig paa Tilbagevejen ad Sønderborg til.

Tønder havde haft sin Jubeldag som dansk By.

Med Besøget i Tønder var Kongens officielle Rejse i Sønderjylland afsluttet, men Kongen, Dronningen, Kronprinsen og Prins Knud forblev nogle Dage i Sønderjylland for at besøge nogle af de minderige Steder, og for nærmere at lære Forhold og Mennesker at kende. Hendes Majestæt Enkedronningen var allerede Søndag Aften, ledsaget af sit Hof, afrejst fra Sønderborg til København.

Tirsdag Formiddag foretog Kongefamilien en Køretur paa Als, og efter Hjemkomsten til Sønderborg endnu en Køretur over Sundved, Graasten og Broager tilbage til Sønderborg. Turen formede sig ved denne, som ved tidligere Lejligheder, som et Triumftog, overalt hvor Kongeparret viste sig, blev det modtaget af festklædte Mennesker, der tiljublede det. Næsten ved enhver Landsby standsedes Bilerne, for at Kongen kunde trykke de Beboere, som omringede Bilen, i Haanden. Paa Høgebjerg opholdt Kongen sig et Kvarters Tid; derfra gik Turen gennem Sønderkov til Nygaard, hvor de kongelige Herskaber spiste Frokost af medbragte Madkurve.

Derefter gik det gennem Hagenbjerg til Nordborg. Fra Fægteborg til Nordborg dannede hvidklædte Piger og Børn Spalier. I Nordborg havde hele Byen og Egnens Befolkning forsamlet sig paa den saakaldte Rideplads. Her bød Borgmester Petersen Kongen Velkommen, idet han gav Udtryk for Befolkningens Glæde over, at man nu, efter saa mange Aars længselsfuld Venten, var naaet til det Øje-

blik, da man kunde hilse Sønderjydernes Konge og Dronning Velkommen. Borgmesteren sluttede med at udbringe et Leve for Kongeparret. Det besvaredes med Hurraraab, saa det rungede over hele Byen. Kongen takkede for Hilsenen og hilste derefter paa saa mange, som det paa nogen mulig Maade var overkommeligt. Blandt andet hilste Majestæten, under et Besøg paa Krigergravene, hvor der nedlagdes Kranse, paa en Del Veteraner. En af disse bad Kongen saa mange Gange om Tilgivelse for, at han ikke var til Stede ved Dybbølfesten. Han var saa daarlig til Bens. Kongen underholdt sig saa i lang Tid med den gamle, idet han gik ind paa hans Tankegang, at han var blevet savnet af Kongen paa Dybbøl.

Efter at Kirken var blevet beset, forlod Kongeparret med Følge Byen. I Gaderne hang Børnene som en Bisværn paa Kongebilen, og de holdt trofast ud, indtil Kongen havde givet dem alle Haanden. Under Besøget i Nordborg vilde en lille 2-aarig Pige overrække Dronningen Blomster, hun kunde imidlertid ikke naa; saa blev hun løftet op til Bilen, og Dronningen kyssede bevæget den søde lille Pige.

Fra Nordborg gik Turen til Augustenborg, hvor der ligeledes nedlagdes Kranse, og hvor de kongelige Herskaber besaa Slottet. Da Kongeparret traadte ind i Kirken, bruste „Kongernes Konge“ Majestæterne i Møde fra Orgelet.

Saa fortsattes Turen over Sønderborg til Sandbjerg hvor Kongefamilien i kort Tid var Gæst hos Lensgreve Reventlow. Her paraderede Spejderne fra Sønderborg for Kongeparret, som herfra kørte til Nybøl, hvor det bl. a. hilste paa „Sønderjysk Kvindeforening“s Formand, Fru Magdalene Moos.

Dagen sluttede med et Besøg i Dybbøl Mølle, Danskhedens ofte besungne Symbol.

Om Møllen, som blev afbrændt baade i 1848 og 1864, skrev Holger Drachmann følgende Digt:

*„Tvende Gange skudt i Grus,
Atter rejst som Møllehus,
Vogter for en Mindebo
Selv en Bauta dansk og tro.*

Spejd, saa langt dit Øje naar:
 Grav ved Grav i Marken staaer.
 Danske Mænd gav Livet her,
 Troskab holder Skansen end.
 Taaredugget Ærekrans
 Slaar om Dybbøls Navn sin Glans.
 Slægter dø, men Sprogel binder,
 Fremtid gror af dyre Minder.“

Det var ligeledes Holger Drachmann, som skrev følgende „Møllerim“:

„Her staaer jeg og vil ikke flytte min Fod,
 Som Vagt paa den vældige Banke;
 Granater skal ikke rokke min Rod,
 Og Ild ikke kvæle min Tanke.
 Min Rod den munder i Danmarks Bund,
 Min Tanke er den, der skal komme en Stund,
 Hvor Hjerter omkring mig skal banke
 Om Kap med det Hjerte af Egerod,
 Som Mølleren sætte i Vingen lod;
 Og slaa med sin Vinge, og staa, hvor man stod,
 Med Ære og Ret: det er Tingen.“

Nu stod Danmarks Konge, der aldrig har sveget sit Valgsprog: „Med Gud, for Ære og Ret“ ved Dybbøl Mølle, den store Digters mesterligt tolkede Drømmesyn var gaaet i Opfyldelse.

Fra Dybbøl Mølle kørte de kongelige Herskaber til Sønderborg, i hvis Havn „Dannebrog“ stadig laa.

Om Onsdagen foretog Kongefamilien i Biler en Tur gennem de Byer, der tidligere udgjorde den nordligste Del af Flensborg Amt. Der startedes fra Sønderborg ved 9-Tiden om Formiddagen. Fest- og Modtagelseskomiteen havde givet Møde ved Afrejsen. Fru Borgmester Kock overrakte Kongeparret Buketter.

Borgmester Kock talte for Kongen, takkede for de smukke Dage og ønskede Kongen Held og Lykke i Fremtiden.

Kongen takkede bevæget og gav alle de tilstedeværende Haanden. Da Automobilerne satte sig i Bevægelse, hilste Kongen paa de paa Gaden forsamlede Folkeskarer og udtalte:

„Jeg skal snart komme igen! Tak for disse Dage!“ Mængden hilste Kongeparret med begejstrede Hurraraab. Før Afrejsen havde Kongen aflagt Besøg paa Sygehuset.

Ved 11-Tiden forlod de første Skibe af Eskadren Sønderborg, og ved Middagstid afsejlede „Dannebrog“ med Aabenraa som Maal.

Kongeparret maatte allerede gøre holdt ved P a d d e b o r g, hvor der var rejst en smuk Æresport. Kongeparret blev hilst med Hurraraab, og Dronningen fik overrakt Blomster.

Her fra kørtes til Frøslev, hvor der gjordes holdt ud for Kroen — den mellemslesvigske Tillidsmand C h r. T h o m s e n s gamle Hjem —, hvor der var pyntet med Flag, Blomster og Guirlander.

Gaardejer Karsten Gregersen holdt her en Tale, i hvilken det bl. a. hed:

„Deres Majestæter! Det har været mig en Glæde og Ære, som en af de ældste her paa vor Egn, at byde Deres Majestæt Velkommen til vort Lands Sydgrænse. I 1868 skrev vor Fødebys Digter Carsten Thomsen: „Skal Sønderjylland skilles, skal Bror ryves fra Bror?“, og saa svarede han i sidste Vers: „Nej vist, vi vil ej skilles“. Digteren som skrev dette, og som kæmpede ved Jagel og Øvre Stolk, har ikke skrevet dette for denne Grænse, han har ikke tænkt, at hans Fødeby skulde blive Danmarks Sydgrænse. Den 10. Februar stemte Frøslev dansk, og Deres Majestæt kan være forvisset om, at her bor der en dansk Befolkning, som ikke alene har villet hjem for at nyde og tage imod, nej, vi vil hjem for at staa Last og Brast med vort Folk. Vi vil tjene vort Land og i Ærbødighed se op til det Kongehus, der vil Landets Bedste. Gud velsigne Kongen og hans Hus! Christian, vor Konge, og vort Kongehus længe leve!“

Denne lille, djærve Tale efterfulgtes af stormende Hurraraab fra den forsamlede Menneskemængde. Kongen tog derefter Ordet og takkede hjerteligt for den venlige Modtagelse. Efter at Kongen en Tid havde forladt Bilen, for at hilse paa de enkelte og trykke deres Haand, fandt Bortkørslen Sted under Mængdens fornyede Hurraraab. Der kør-

tes over Burkal og Jejsing, uden Ophold gennem Tønder, og fortsattes over Møgeltønder til Højer.

Her var ingen Udsmykning, kun enkelte Huse, der tilhørte Danske, var pyntet med Flag og Grønt. En tysk Flagstang paa Torvet blev kort før Kongebesøget fjernet af Skoleungdommen, da den ikke kunde bære Dannebrog. Paa Torvet var Byens Raad mødt frem.

Borgmesteren bød paa Tysk Kongen Velkommen og udtalte, at Hans Majestæt jo kendte Afstemningsresultatet og derfor Befolkningens Sindelag, men Højers Beboere ønskede at være loyale Borgere, saa langt det var dem muligt.

Kongen svarede paa Dansk, at han altid var glad ved at træffe ærlige Folk. Man kunde jo ikke den ene Dag staa paa den ene, og den næste Dag paa den anden Side. Kongen kunde godt forstaa Højerboernes Følelser, men de havde jo lovet at være loyale Statsborgere, og Kongen vilde sørge for alt, hvad der kunde opnaas, naar Borgerne vilde holde, hvad de havde lovet, og rette sig efter Loven.

De danske Indbyggere i Højer havde givet Møde ved Mindestenen for Frederik den Sjette, den Gang han aflagde Besøg paa de frisiske Øer. Her bød d'Hrr. Nielsen fra „Sønderjysk Arbejderforening“ og Damberg Kongen Velkommen.

Kongen var meget bevæget og talte længe, navnlig med de fremmødte Veteraner, og trykkede alle i Haanden.

Fra Højer fortsattes Bilturen, stadig hilst af begejstrede Folkeskarer, over Emmelev, Ballum, Randerup og Mjolden til Skærbæk, der naaedes ved 4½-Tiden. Under Opholdet i Ballum fremsagde Frk. Cathrine Lorenzen følgende af Forfatterinden Fru Hansigne Lorenzen forfattede Hyldningsdigt til Dronning Alexandrine:

*„Vi hylder dig, Dronning!
vor Landsmoder god,
og Sommerens Roser
vi strør for din Fod.
Vi har elsket dig længe*

*i Lyst og i Nød,
og priser nu Dagen
i Glæde genfødt'.*

*Vi ejer ej Skove
til Læ og til Lyst,
men Bølgen sig bolttrer
frit mod vor Kyst,
og hist, hvor i Engene
Aaen sig snor,
et blaanende Væld
af Kærminder gror.*

*Du skal eje dem alle
vor Dronning saa god;
vor Troskab vi lægger
i Dag for din Fod.
Vi har elsket dig længe
i Lyst og i Nød,
og priser nu Dagen,
i Glæde genfødt'."*

Dronningen takkede bevæget for den oprigtige Hyldest. Hele Egnen var pyntet med Dannebrog og med Æresporte over Landevejene.

Skærbæk havde særlig strengt sig an. Hovedgaden var pragtfuldt smykket med Æresporte, Guirlander og Flagalleer. En Uendelighed af Flag smeldede festligt for Vinden. En af Æresportene bar Indskriptionen: „Skærbæk By byder sin Konge et hjerteligt Velkommen“. Alle Skærbæk Bys Indbyggere var sammen med en Mængde Mennesker fra Nabobyerne samlet paa Torvet, hvor den tusindtallige Forsamling taalmodigt ventede paa de kongelige Gæster, der lod vente paa sig paa Grund af den storslaaede Hyldest, der blev udvist under Vejs. I hver Landsby maatte Toget gøre Holdt, og en varm Bølge af Fædrelandskærlighed og Kongetroskab slog Kongeparret i Møde.

Da de 7 Biler ved 4 $\frac{1}{2}$ -Tiden kørte ind paa Torvet i Skærbæk, brød Mængden ud i begejstrede Hurraraab. Forrest kørte Politimester Voxlev, Tønder, sammen med Gaardejerne P. Gad, Heisel, og H. Lorenzen, Ballum. De tre Herrer var blevet taget op under Vejs, for at følge med til

Aabenraa, hvor de var indbudt til Taffel hos Kongeparret paa „Dannebrog“, der imidlertid var ankommet til Aabenraa fra Sønderborg.

I den næste Bil kørte Statspolitichef Mønsen og Statspolitiinspektør Begtrup Hansen. Saa kom Bilen med Kongeparret og derefter Bilerne med Prinserne og Følget.

Ved Ankomsten steg Kongen straks ud af Bilen, hvorefter Kommuneforstander Nielsen holdt en Tale, i hvilken han bl. a. udtalte:

„I Skærbæk Bys Navn byder jeg Kongen og Dronningen hjerteligt Velkommen. Jeg ved, at hele Byen staar bag mig, naar jeg siger Tak for dette Besøg og udtaler et: Gud velsigne Kongen og Dronningen!“

Forsamlingen sang første Vers af „Kong Christian“, og saa talte Kongen:

„Jeg takker paa Dronningens og egne Vegne for den Trofasthed og Udholdenhed, De har vist vort Fædreland gennem de lange Aar. Nu er der ikke mere nogen Grænse, der skiller. Et nyt Blad i Danmarks Historie skal nu skrives. Vi unge skal være med til at bygge videre paa, hvad de gamle har grundlagt. Jeg ønsker Dem Guds Velsignelse og haaber, at den samme Trofasthed, som den gamle Generation viste, ogsaa maa blive vist af den kommende Generation. Lad os forenes i et: Vort Fædreland leve!“

Der blev nu sunget et Vers af „Der er et yndigt Land“, og efter at Kongeparret havde hilst paa de tilstedeværende Veteraner, Kommuneraadet, Embedsmændene, Provst Oksen, Bankbestyrer Møller og Pastor Jørgensen, forlod de kongelige Herskaber, fulgt gennem Byen af hele Menneskemængden, Skærbæk, for over Brøde og Løgumkloster at køre til Aabenraa. Ved Indkørslen til Aabenraa stod store Menneskeskarer. Langt ud ad Vejen dannede Børn Espalier med smaa Dannebrog i Hænderne. Kongeparret, hvis Bil lignede en Blomsterhave, hilste smilende, da der passeredes gennem den flagsmykkede By. Om Aftenen var der Taffel om Bord i Kongeskibet. Foruden d'Hrr., som under Vejs var taget op i Kongetoget, deltog følgende fra Aabenraa By og Amt i Tafflet: Kaptajn Larsen, Amt-

mand Kr. Refslund Thomsen, Amtsassessor Bang, Provst Nielsen, Politimester Fribert, Grænsegendarmetriets Chef, Oberstløjtnant Moltke, fhv. Minister H. P. Hanssen, Kaptajn Fischer, Raadmand Hans Callesen, Borgmester Fink, Borgerrepræsentationens Formand, Dr. Michelsen, Kredsudvalgsmedlemmerne Hans Jessen, Nr. Hostrup, Falle Lildholt, Løjt kirkeby, Hans Lorenzen, Graasten, og Karsten Gregersen, Frøslev. Endvidere deltog Amtmand Grev Schack, Amtsassessor Stemann, Borgmester Olufsen og Bankdirektør Rossen. Kongen havde Amtmand Thomsen paa sin højre og Kaptajn Fischer paa sin venstre Side, Dronningen havde Amtmand Grev Schack paa sin højre og fhv. Minister H. P. Hanssen paa sin venstre Side, Kronprins Frederik havde Borgmester Fink og Prins Knud Borgmester Olufsen ved deres Side.

Ved Taflet holdt Kongen en meget stemningsbevæget Tale, hvori han udtalte Dronningens og sin varmeste Tak for den smukke og hjertelige Maade, paa hvilken de var blevet modtaget af hele Befolkningen. Majestæten bad de tilstedeværende om at bringe denne Tak videre, hver i sin Kreds. Det var desværre ikke lykkedes Kongeparret denne Gang at aflægge Besøg paa alle de Steder, det gerne havde gæstet, men det kom igen, og saa skulde det forsømt blive indhentet. Hans Majestæt vilde dog paa Forhaand bede Befolkningen om eet: Naar Kongen og Dronningen pludselig skulde dukke op hernede paa Fjorden eller andet Steds, maatte Befolkningen ikke styrte sig i Omkostninger med Modtagelsesfestligheder for deres Skyld. Hjerteligheden, hvormed Befolkningen modtog dem, var dem meget mere værd end alle ydre Æresbevisninger.

Om Aftenen foranstaltede Byens Borgere et Fakkeltog til Kongeskibet. Under dette forefaldt en lille munter Episode. To gamle Koner var kommet til at staa helt henne ved Broen, hvor Kongeparret traadte frem. Da Kongen kom, udbrød den ene af Konerne med høj Røst:

„Nej, si'e, si'e æ Kung', hiel lisom han æ a'mael' o æ Svovlstekask!“

Kongen nikkede muntert til de to gamle Koner.

Torsdag Morgen ved 9-Tiden forlod Kongefamilien i deres Automobiler Aabenraa for at foretage endnu en Køretur ud i Landet. Paa denne, som paa de tidligere Rejser, blev Kongeparret i hver Landsby paa det hjerteligste modtaget af Befolkningen, der overalt havde smykket med Flag og Grønt. Der kørtes over Hellevad til Agerskov, hvor Kongen gjorde holdt ved det Hyldetræ, hvorom Sagnet fortalte, at en dansk Konge engang skulde komme og vinde Slesvig tilbage, naar Træet, efter at have været omhugget tre Gange, var blevet saa stort, at der kunde bindes en Hest til det. Det var nu sket, og Kongen havde indvilget i at opfylde Befolkningens Ønske om at ville gøre sit til, at Sagnet kunne gaa i Opfyldelse.

Fra Agerskov kørtes til Toftlund, hvor Kongeparret blev modtaget med begejstret Hyldest fra henvend tusind Mennesker, som var forsamlet ved en udenfor Centralhotellet rejst Æresport. Kongen stod af Bilen, og Hans Rølskov bød Velkommen og udtalte, at naar Sønderjylland havde holdt ud i Troskab mod Danmark og alt dansk i de mange Aar, saa var Grunden Kærlighed til vort Fædreland. Han udtalte Haabet om, at Kong Christian og Dronning Alexandrine i mange lykkelige Aar maatte herske over alle Danske, og udbragte et Leve for Kongeparret. Kongen takkede, udtalte Haabet om, at Gud maatte hjælpe os til at bygge et større og lykkeligt Danmark og sluttede med et Leve for Fædrelandet. Forsamlingen sang: „Der er et yndigt Land“, hvorefter Kongen hilste paa Kommuneraadsmedlemmerne fra Toftlund og Arrild, paa Veteranerne og mange flere. Peter Kjær fra Arrild tog Ordet og mindede om Pastor Ørbecks Hilsen til Kong Frederik den Syvende: „Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn!“ Denne Hilsen skulde nu lyde til Kong Christian! — Dronningen fik Buketter overrakt af 10 unge hvidklædte Piger, medens Kongen og Prinserne blev overdænget med Blomster. Under Ønsket: Gud bevare vort Kongehus! og begejstrede Hurraraab, kørte de kongelige Herskaber over Højrup og Arnum til Gram,

hvor der var lagt et stort Arbejde paa Udsmykningen af Gramby og Gram.

De fleste af Byens Beboere havde hjulpet til med Udsmykningen, der resulterede i, at Byen blev klædt i den mest straalende Festdragt. Byens Huse var næsten helt skjult af et grønt-hvid-rødt Dække. En Uendelighed af Dannebrogslag mødte Øjet alle Vegne — Flag ved Flag paa begge Sider af Vejene, midt imellem de høje Løvtræer langs Vejene, mellem Husene og blandt de mange hvidklædte Børn, der dannede Espalier gennem Gramby. Foran Løvtræernes Rækker paa begge Sider af Vejen var plantet Rækker af Gran med det rød-hvide Korsbanner i Toppen. Store Æresporte hævede sig over den glade Menneskesværms Hoveder som stolte Triumfbuer, og Luften var fyldt af Duften fra friskplukkede Blomster. Det var, som befandt man sig i Æventyret. Fra den tidlige Morgenstund strømmede festklædte Mennesker til Gram fra alle Sider. Da det kongelige Biltog, som havde maattet gøre Holdt baade i Arnun og Tiset, ved 12-Tiden naaede frem til Gramby, var der i Gram og Gramby forsamlet en halv Snes Tusind Mennesker, der modtog Kongeparret med en Blomsterregn og Hurraraab.

Rentier Ludvig Petersen holdt ved Modtagelsen følgende Tale:

„Deres Majestæter! Ved den største Højtids- og Glædesfest, der nogensinde er fejret i Sønderjylland, byder vi Deres Kongelige Højheder, vor Konge og vor Dronning, et dybtfølt og hjerteligt Velkommen til vor By. Gennem de lange og trange Aar, der er gaaet hen over vort Land, er vort sønderjyske Folk ved de stærkeste Hjertebaand blevet knyttet til det danske Kongehus, fordi vi ingen Steder fandt større Forstaaelse og Sympathi for vor Sag end hos det. Derfor har vi elsket vor Konge længe før han blev vor Konge, og Deres Majestæter kan være overbevist om, at det Baand vil holde. Vi vil nedbede Guds Velsignelse over det danske Kongehus og over vort Folk, saaledes at den Genforening, der nu er fuldbyrdet, maa blive det til Held og Lykke til de seneste Slægter. Er der end endnu et nagende Saar i vort Hjerte ved Tanken om de Tusinder af Landsmænd, der blev ude-

lukket, saa vil vi med ægte sejt sønderjysk Haab og Tro stole paa, at Deres Majestæt kommer en anden Dag igen, og vil da ride over den ny Grænse, og da skal alle Danske samles under Dannebrog. I det Haab et nifoldigt Hurra for Deres Majestæter, vor Konge og vor Dronning!“

Kongen takkede for den smukke Velkomsthilsen, og efter at Hans Majestæt havde hilst paa de nærmeststaaende, fortsattes Kørslen gennem en jublende Menneskemængde op over Bakken og ned gennem Gram til Slottet, ved hvis Indkørsel unge Piger i Nationaldragter dannede Espalier. I Løbet af faa Minutter samledes den store Menneskemængde i Slotsparken paa en aaben Plads lige overfor Slottet.

Paa Slottet havde Kongen Lejlighed til at hilse paa Repræsentanter for Landbrug, Handel og Haandværk samt for Arbejderne og Gejstligheden, nemlig: Forpagter Høyer, Billeslund, Købmand H. Sølbech, Arnum, Malermester Sørensen, Rødding, Skovarbejder Th. Osten, Gram, Pastor Zerlang, Gram, og Frimenighedspræst Lyckke, Rødding.

De kongelige Herskaber og Følget indtog paa Slottet en let Frokost, og medens dette stod paa, tog et Sangkor fra Nustrup og Øster Lindet Opstilling paa Broen fra Slottet over Slotsgraven til Parken og sang en Kantate, der skulde have været sunget ved Gudstjenesten i Frue Kirke i Haderslev, men som maatte udgaa af Programmet paa Grund af den knappe Tid. Kantaten var forfattet af Carl Dumreicher og Musiken komponeret af P. Gram.

Kongeparret kom derefter ud fra Slottet og gik ned blandt Folkemængden og hilste paa tredive Veteraner, der sad i Nærheden af Broen. Blandt disse var fhv. Postbud Spandet, Gramby, der var Kusk for Kronprinsen, (den senere Kong Frederik den VIII) den Gang Kong Christian den IX var i Kolding for efter 1864 at tage Afsked med Sønderjyderne.

Forpagter Høyer, Billeslund, holdt derefter følgende Tale:

„Paa den store Forsamlings Vegne byder jeg Kongen og Dronningen hjertelig Velkommen hertil. Det er en vid-

underlig, lykkelig og rig Tid, vi nu oplever, at vi kan vende tilbage til vort gamle Fædreland. Vi takker først og fremmest Gud, at han lod os komme hjem, men vi takker ogsaa vore Fædre og Mødre, fordi de gav os Trofasthed og Kærlighed til vort Fædreland i Eje. Vi mindes dem i Ærbødighed, og vi mindes særlig Deres Majestæts Bedstefader. Det danske Kongehus staar vort Hjerter nær. En trang Tid ligger bag os — en Tid, hvor vi maatte kæmpe haardt for at bevare vort nationale Eje. Krigen har slaaet dybe Saar mellem os, men vi ser med Fortrøstning og glad Forventning en ny Tid i Møde. Vi haaber, at vi skal blive gode Borgere i det nye, større Danmark og at Kærligheden til vort Fædreland maa gro blandt os og vore Børn og Børnebørn. Frit har vi valgt Danmark, og frit vil vi hylde Danmarks Konge og Dronning. De leve!“

Forsamlingen sang første Vers af „Kong Christian“, hvorefter Kongen tog Ordet:

„Paa Dronningens og egne Vegne bringer jeg dem alle en varm Tak for de hjertelige Ord til os, men ogsaa en varm Tak for Deres Trofasthed mod vort gamle Fædreland, en Trofasthed, som er gaaet i Arv fra Slægt til Slægt, og som vi unge nu i disse Dage høster Lønnen for. De har vist Taalmodighed, Pligtopfyldelse og Trofasthed. Alt det siger jeg Dem Tak for. Jeg er sikker paa, at de staalsatte Karakterer, som De har arbejdet Dem op til henede, maa gøre god Fyldest og blive en god Surdejg hjemme hos os, saa vi i Fællesskab kan arbejde videre paa vort Fædrelands Lykke og Fremgang. Vort gamle Fædreland leve!“

Saa rungede Hurraraabene, og efter at Kongeparret havde hilst paa en Del af de tilstedeværende, trak det sig tilbage til Slottet, for straks derpaa under Mængdens Hyldest at forlade Gram.

Medens der ved Indkørselen til Gramby passeredes en Æresport med Inskription: „Velkommen vor Konge til Gramby“, passeredes der paa Vejen fra Gram til Gramby en Æresport, hvorpaa der stod: „Vi vil værne om Danmark alle Mand“. Ved Udkanten af Gramby paa Vejen til Ribe passeredes en Æresport med følgende Inskription: „Aldrig vi

svigte vor Drot og vort Land“. Paa Vejen fra Gram til den gamle Grænse var rejst adskillige Æresporte.

Ved Gjelsbro ved det gamle Grænseskel var der rejst en stor smuk Æresport, hvorpaa der mod Syd stod: „Een Konge, eet Folk“ og mod Nord: „Atter det skilte bøjer sig sammen“. Ligeledes var der rejst en lang Flagallé. Flere Hundrede Mennesker afventede her Kongeparrets Komme.

En halv Snes Meter syd for den gamle Grænse gjorde Bilerne holdt, og efter at Kongeparret havde hilst paa Stiftamtmand Stemann og Politimester Strøbeck spadserede Kongefamilien og Følget over den gamle Grænse. Ved Æresportens sønderjyske Side bød Nis Evaldsen, Nebølgaard, Kongeparret Velkommen, idet han udtalte Haabet om, at det tidligere Grænseskel, som man nu stod ved, maatte blive helt udslettet og aldrig mere blive Grænse igen.

Kongen takkede og udtalte, at naar han nu kom fra Syd, var det netop Tegn paa, at den Grænse, der tidligere havde været der, nu var udslettet.

Paa Æresportens nørrejyske Side stod Medlemmerne af Seem Sogneraad. Sogneraadsformand Schmidt bød paa Befolkningens Vegne Kongen og Dronningen Velkommen. Kongen takkede, og efter at have hilst paa Sogneraadets Medlemmer, tog de kongelige Herskaber Plads i Bilerne og fortsatte Turen til Ribe, hvor i flere Dage travle Hænder havde været i Virksomhed for at smykke den gamle Kongestad til det store Besøg.

Ved Broen ved Sønderport havde man rejst den gamle Byport, som i sin Tid stod ved Nørreport, men som blev nedrevet for henved 100 Aar siden. Skønt den nu kun var opført af Træ og Lærred, havde den en slaaende Lighed med en solid Murstensbygning. Fra denne Port op gennem Grydergade, ad Torvet, Stockensplads og Hovedgaden, var der rejst Flagalleer, forbundne med hinanden med Guirlander. Overalt var Husene pyntet med Flag og Grønt.

Paa Torvet tog Forsvarsbrødrene og en Del Veteraner fra Byen og Omegnen Opstilling, blandt Veteranerne saas gamle Gundesen i Spidsen for 4 Veteraner fra Brøns. Paa Raadhuset samledes Byraadet med Borgmester Helle i

Spidsen, Modtagelseskomiteen, en Del af Byens Embedsmænd, Folketingsmand Brorsen m. fl. Ved 2-Tiden ankom de kongelige Herskaber til Ribe. Ved Indkørslen gennem den gamle Byport fik Dronningen overrakt en Buket Blomster af Frk. Ellen Reincke. Paa Torvet gjorde Kongens Bil holdt et Øjeblik, og Gymnastiklærer Stockholm Christensen benyttede Lejligheden til at udbringe et med kraftige Hurraraab besvaret Leve for Forsvarsbrødrenes Protektor, Kong Christian. „Hvad! Er det ikke Stockholm Christensen?“, udbrød Kongen. For en Del Aar siden var Kongen som Kronprins Deltager i et Gymnastikhold, der lededes af Stockholm Christensen. Saa hilste Kongen paa sin Gymnastiklærer og en Del andre tilstedeværende, hvorefter Kørslen fortsattes til Raadhuset. Her modtoges Kongeparret af Borgmester Helle, der førte de kongelige Herskaber ind i Raadhussalen, hvor der fandt en kort Kur Sted. Efter et Besøg i Raadhusmusæet, begav Kongefamilien sig til Gudstjeneste i Domkirken, der var fyldt til sidste Plads. Kirken var smykket med Dannebrogssflag, og en Del Foreningsfaner stod opstillet i to Rækker langs Midtergangen.

Efter at Kongefamilien var ført til Pladserne i Korset, sang Menigheden „Kongernes Konge“ og „Herrernes Herre dig hylder“, hvorpaa Stiftsprovst Olesen talte:

„Endnu en Gang, inden vor Konge og Dronning forlader gammel sønderjysk Grund, skal der lyde en Hilsen fra danske Mænd og Kvinder og bringes en Tak, fordi de ogsaa vilde gæste os her i den gamle Kongestad. Vel har ogsaa vi i Aand og Tanke fulgt Kongen med Begejstring lige fra den Stund, da han paa sin hvide Hest begyndte at „ride Sommer i By“ i Sønderjylland; ogsaa vi har mærket en morgenfrisk Luftning gaa hen over os, ligesom over hele vort Folk i disse Dage, et Pust, som vi haaber maa være et Varsel om lysere Tider for Konge, Folk og Land. Vi mindes ogsaa med Tak, at det er vor gamle Konge, Christian den Niende, der for vor Domkirkes Skyld i sin Tid bad om, at Grænsen paa disse Egne maatte falde syd for Kongeaen og vor By saaledes bevares for at falde i Fjendehaand.

Nu da vor Bøn om Genforening er opfyldt, skal der lyde

et Ord fra det ældste, religiøse Digt, vor hellige Bog indeholder: „Mæt os, naar Morgenen kommer, med din Miskundhed, og vi ville juble og være glade alle Dage“. Maatte det danske Kirkehus blive fyldt saaledes med Miskundhed, at Evangeliet maa lyde friskt og frit paa vort dejlige Modersmaal, saa mange maa blive bevidste Kristne. Maatte Herren i sin Naade beskærme og lede vor Konge og Dronning, saaledes at de og vi maa erfare, at „Herren er liflig og ejegod, Kristne har kronede Dage“. Af Herren og ved ham og til ham er alle Ting; ham være Ære i Evighed! Amen!“

Menigheden sang saa „Mægtigste Kriste“, hvorefter de kongelige Herskaber forlod Kirken og begav sig til Stiftamtmandsboligen til en Frokost, i hvilken ogsaa Folketingsmand S. Bror sen, Byraadets Formand, Borgmester Helle, Industriforeningens Formand, Bankdirektør Kaalhaug, Haandværkerforeningens Formand, Malermester Christensen, Næstformanden i Landboforeningen, Gaardejer Guttorm Sørensen, samt Købmand Jens Andersen, deltog.

Efter Frokosten fandt Bortkørslen Sted ved 4-Tiden under den store Mængdes Jubelraab og en Regn af Blomster. Da Torvet naaedes, maatte der gøres Holdt. Veteranen Gundersen, Brøns, traadte frem og holdt en lille Tale, hvori han tolkede Veteranernes Glæde over at se Kong Christian den IX's Sønnesøn. Kongen svarede med en lille Takketale og udbragte et Leve for Fædrelandet, der vandt begejstret Tilslutning i Menneskemængden. Saa fortsattes Turen. Forrest kørte Politimester Strøbeck, Ribe, Statspolitichef Mønsen og Statspolitiinspektør Begtrup-Hansen, og som Kongeparrets Gæster medfulgte fra Ribe Kammerherre Steemann med Frue.

Ved Kalvsund var der rejst en smuk Flagallé og Æresport, og flere Hundrede Mennesker var her mødt frem for at hilse paa Kongeparret. Ved Foldingbro var der ved en Æresport, som bar Inskriptionen: „Atter det skilte bøjer sig sammen“, samlet Tusinder af Mennesker. Kommuneforstander Hansen, Dover, bød Kongeparret Velkommen. Kongen rejste sig op i Bilen og udtalte: „Det er glæde-

ligt, at vi nu kan række hinanden Haanden paa begge Sider af den gamle Grænse, der nu er slettet“. Efter at have hilst paa Veteranerne, fortsattes Turen til Askov, der naaedes med 2½ Times Forsinkelse. Byen var smukt pyntet.

Ved Indkørslen til Askov Højskole stod de kvindelige Elever opstillede, og Kongeparret blev modtaget af Undervisningsminister Appel. Efter at Skolens Lærerpersonele og Skibelundforeningens Bestyrelse var præsenteret for Kongen, bød Forstanderinde, Fru Ingeborg Appel Velkommen, hvorefter der i Skolens Gymnastiksal indtoges en Forfriskning, medens Eleverne afsang flerstemmige Sange.

Saa fortsattes Turen til Skibelund, hvor henved 10 000 Mennesker var forsamlet. Mængden modtog Kongeparret med Leveraab og Afsyngelse af „Kong Christian“.

Undervisningsminister Appel udtalte derefter bl .a.:

„Nu er Grænsen flyttet, men Grænsens Sange vil mindes, selv om de nu lyder længere syd paa. Det gælder nu om, at alle de Sønderjyder, der er kommet hjem, kan opleve, at det er en stor Lykke at bo midt i sit Folk. For at dette kan ske, maa Fællesskabet blandt os blive stærkt. Den, som har været med paa Kongens og Dronningens Rejse i Sønderjylland, har faaet stærkt Indtryk af, at der er en varm og inderlig Længsel hos Sønderjyderne efter at opleve Fællesskab, efter at komme til at bo midt i vort Folk, og den Længsel har givet sig klart Udtryk deri, at Kongen var det stærke og sikre Enhedsmærke, hvorom Folket samledes.

Deres Majestæter har paa Deres Rejse virket til Samling og Enhed i vort Folk. Gud give, at det maa varsle gode Tider for vort Folk og Fædreland“.

Kongen udtalte derefter:

„Jeg bringer en varm Tak fra Dronningen og mig selv for det Velkommen, der er budt os. Naar De siger, at der skyldes mig Tak for, hvad der nu er naaet, saa skal det fremhæves, at en Tak skal lyde til Sønderjyderne. Vi er naaet til et nyt Blad i Danmarks Historie. Maatte det Arbejde, der nu ligger for, blive saaledes, at det kan sætte Spor, der kan bygges videre paa. Alt skyldes dog først og fremmest Guds Naade, som her har føjet det saaledes, at det skilte atter

kunde sammenføjes. Et Leve for vort Fædreland!"

Efter at de kongelige Gæster havde faaet Lejlighed til at se „Magnusstenen“ og „Modersmaalet“, samledes man ved den østlige Høj i Krattet til Afsløring af Genforeningsstenen. Forstander Knud Petersen, Skibelund, holdt ved Afsløringen følgende Tale:

„Vi takker Deres Majestæter for, at der gives os Lejlighed til at hilse paa og hylde Deres Majestæter her i Skibelund. Det er os en stor Glæde, at vi kan afsløre vor Genforeningssten i Majestæternes Nærværelse. —

Staa nu her, stærke Sten, som et Vidnesbyrd for Slægter om vor Glæde over Genforeningen. Gid Fjendehaand aldrig maa røre dig!

Paa Stenen staar, som Udtryk for vort Haab:

»Sværdtid er endt,
det er Plovtid paany.
Vennetid, Frændetid,
Grotid og Gry.«

Som Udtryk for vor Tak til de allierede Stormagter staar:

»Mænd fra Vesterhavets Kyster
til det stille Ocean
har kæmpet for, at Ret bør være Magt.«

»Vi mindes disse Helte;
i vor Saga skal det staa:
De frelste hjem til Danmark
vore Brødre sønden Aa.«

Som Udtryk for vor dybe Sorg og vor store Glæde staar Aarstallene 1864 og 1920; og de kgl. Navnetræk Christian IX. og Christian X. staar som Udtryk for vor Glæde over, at Kongen i Trængselstiden trofast har delt Sorg og Glæde med det danske Folk.

Efter et kort Besøg paa Skibelund Efterskole, kørte de kongelige Herskaber til Skodborg „Grænsebro“, hvor der ved en Æresport var forsamlet mange Mennesker, som begejstret hilste Kongeparret. Derefter fortsattes til Skodborg, hvor der var overdaadigt udsmykket, og hvor Kongen

blev budt Velkommen af en af Sognets Veteraner. Kongen takkede og hilste paa mange af Beboerne, hvorefter Turen gik til Københoved, hvor Majestæterne, efter at have hilst paa gamle J. H. N. Skrumsager, gik op til Kloppenborg-Skrumsagers Gaard. Her indtoges en Forfriskning, og Kongen og gamle Skrumsager sad nok saa hyggeligt sammen i Sofaen.

Der gamle sønderjyske Fører havde i Anledning af Genforeningen af „Sønderjysk Samfund“ faaet overrakt en Sølvvinkande med tilhørende Fad med Inskription:

„Til Sønderjyllands gæve Høvding i Københoved, J. N. H. Skrumsager!

Med Hilsen og Tak fra „Sønderjysk Samfund“, stiftet i København 1884.

Genforeningsdagen den 9. Juli 1920.

1864:

*O, I Mænd, som har følt, at Gud Fæder os slog,
Og at Hjertet blev stort ved hans Slag,
Værer med paa vort dejlige Korsfarertog
Ud til Slesvigs Befrielsesdag.*

1920:

Nu er Dagen der! Vi vil hjem, hjem til Danmark!«

Kongefamilien aflagde Besøg i Skrave Kirke, hvorefter Turen fortsattes til Jels, hvortil man ankom ved 8-Tiden. Byen var et Mylder af Mennesker, og Kongeparret blev modtaget af unge Piger og Børn, der overøste Bilen med Blomster. Gaardejer Ravn, „Naalkjærgaard“, bød Velkommen. Kongen takkede og udbragte et Leve for Danmark. I Mølby var der ligeledes mange Mennesker paa Benene, og der lød Taler og Sange. I Nærheden af Sommersted var der rejst en ualmindelig smuk Æresport, tegnet af Arkitekt Gram, Haderslev. Men den bedste Pynt var dog her, som alle Vegne, Glæden, der prægede Befolkningens Ansigter. Gaardejer, Amtsforsander Jørgen Petersen, skulde have budt Kongen Velkommen. Bilen kørte imidlertid længere frem end beregnet. Gaardejeren kunde ikke komme frem. Imidlertid traf det sig saa heldigt, at

Bilen var standset ud for hans Hustru, der saa greb ind. I faa velvalgte Ord bød Fru Skau Petersen Velkommen og udbragte et Leve for Kongeparret. Kongen takkede for Sønderjydernes Trofasthed og Udholdenhed, og hilste derefter paa en Del af Beboerne, bl. a. paa Veteran Hans Nielsen. Mellem Købmand Schultz' Hustru og Kongen udspandt der sig en Samtale.

„Har I ventet længe?“, spurgte Kongen, og Fru Schultz svarede leende og glad:

„Ja, i fem Timer!“

„Fem Timer! Men det var dog skrækkeligt“, udbrød Kongen og fortsatte spøgende: „Saa har I da haft Mad med“.

De omkringstaaende lo over Kongens gode Humør, medens Fru Schultz benægtede, at de havde haft Mad med.

„Men det var da rædsomt! Fem Timers Venten!“ vedblev Hans Majestæt; men det var nu egentlig slet ikke rædsomt, det vidnede Befolkningens straalende Ansigter, der lyste op mod Kongen: Hvad er fem Timers Venten mod 56 lange Aars!

„Aah I er alt for gode imod mig“, sagde Kongen, medens han trykkede alle de Hænder, der ræktes frem. Saa gik det videre gennem Jægerup, Styding og Hammelvej, hvor der alle Steder var forsamlet mange Mennesker ved Æresportene, der spændte deres grønne Buer over Landevejen.

Der er vist ikke den Landsby i Sønderjylland, som ikke haaber paa en Gang at faa Besøg af Kongen, og kender man i Kongeriget Kongen ret, vil han ikke gøre Haabet til Skamme. En skønne Dag vil han uventet dukke op snart i denne, snart i hin lille By, og han vil have sin „Kone og Dreng“ med.

Haderslev, hvortil Kongeskibet „Dannebrog“ og Krydserne „Hejmdal“ og „Geysir“ var ankommet allerede om Eftermiddagen, naaedes først ved 9 $\frac{1}{2}$ -Tiden. Hele Byen var paa Benene, og 1000 Spejdere, hvoriblandt mange svenske og norske, der med deres Hornorkester og Sækkepibeorkester var marscheret til Byen fra Skamling, hvor de laa i

Lejr, lavede svært op og forkortede Ventetiden med nogle kvikke Melodier.

Under endeløse Hurraraab svingede de ventede Biler endelig ind foran Kongeskibet, medens Spejdernes svenske, norske og danske Faner sænkedes for Majestæterne. Kongen hilste paa Spejdernes Førere og talte længe med hver, og endskønt Regnen paa dette Tidspunkt strømmede ned, lod Kongen alle Spejderne defilere forbi. Da Kongen gik om Bord, fløj Kongebanneret til Tops, medens „Geysir“s Marineorkester, der var anbragt paa Kongeskibets Agterdæk, spillede Honnørmarschen og „Kong Christian“.

Kort efter kom Kongen atter til Syne og hilste paa de ventende Herrer, hvorefter man gik til Bords. I Tallet deltog: Politimester Rendal, Amtsassessor Smith, Kaptajn Laage-Thomsen, Direktør Christensen, Bankdirektør Hübbe, Direktør Hans Magnussen, Produkthandler Bløcher, Gaardejer Refshauge, Borgmester Gadeberg, Kristiansfelt, Oberstløjtnant Elmer, Ritmester la Cour, Redaktør P. Skovrøy, Tønder, Kredsdaysmand Bayer, Hostrup, Provst Christensen, Tønder, Gaardejer N. J. Godthardsen, Nørmark, Bankdirektør Bonde, Gaardejerne P. Neumann, Kjelstrup, og Schmidt, Vojensgaard. Ved Bordet sad Borgmester Møller og Administrator Haarløv ved Siden af Kongen, medens Kloppenborg-Skrumsager og Provst Nissen sad ved Siden af Dronningen. Der blev kun holdt een Tale, nemlig af Kongen, der takkede for den smukke Modtagelse, Sønderjyderne havde beredt ham. Ved 12-Tiden forlod Gæsterne Kongeskibet.

Fredag Morgen var der Travlhed om Bord paa Skibene for at gøre alt klar til Afrejse. Paa „Geysir“ spillede Marineorkestret, og Byens Honoratiores indfandt sig for at tage Afsked. Kongen kaldte ogsaa Havnemester Nielsen op til sig og overrakte ham en Sølvmedaille. Kort før Skibene afsejlede, forlod Kronprinsen og Prins Knud „Dannebrog“ og gik hver med en lille Pakke under Armen over til Krydseren „Hejmdal“ og meldte sig til Tjeneste. Deres Orlov var forbi.

Da Klokken blev ni, lettede Skibene, og under den for-

samlede Menneskemængdes Hurraraab gled Kongeskibet ud ad Fjorden. Kongen og Dronningen stod paa Kommandobroen og vinkede, og Kongen raabte „Paa Gensyn“. Men snart forsvandt Skibene bag de grønklædte Skrænter — Kongen havde besøgt sit Folk og stævnet mod Residensstaden.

Blandt de mange Tildragelser under Genforeningsfestlighederne var Kongens Møde i Tønder med en Del af de Gidsler, som Tyskerne ved Krigens Udbrud tog blandt den sønderjyske Befolkning, vel nok en af dem, der gjorde det stærkeste Indtryk. Det var Kernen af Vesteregnens Befolkning, der paa denne stilfærdige Maade mindede om, hvordan en Nation af Ære ikke bør behandle sine loyale Undersaatter. Kongen underholdt sig længe med hver enkelt i Forsamlingen af trofaste danske Forkæmpere.

Men det var jo ikke alene paa Vesteregnet, at Tyskerne tog Gidsler, ogsaa andre Egnes trofaste Danske, men loyale tyske Undersaatter, maatte vandre i Fængsel.

Paa Sønderborg Slot sad saaledes i August 1914 følgende arresterede:

Nordborg By og Landsogn:

1. Handelsmand Nikolaj Frederiksen, Nordborg.
2. Gaardejer P. Grau, Pøl.

Svenstrup Sogn:

3. Gaardejer Lauritz Aagesen, Bjerggaard (indkaldt efter 1 Dags Arrest).

Egen Sogn:

4. Dyrlæge Hans Petersen, Guderup.
5. Bødker Hans Petersen, Guderup.
6. Gdr. Jørgen Christensen, Sjellerup.
7. Kaadner Jørgen Vogt, Østerholm.
116. Bygmester Christian Knudsen, Guderup (sad i Sønderborg Retsfængsel).

Notmark Sogn:

8. Gdr. Hans Eriksen, Almsted.
9. Hjulmand Hans Christiansen, Hundslev.

Adserballe Sogn:

10. Branddirektør Chr. Bekker, Adserballe.
11. Gdr. Christen Ernst Christensen, Adserballe.
12. Gdr. Nikolaj Nielsen, Adserballeskov.
13. Gæstgiver Chr. Nielsen, Sønderborghus.
14. Parcellist Hans Hansen, Kettingskov.
15. Fisker Chr. Schmidt, Kettingskov.

Ulkebøl Sogn:

16. Gdr. Peter Kaad, Vollerup.

Hørup Sogn:

17. Gdr. Niels Kristensen Nielsen, Miang.
18. Mejeribestyrer Hans Prinds, Hørup.
19. Murmand Nis Nissen, Høruphav.
20. Fisker Hans Larsen, Høruphav.
21. Fisker Peter Hell, Høruphav.

Tandslet Sogn:

22. Rentier Peter Sophus Poulsen, Tandslet.
23. Gdr. Jørgen Berthelsen, Tandslet.
24. Gdr. Andreas Christiansen, Holballe.
25. Gdr. Jens Andresen, Jestrup.
26. Husholderske Klare Brunton, Jestrup.
27. Tandlæge Aarøe-Hansen, Tandslet.
28. Gdr. Andreas Duus, Tandsholm.
29. Gdr. Hans Chr. Bladt, Tandsgaard.
30. Gdr. Hans Bonefeld, Jestrupgaard.
31. Sparekassefmd. Jacob Bonefeld, Tandslet.

Augustenborg Sogn:

32. Læge, Dr. med. Johan Sarauw, Augustenborg.
33. Produkthandler Jørgen Leimand, Augustenborg.

Lysabild Sogn:

34. Gdr. Peter Bladt, Skovby.
35. Gdr. Peter Andresen Andersen, Lysabild.
36. Gdr. Chr. Duus, Viby.
37. Gdr. Andreas Lausen, Viby.
38. Landmand Hans Bonde, Skovby.
39. Kontrolassistent Kristen Simonsen, Lysabild.
114. Gdr. Peter Møller, Skovbyballe.

Kajnæs Sogn:

40. Gdr. Hans Thomsen, Damkobbøl.
41. Gdr. Hans Andersen, Skolekobbøl.
42. Gdr. Chr. Larsen, Østerby.
43. Gdr. Frederik Hansen, Midtkobbøl.
44. Gdr. Peter Wolf, Sabjærg.
45. Gdr. Christen Hansen, Sønderby.
46. Dameskrædderinde Frk. Svensson, Kajnæs.

Sønderborg By:

47. Redaktør Adolf Svensson.
48. Journalist Chr. Mortensen.
49. Købmand Jens C. Hansen.
50. Garver Johan Clausen.
51. Bankdirektør Henrik Lyck.
52. Bankdirektør Hans Nielsen.
53. Agent Jens Skifter.
54. Droguist H. Chr. Schøth-Madsen.
55. Bogtrykker Jørgen Otsen.
56. Glarmester Johan Nielsen.
57. Slagtersvend Hansen.
58. Maler Ludvig Høegh.
59. Møller Thomas Berthelsen.
60. Guldsmed Arthur Helmer.
61. Købmand Mads P. Nielsen.
62. Agent J. Lassen Christensen.
63. Uhrmager Peter Bleshøj.
115. Skomager Jessen.

Dybbøl Sogn:

64. Gdr. Jørgen Zachariassen,
65. Gdr. Jens Jensen Staadsen.
66. Gdr. Jørgen Hansen.
67. Fisker Rasmus Jessen.

Sottrup Sogn:

68. Købmand Johan Nissen, Sottrup.
69. Gdr. Chr. Andersen, Snogbæk.
70. Aftægtsmand Jørgen Bonefeld, Sottrup.
71. Gdr. Chr. Andresen, Snogbæk.

72. Fisker Jørgen Skellgaard, Sottrupskov.
73. Fisker Jørgen Hansen, Sottrupskov.
74. Fisker Thomas Hansen, Sottrupskov.
75. Fisker Peter Hansen, Sottrupskov.
76. Fisker Chr. Jacobsen, Sottrupskov.
77. Fisker Chr. Søderquist, Sottrupskov.
78. Fisker Chr. Christensen, Sottrupskov.
79. Fisker Peter Jacobsen, Høruphav.
80. Gdr. Christen Hansen, Nørremølle.
117. Berider Mr. Castle, Sottrup (Engländer, sad i Sønderborg Amtsfængsel.)

Ullerup Sogn:

81. Gdr. Johan Andresen, Ullerup.
82. Skrædder Mathias Jensen, Ullerup.
83. Gdr. Andreas Madsen, Blans.
84. Gdr. Nikolaj Petersen, Blans.
85. Skrædder Jørgen Hymøller, Blans.
86. Gdr. Peter Iversen, Avnbøl.
87. Gdr. Christian Iversen, Avnbøl.
88. Gdr. Jørgen Mathiesen, Græshøj.
89. Hjulmager Jørgen Petersen, Avnbøl.
90. Rentier Peter Buch, Avnbøl.
91. Kaadner L. Jørgensen, Blans.
92. Fisker Chr. Petersen, Blans.

Nybøl Sogn:

93. Købmand Peter Christensen, Nybøl.
94. Gdr. Peter Philipsen, Nybøl.
95. Gdr. Hans Petersen, Stenderup.
96. Gdr. Valdemar Ludvigsen, Nybøl.

Broager Sogn:

97. Købmand Otto Ottosen, Broager.
98. Lærer emr. Chr. Fred. Andresen, Broager.
99. Bankbestyrer L. Madsen, Broager.
100. Bogholder Frands Frandsen, Broager.
101. Gdr. Peter Sibbesen, Overskov, Iller.
102. Landmand Asmus Lorenzen, Iller.
103. Fisker Peter Jensen, Iller.

104. Fisker Nicolaj Jensen, Iller.
105. Gdr. Chr. Sibbesen, Gammelgab.
106. Gdr. Jørgen Andresen, Skellemark.
107. Fisker Chr. Hansen, Skellemark.
108. Fisker Chr. Duus, Skellemark.
109. Gdr. Jens Christensen, Smøl.
110. Gdr. Andreas Thomsen, Skodsbøl.
111. Barber Magnus Lorenzen, Egersund.
112. Fisker Peter Brogh, Egersund.
113. Fisker Peter Jensen, Egersund.

De fleste arresteredes i Dagene fra 3. til 6. August 1914, hvorefter der var lidt Tilgang hele Tiden. Løsladelsen var ogsaa gradvis, dog blev den 12. og 14. August henholdsvis 15 og 20 Internerede hjemsendt mod at underskrive en Erklæring. Denne Erklæring skulde sikre det store „Fædreland“ mod en lille dansk Folkestamme, der altid under Fremmedherredømmet havde været loyal, endog i saa udpræget Grad, at det havde vakt Sympathi hele Verden over, og som fortsat var parat til selv i saa bitter en Stund at gøre sin Pligt, netop for derigennem om muligt endnu tydeligere at markere sin Ret. Men iøvrigt skulde Erklæringen nok væsentlig virke som en Slags Trækpapir overfor Voldsherrens daarlige Samvittighed.

Ud over de her nævnte Internerede, sad nu og da en tilfældig „mistænkt“ arresteret en Dags Tid eller to.

Ogsaa i Haderslev Amt tog Tyskerne i August Maa-
ned 1914 Gidsler blandt Sønderjyderne, en Del blev løsladt
efter et Par Dages Forløb, men følgende blev som Fanger
internerede paa Dønholm ved Rygen:

1. Fisker Laurits Christensen, Aarø.
2. Fisker Niels M. Nielsen, Aarø.
3. Fisker Martin Christensen, Aarø.
4. Fisker Jeppe C. Nielsen, Aarø.
5. Fisker Nicolai Christensen, Aarø.
6. Fisker Anders Jepsen, Aarø.
7. Fisker Søren Paag, Aarø.

8. Fisker Jørgen Bork, Knud pr. Fjelstrup.
9. Fisker Thomas Thomsen, Knud pr. Fjelstrup.
10. Arbejder Anders Hansen, Andst.
11. Arbejder Anton Petersen, Øster Lindet, Lunderskov.
12. Gdr. August Lassen, Rødding.
13. Sparekassebogholder P. A. Callø, Rødding.
14. Købmand J. C. Hansen, Rødding.
15. Forpagter N. Evald, Nybølgaard, Gram.
16. Bogholder Niels Hansen, Toftlund.
17. Bagermester Harald Skov, Københoved.
18. Tandlæge J. Smith, Haderslev.
19. Redaktør N. Svendsen, Haderslev.
20. Redaktør N. Petersen, Haderslev.
21. Redaktør A. Lebeck, Haderslev.
22. Redaktør M. C. Mathiesen, Haderslev.
23. Redaktør Sarup, Haderslev.
24. Fabrikant A. Sabroe, Haderslev.
25. Landmand Eskild Enemark, Høgelund.
26. Gdr. Marius Bonde, Skovby, Hovslund.
27. Fisker Jørgen Grau, Barsø.

Disse mange Navne vidner om et Kapitel under Sønderjydernes Udlændighedsaar, som bør bevares for Efterslægten. Dette Kapitel, som taler sit tydelige Sprog, karakteriseres bl. a. derved, at en af de Internerede, Redaktør M. C. Mathiesen fra Haderslev, afgik ved Døden som Følge af Fængslingens Strabadser; og Behandlingen af disse mange Danske, men loyale tyske Undersaatte, markeres derved, at Danmark efter Krigens Afslutning aabnede „de tusind Hjem“ for Tusinder og atter Tusinder af tyske og østrigske Børn — belønnede ondt med godt.

Lykkelig den, der tilhører en Nation, der trods alt sætter en Ære i at efterleve det gamle Ord: „Alt, hvad I vil, at Menneskene skulle gøre mod Eder, gøre I mod dem“.

Fredag den 16. Juli udsendtes fra Svendborg en saalydende Meddelelse:

„Kongeskibet „Dannebrog“, fulgt af Krydseren „Hejmdal“, passerede i Aften ved 6-Tiden Svendborg Sund for hjemgaaende fra Sønderjylland. Majestæterne stod paa „Dannebrog“s Dæk og vinkede til de Skarer af Mennesker, der fra Svendborg vinkede med Hatte og Lommetørklæder til Kongeskibet“.

Senere udsendtes der fra København Meddelelse om, at Kongen, i Følge traadløst Telegram, vilde ankomme til Nordre Toldbod Lørdag Formiddag Kl. 10.

Tusinder og atter Tusinder af Hovedstadens Borgere havde Lørdag Formiddag samlet sig ved Havnen, for at byde Kongeparret et hjerteligt Velkommen tilbage fra den historiske Færd til Sønderjylland. Ved den flagsmykkede Toldbod og paa Langelinie havde Skarerne taget Opstilling, og en højtidsfuld Stemning prægede Mængden, der talte Titusinder og atter Titusinder af Danske, som gerne vilde have været med paa Dybbøldagen, men som ikke kunde. De vilde nu give deres Bidrag til den fælles Genforeningsglæde ved at yde vort afholdte Kongepar en Velkomsthilsen ved Hjemkomsten, en Hyldest, der skulde vidne om, at de kongerigske Danske hvad Oprigtighed, Hjertelighed og Kongetroskab angik, ikke stod tilbage for de sønderjyske Landsdeles glædeberuste Befolkning.

Tusinder af de fremmødte havde i glad Spænding gennem de allestedsnærværende Presse-Korrespondenters omfattende Arbejde fulgt Kongefærdens med dens straalende Be-

givenheder. Med Fryd havde de læst om Kong Christians mandige og dog saa hjertevarme „Velkommen hjem“ til Sønderjyderne, gennem Taarer havde de set Beretningen om Kongen paa den hvide Hest med Sønderjyllands lille Datter trykket tæt til sit Hjerte, havde hørt om den lille Pige, hvis Kind blev vædet af Kongens Taarer, da han bøjede sig og kyssede hende blidt. Disse Tusinder havde i Tankerne været med paa Danmarks Dag — paa Dybbøls blodvædede Jord, da Kongen omfavnede den graanede Veteran og trykkede hans Gave, den gamle hullede Dug — Danmarks Flag til sine Læber, eller da den sønderjyske Tillidsmand, Greven fra Schackenborg, dybt bevæget for Fremtiden gav de Danske, der sidder med Sorg i Sindet og med Smerte i Hjertet bag Skjelbækken, Eneret paa Hædersnavnet Sønderjyder; eller da den samme stoute Dansker gav Løfter for den kommende Arbejdsdag:

„Vi skal være Dig gode og trofaste Sønner og Døtre, Danmark. Det lover vi Dig i Dag, og det giver vi Dig Haandslag paa, Kong Christian!“

Eller da den jyske Bonde, P. Grau fra PøI, stiltørdigt mindede om, at der manglede nogen ved Gildeshordet ved Familiens store Samlingsfest:

„Det er dybe Smertesnit i Glæden i Dag, at deres Fryde- raab ikke jublende kan blande sig med vort, som hidtil paa Slagdagene altid deres Kamp- raab klang i Kor med vort!“

Toldbodens og Langelinies ventende Menneskeskarer havde været med i Tankerne — paa hele Rejsen; nu var de mødt frem for at takke det genforenede Danmarks Konge og Dronning, fordi de paa en saa smuk og jævn, men alligevel kongelig Maade havde budt Landsmændene sønden Aa Velkommen hjem til det gamle Moderland.

Ved den fastsatte Tid kom Kongeskibet til Syne ude ved Trekrøner. Batteriet „Sixtus“ salutede, og medens Dronene fra de 27 Skud blandede sig med Mængdens Hurraraab, gled det smukke, hvide Kongeskib det sidste Stykke Vej ad Toldboden til. Det i Havnen liggende engelske Depotskib „Greenwich“ sendte hele sin Flagpynt til Vejrs. Paa „Dannebrog“s øverste Dæk stod Kongen og Dronningen, ustandse-

ligt vinkende mod Land, allerede paa lang Afstand svingede Kongen sin hvide Admiralshue som en Hilsen til de Tusinder, som paa Land ventede hans Ankomst.

Saa lød der fra Mængden Raabet: „Hans Majestæt Kongen Velkommen hjem!“ Og Raabet efterfulgtes af en sand Orkan af Hurraraab, som udløste sig i Afsyngelsen af Nationalsangen. Kongen stod glad og bevæget og med blottet Hoved. I samme Øjeblik Sangen standsede, lød Kongens kraftige Stemme: „Tak, mange Tak! Jeg bringer Dem alle en frisk Hilsen fra Sønderjylland!“

Saa lagdes Landgangsbroen til, og Kongefamilien gik om Bord: Prins Harald og Prinsesse Helena med tre smaa Prinsesser i hvide Kjoler, derefter Prins Gustav og Prinsesserne Thyra og Dagmar, Prins Valdemar og Prinserne Viggo og Axel, Prinsesse Margrethe samt Prins Georg af Grækenland. Efter at Kongeparret havde hilst paa den kongelige Familie, gik man i Land. Da Kongen traadte i Land, udbragte Statsminister N. Neergaard et: „Deres Majestæter Kongen og Dronningen længe leve!“, som besvaredes med Mængdens Hurraraab og Afsyngelse af „Der er et yndigt Land“. Kongeparret hilste derefter paa Ministrene, og særlig Mødet mellem Kongen og Kirkeminister J. C. Christensen var meget hjerteligt, Kongen talte længe med Kirkeministeren, medens han holdt hans Haand i sin. Endvidere hilste Kongeparret paa de civile og militære Myndigheder, der var mødt frem: Overpræsident Jonquieres, Generalerne Ellis Wolff og Nyholm. Viceadmiral Evers, den svenske Minister, Baron Beck-Friis, Havnekaptajn Borg, Havnemester Bonde, Stiftamtmand Ammentorp, Hofchef, Kammerherre Rothe, Staldmester Grev Frijs, den engelske Marineattaché og Chefen for det engelske Depotskib „Greenwich“.

Efter at Kongeparret var steget til Vogns, tog Kongen Ordet:

„Nu er vi vendt tilbage efter Genforeningens Fuldbyrdelse; nu ligger Arbejdsdagen foran dem og os til Lykke og Velsigelse for vort gamle Fædreland! Det leve!“

Jubelraabene steg op fra den store Mængde, og der ud-

bragtes endnu en Gang Leve for Fædrelandet, for Kongeparret og for Ministeriet Neergaard. Medens Mængden sendte en Blomsterregn ned over vort afholdte Kongepar, og medens Hurraraabene blandede sig med nogle af vore smukke Fædrelandssanges Toner, kørtes der op gennem Gaderne til Amalienborg, hvis store historiske Plads kort efter blev fyldt med en jublende Menneskeskare, hvis Hurraraab kaldte Kongeparret ud paa Residenspalæets Balkon.

Kongen hilste og nikkede til alle Sider, og udtalte derefter med sin mægtige, klangfulde Røst:

„Det er et godt Varsel, at se den Samfølelse, der i disse Dage har sammenknyttet alle Danske, ikke blot herhjemme i Moderlandet, hvortil vi nu ogsaa regner Sønderjylland, men ogsaa i Udlandet. Det viser Forstaaelse af de historiske Dage, vi nu oplever.

Næst Vorherre skylder vi de Magter Tak, ved hvis Bistand gammelt dansk Land blev givet tilbage til os, men først og fremmest maa vi ogsaa takke Sønderjyderne, hvis Trofasthed det skyldes, at vi nu kan mødes igen.

Der ligger store Opgaver for os i Fremtiden, men jeg er sikker paa, at vi med godt Haandslag og en ærlig Vilje skal bringe en lys og lykkelig Tid over Danmark. Det leve!“

Disse lige saa menneskelige som kongelige Ord bekræftede den store Forsamling gennem kraftige Hurraraab; og saadan som det skete ved Grænsen, og som det skete paa Dybbøl, saadan skete det ogsaa paa Amalienborg Plads: Mængdens Hurraraab gled over i den smukke, gamle Sang: „Kongernes Konge“:

*»Slyng om os alle Enigheds Baand,
send fra din Himmel Begejstringens Aand,
følg du i Fare
den tapre lille Skare,
løft over Hæren din velsignende Haand.«*

Da Sangen var forstummet, trak Kongeparret sig under Mængdens Hyldest tilbage. Og Tusinderne spredtes over Byen, hjembragte til „de tusind Hjem“ Mindet om en stemningsfuld Højtidelighed, der vil gaa over i Historien: Frederikshøj—Dybbøl—Amalienborg!

Faa Timer efter denne Begivenhed aflagde Kongeparret et Besøg i Roskilde Domkirke, hvor det blev modtaget af Domprovst Martensen-Larsen, konstitueret Stiftsskriver Andersen og konstitueret Politimester Møller.

Tre store Laurbærkranse nedlagde Kongeparret paa Frederik den Syvendes, Christian den Niendes og Frederik den Ottendes Sarkofager. De tre Kranse, der var medbragt fra Løgumkloster, var en sønderjysk Hilsen til de tre afdøde Konger, hvis Navne hver paa sin Vis var knyttet til Sønderjylland. Medens Kong Frederik den Syvende gennem sin bramfrie Færd og Kong Christian den Niende gennem sit Mod, sine stolte Afskedsord og sin Hilsen med Budskabet om Bønnen hver Aften gav Beviset for Kærligheden til Sønderjylland, maatte Kong Frederik den Ottende give sit Bevis ved at svøbe sig i Tavshedens Kaabe. Hans Stilling var i dette Forhold ikke den mindst smertefulde; heller ikke den mindst vanskelige, thi hans korte Regeringstid faldt netop paa et Tidspunkt, da Gnidningsmodstanden de store Stater imellem var ved at sætte Flamme, da den europæiske Militærmusik fortsat stod i Fare for at glide over i Kampsignaler. De Aar lagde paa adskillige Omraader snærende Baand om den danske Kronens Bærer. Danmark stod paa en udsat Post og stadig med aabne Saar efter det haarde Tag af Ørnens Klo. Den overmægtige Nabos feberagtige Rustningsiver stod som en frygtelig Trusel overfor vort lille Land og Folk, hvis Bestræbelser gennem mere end en Menneskealder siden Krigens Ulykke var gaaet ud paa gennem Fredens Arbejde indad at vinde, hvad udad tabtes, men som heller aldrig gav Slip paa Troen paa Retfærdighedens Sejr.

Under saadanne spændte Forhold maatte Frederik den Ottende, hvad vort store nationale Spørgsmaal angaar, egentlig gaa over i Historien som Danmarks tause Konge, men derfor var hans Interesse for og Kærlighed til Kronlandet Slesvig, som Faderen tabte, ikke mindre end dennes. Klogskaben og Tiden bød Kong Frederik den Ottende at lide Taushedens Smerte. Men der, hvor Tiden, Verden og onde Mennesker ikke kunde lægge Baand paa Kong Frede-

rik den Ottendes Følelser, byggede han sammen med sin Gemalinde med paa Løsningen af vort nationale Spørgsmaal: Han indpodede gennem Aarene sin Søn og Arving til Tronen Kærligheden til det tabte Land og gav ham i Arv Pligten til paa dette Omraade, indtil det rette Øjeblik var inde, taus og derigennem klogt at træde i hans Fodspor. Hvordan Kong Frederik den Ottende røgtede dette Hverv, som han selv havde taget i Arv, gav Kong Christian den Tiende paa Rejsen i Sønderjylland et stort, straalende og talende Bevis for.

Derfor var det saa naturligt, at Kong Christian ved Grænsen næst efter sit „Velkommen hjem“ skød sin Faders Minde i Forgrunden. Det var Sønnens Tak til Faderen for Arv og Lære. Det var paa Danmarks Glædesdag Oprejsningen for den danske Konges aarelange Taushed, og ingen havde bedre end Sønderjyderne, der selv har maattet føle Taushedens Smerte, Belingelser for at forstaa, hvilken Sum af Smerte, den danske Krones Bærer gennem Aar har maattet føle, men ogsaa hvilken Glæde, der har maattet besjæle Sønnen ved i et saadant historisk Øjeblik at kunne nævne Faderens Navn med Stolthed.

Derfor blev Kong Frederik den Ottendes Minde ogsaa af Sønnen baaret frem paa Dybbøl — paa Danmarks Dag.

Og derfor lagde Sønderjylland efter Genforeningens Jubeldage ogsaa en Lavrbærkrans paa Kong Frederik den Ottendes Sarkofag. —

Efter at Kongeparret havde opholdt sig en halv Times Tid i Domkirken, kørte det, under Hyldest fra den udenfor Kirken forsamlede Menneskemængde, tilbage til det genforenede Danmarks Residensstad.

Omkring Danmarks Dag.

Skamlingsbanken,

som Kongen tog sit Udgangspunkt fra, da han i Kolding holdt sin første Tale paa den historiske Færd, har gennem Aarene skudt sig frem som vort lille Lands yderste Forpost mod den overmægtige Nabo. Til Skamling knytter sig en lang Række nationale Minder, der tager Udspring fra de store Sprogfester i Midten af forrige Aarhundrede. I 1863 rejstes Granitobelisken, som sprængtes af Prøjserne i 1864, men som genopbyggedes i 1866.

Den første Skamlingsbankefest afholdtes den 18. Maj 1843. Denne Folkefest var besøgt af 6000 Mennesker. Sønderjyder mødtes her med Folk fra Nørrejylland og Fyn, officielt for at fejre Sprogskriptet, men mere for at støtte hinanden i den nationale Kamp mod Slesvig-Holstenerne og de tysk-sindede Embedsmænd.

Indvielsestalen blev Kl. 11 Fm. holdt af Laurids Skaau. Derefter hyldede Kammerraad Drewsen i hjertelige Ord Peter Hjort Lorenzen og overrakte ham et Sølv-drikkehorn. Med Hurraraab og Sang sluttede Mødet for at genoptages Kl. 4 Eftermiddag. Lærer A. C. Kloster fra Moltrup talte for det Dannebrogflag, der vajede over Skamlingen og overgav det til Bestyrelsen. Efter ham talte hans Fader, Lærer A. Kloster fra Sommersted, Laurids Skaus Lærer. Ved Solnedgang blev Dannebrog strøget under Salut, og Festen sluttede med Afsyngelse af en i Dagens Anledning forfattet Sang, hvis sidste Vers lød:

»Saa vor Aftensang vi ende —
og vor Tak til Himlen sende.
Du gav os saa skøn en Dag;
love her paa Skamlingsbanke
glade aarligt os at sanke,
fejre Folkets store Sag.«

Og det Løfte blev holdt. Skamlingsbankefesterne har altid bragt Bud ud over Landet om Sønderjydernes Kamp for Sprog og Ret, og ikke alene bidraget til Vækkelse af Folke-aanden i Sønderjylland, men ogsaa nord for Kongeaaen.

Tusinder og atter Tusinder af Danske har siden 1864 staaet paa Skamlingsbanken og skuet mod Syd ud over det tabte Land. Og nu ligger Skamlingsbanken med sine nationale Minder atter midt i Danmark.

De bedst kendte afdøde sønderjyske Førere er følgende:

Peter Christian Koch. Udgiver af Bladet „Dannevirke“, som i sin Tid var Hovedorganet i Kampen mod Tysk-heden.

Laurids Skau. Landskendt Taler fra Skamlingsbankefesterne. Mangleaarig Ordfører i Stænderforsamlingen i Flensborg.

Gustav Johannsen. Medstifter af „Flensborg Avis“. Rigsdags- og Landdagsmand fra 1886—1901.

Hans A. Krüger. Ejede Bevtoft Kro og Mølle. Var Medlem af Stænderforsamlingen i Flensborg. Valgtes 1866 til Rigsdagsmand med 15,000 danske Stemmer. Valgtes ogsaa til den prøjsiske Landdag, men fastholdt Edsnægtelsen til sin Død.

N. Ahlmann. Var Ordfører for den Deputation, som 1866 drog til Berlin for at „takke Prøjsens Konge for Løftet i Paragraf 5“. Udformede Fyndordene: „Vi ere Danske, og vi vil vedblive at være Danske.“

Christian Flor. Medstifter af „Dannevirke“ og Folkehøjskolen i Rødding. Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling.

Jens Peter Junggreen. Medstifter af den nordsles-

vigske Sprogforening. Nordslesvigsk Rigsdagsmand fra 1884—86.

Chr. Paulsen. Født i Flensborg og kaldt „den første Sønderjyde“. Som juridisk Professor ved Universitetet i Kiel imødegik han i Skrift Uwe Jens Lornsens slesvig-holstenske Lære, og dermed begyndte den egentlige Nationalitetskamp i Nordslesvig.

J. Jessen. Redaktør af „Flensborg Avis“. Nordslesvigsk Rigsdagsmand fra 1902—1906.

P. Hjort-Lorenzen. Medlem af den slesvigske Stænderforsamling, hvor han i Dagene 11.—16. November 1842 „talte Dansk og vedblev at tale Dansk“.

Den danske Presse

bragte paa Genforeningsdagen en Række ledende Artikler om den historiske Begivenhed.

Dagbladet „Danskere“ skrev bl. a. følgende: Allerede i Aarene efter 1830, da Folkevækkelsen begyndte at gaa hen over Nordslesvig, boede der her i Landet en stærk kongetro Befolkning. Det laa i den historiske Udvikling. Her saa man ilde til alt, hvad der hed Embedsvælde. Her hævdede Bonden stædigt: „Æ Kong skal sjæl være Severin“ (Kongen skal selv være Suveræn). Og det var fra Haderslev-egnen, at P. Chr. Koch Vinteren 1848 skrev til Professor Flor i Kiel: „Naar jeg fortæller Folk fra Landet, at vi nu faar en Konstitution (Forfatning), bliver de alle ængstelige, som om der skulde hænde Landet en Ulykke. De Fjelstrup Bønder erklærer at ville vove Liv og Blod for Kongen, hvis nogen skulde prøve paa at indskrænke hans Autoritet“.

I Tiden mellem Krigene skiftede denne Kongetroskab Karakter, fik ligesom en lysere Lød over sig. Det var Tre-aarskrigens lykkelige Udfald, der kastede Glans over Kronens Bærer. Og hvad Frederik den Syvende iøvrigt ved sin borgerlige Færd vandt af Hjerter for Danmark, det spores i en By som Flensborg den Dag i Dag.

Saa kom 1864; og den Sorg, Kong Christian den Niende lagde for Dagen ved sin Hjemstavns Adskillelse fra det dan-

ske Monarki, var saa ægte, at Nordslesvigerne aldrig glemte det. Og gennem alle de efterfølgende Aar kom det danske Kongehus til at staa paa et højt Sted i den nordslesvigske Befolknings Tanker. Man lyttede med Stolthed til Beretningen om de høje og indflydelsesrige Stillinger, de kongelige Børn kom til at indtage i fremmede Lande, og mangt et lønligt Haab om bedre Dage knyttedes til Kongefamiliens Forbindelse med udenlandske Fyrsteslægter. Det hører nu en svunden Tid til, men det har spillet en stor Rolle i Nordslesvigs Historie under Fremmedherredømmet og har bidraget sit til at holde Genforeningshaabet i Live gennem de mange Aar, der maatte gaa, før Drømmen blev til Virkelighed.

Da „den gamle Konge“ døde, var der virkelig Folkesorg hernede. Han var jo den, der havde medoplevet det alt sammen. Trofast havde han baaret sin Del af Byrden. Og da han var stedt til Hvile, levede han egentlig videre i Folkets Sind og Tanker. Søn og Sønnesøn fulgte efter ham. Men der skulde fælles Sorg eller fælles Glæde til for at skabe et Forhold af samme Art som det, der havde været mellem Nordslesvigerne og Kong Christian den Niende.

De sidste Aars skæbnetunge og indholdsrige Begivenheder har igen ført de danske Nordslesvigere og Kongehuset nær sammen. Som i gamle Dage har Folkemasserne søgt til Kongeborgen, naar de følte, at Folkets og Landets dyreste Interesser stod paa Spil. Som for Menneskealdre siden har alles Blikke været rettet mod den Mand, der var sat til at varetage alle Danskes Ve og Vel. Vi blev ikke skuffede. Det er ikke Kong Christians Skyld, naar Genforeningen ikke bliver fuldt og helt, hvad den kunde være bleven. Og vandt han end ikke det, der skulde vindes, saa vandt han til Gengæld Tusinder og atter Tusinder af Danskes Hengivenhed og dybe Taknemlighed. —

„Modersmaalet“ skrev bl. a. følgende:

Lad os se lidt tilbage!

I December Maaned 1864, — efter at Krigen var tabt og Freden i Wien sluttet — besøgte Kong Christian den

Niende Kolding, og en Del danske Nordslesvigere benyttede da Lejligheden til endnu en Gang at mødes med deres Konge og tage Afsked med ham. I Adressen, som ved denne Lejlighed overraktes Kongen, siges der: „Gerne vil vi dvæle ved Fortidens Minder, ved den lange Række Aar, vi har levet under den danske Konges milde Scepter“.

Og der gives dette Løfte:

„Skulde det komme dertil, at Befolkningens Ønsker skulde faa nogen Betydning ved vor Skæbnes endelige Afgørelse, da beder vi trøstig Deres Majestæt være overbevist om, at det skal vise sig, at Kærligheden til vort gamle Fædreland har dybe Rødder i den slesvigske Befolknings Hjerte.“

Det Løfte, der saaledes i jævne og inderlige Ord af vore Fædre blev givet Kong Christian den Niende i 1864, har vi indløst ved Folkeafstemningen i 1920. Det er vor Glæde, men ogsaa vor Stolthed nu at kunne byde vort Kongepar, Christian den Niendes Sønsøn og hans Dronning velkommen netop i Mindet om Indfrielsen af det givne Løfte.

Den Jubel, der vil slaa Kongen i Møde hernede, skyldes ikke et Parti, men en Befolkning, et Folk. Under Fremmedherredømmet betød dette, om man var dansk eller tysk, mere end de sociale Skillelinjer.

I den lange haarde Nationalitetskamp har Landbefolkningen taget det stærkeste Tag — det er derfor i sin Orden, at det er en Bonde, der holder Talen ved Kongens Overskridelse af den gamle Grænse, og at Kongen besøger Laurids Skaus Grav. Men at den danske Bondestand i Haderslev Amt har kunnet staa saa fast, derfor kan den væsentlig takke den danske Kongemagt, som lod Amtets Krongodser gaa over i Selveje paa gode Vilkaar. Det vilde ligge nær, om der ved Kongens Modtagelse blev mindet om dette Forhold. En af de nordslesvigske Byers store Mænd, ja største Mænd, vil Kongen faa Lejlighed til at mindes, naar han besøger Peter Hiort Lorenzens Grav: Ordene: „han talte Dansk og vedblev at tale Dansk“ har lyst i Guldskrift fra den sønderjyske Nationalitetskamps første Tid og til den Dag i Dag. — I Haderslev virkede Peter Kr. Koch, „Dannevirke“s

Stifter, en Mand af det jævne Befolkningslag. Saadan kunde der nævnes mange Navne, fra Fortid og Nutid, — alle vidnende om, at det er et samlet Folk, der nu hilser paa sin Konge.

— — —
 Paa Haderslevhus udstedte Christian den I. 1448 sin for vor Landsdel uheldige Haandfæstning, som var Grundlaget for Adelen's Forrettigheder, nu næsten 500 Aar senere er Haderslev den første sønderjyske Købstad, Kong Christian X. besøger paa Genforeningsrejsen, som er forberedt ved en Folkeafstemning. Det er en Rejse med historisk Perspektiv. Til Haderslev er Minder om flere danske Konger knyttet, her virkede i mange Aar Christian III. som Lensmand, her holdt Christian IV. Bryllup, her fødtes Frederik II. og Frederik III. Ingen sønderjysk Købstad er rigere paa Minder fra den nationale Vækkelses Tid. Og det var ikke mindst Folk i smaa Kaar, der var Danskhedens Pionerer. Vi tror, det vil glæde Kongen at se, hvor tæt Flagene hænger i nogle af de Smaagader, han faar at se ved Besøget ved P. Hiort Lorenzens Grav. Flertallet af Stemmerne, der aabnede Adgangen for Genforeningen, er kommen fra saadanne smaa Hjem.

Byerne har under Fremmedherredømmet haft svære nationale Kaar. De store Mængder Embedsmænd, der var samlede her, virkede som et stærkt nationalt Tryk. Men Haderslev By har baaret Trykket godt, herom vil den i Dag bære Vidne overfor sin Konge. Byen er dansk i sin Rod, den eneste af Købstæderne hernede, som gav dansk Flertal.

Tunge Tider har vi døjet, men nu lysner det. Vi kan synge med Grundtvig:

*Fædreland!
 som paa Afgrundens Rand,
 midt i Bølgerne blaa,
 skal du blomstrende staa,
 med din Maj og dine Kærminder,
 som en Mø med let rødme Kinder:
 der endnu har det bedste tilbage,
 det laa gemt hos den gamle af Dage.*

— — — Vi vil slutte denne Velkomst til Kong Christian den X. og hans Hus til Genforeningsdagene i Juli 1920 med de samme Ord, som de danske Nordslesvigere i de tunge Dage i December 1864 rettede til Kong Christian den IX. ved Afskeden i Kolding:

Gud bevare Deres Majestæt!

Gud bevare Danmark, vort gamle Fædreland!

„Berlingske Tidende“ skrev bl. a. følgende:

Lad os straks slaa fast, at festligere Højtidsdag har vi ikke oplevet og faar vi aldrig igen.

Lige fra Korablæsningen fra Kirketaarnene i de første Morgentimer og til den for Deltagerne uforglemmelige Veteranfests sidste Minut var Dagen baaret, løftet af den stærkeste Stemning. Den skal nok blive husket. Om den vil vore Børn fortælle deres Børn. Den Dag vil blive staaende som en Æventyr-Dag i dansk Historie.

Det er sagt en Gang, at Danmark, det er ikke blot alle nulevende Danske, men ogsaa alle dem, der var før os. Det gør Begrebet Danmark saa dybt for dem, der tænker efter.

Men igaar fejrede vi det Mirakel, at Danmark er ikke blot dybere, men større. For mange Danske, der hidtil var i Udlændighed, er Danmark atter blevet Hjemmet.

Da Saluteringen, som markerede Kongens Underskrift af Genforeningsloven, drønedes gennem Byen, og da alle Landets Kirkeklokker samtidig faldt i og begyndte at synge med de samme stærke Stemmer, fik Danmark et Stykke Danmark tilbage.

Det er sandt, at der maatte blande sig Vemod i Glæden ved Tanken om de Danske, som ikke kom med, men denne Vemod gjorde Festen saa alvorsfuld, Glæden saa menneskelig og Dagen saa uforglemmelig.

Det danske Folks Sindelag har i de senere Tider i endnu højere Grad end ellers kunnet karakteriseres ved Chr. Winthers kendte Linier fra „Flugten til Amerika“: „Paa Ansigtet stod der et usikkert Smil, omtrent mellem le og græde“.

Det blev Smilet, som trods alt sejrede igaar og lyste sommerligt igennem Smerten.

Det blev en Dag, vi aldrig glemmer, fordi den var en tro Afspejling af Menneskenes Kaar ogsaa paa Højdepunkterne, saavist som Smil og Smerte stødse maa gro trofast sammen i det samme Sind.

Det af den Ferslewske Presse udgivne Blad „Danmark“ skrev bl. a.:

I Dag ringer alle Danmarks Kirkeklokker. Dagen er inde, hvor Nordslesvigs danske Befolkning ser sit dyreste Haab opfyldt — Genforeningen med Moderlandet. Traktaten skrives under, Kong Christian sætter sit Navn under det Dokument, der for evigt vil knytte Nordslesvig til Danmark. Grænsen ved Kongeaen er ikke mere. Danmark og Nordslesvig er eet. En Menneskealders Uretfærdighed er forbi, den præsiske Ørn er fløjet mod Syd, og Dannebrog vajer atter over det genvundne Land.

Landet over fejres Genforeningen med Fester, Mindestene afsløres, og Klokkerne ringer, det danske Folk samles i Glæde under det rød-hvide Flag. Kun Flensborg og de danske Mellemslesvigeres sørgelige Skæbne kaster en Skygge over den Dag, der burde have været vort Lands lykkeligste. Midt i vor Glæde over det, vi vandt, kan vi dog ikke glemme, hvad vi tabte, derfor skal Dannebrog sænkes; for ingen dernede syd for de sort-hvide Pæle maa tro, at nu er de glemt. De blev forraadt af en lille Klike Danske, men den største Del af vort Folk vil paa Genforeningsdagen, hvori Dørene aabnes for Nordslesvigerne, give de danske Mellemslesvigerne Haandslag paa, at vi nu og i al Fremtid vil staa som en vaagen Hær, der aldrig vil svigte.

Naar Kirkeklokkerne i Dag ringer over Landet, fra Domkirkerne til det mindste Guds Hus paa den jyske Hede, vil alle Danskes Tanker kredse om de store allierede Riger, der huskede det lille Land, der i 1864 kæmpede sin store Kamp alene mod to af Datidens største Magter.

.... Genforeningsdagen er i Særdeleshed de gamle Soldaters Dag — Opfejningsdagen for de Mænd, der i 64 maatte

drage ind gennem Københavns Sidegader under Befolkningens skaanselsløse Tilraab.

En Bølge af Stemningen fra 48 skyller ind over Danmark.

Vore Bedstefædre oplevede de for Danmark saa lykkelige Dage — vore Fædre Danmarks Trængselstid, og vi den store Genforening, hvor største Delen af de Danske i det erobrede Land med vajende Faner og klingende Spil vender tilbage.

Dagbladet „Fyns Venstreblad“ skrev bl. a.:

Kong Christian maatte drage ind i sit nye Land, maatte tage det i Besiddelse nordfra. Det er ikke noget Ceremoniemester-Paafund. Ved sit Ridt sletter Kong Christian i Folkets Bevidsthed Kongeaalen som Grænse. Kongen kunde ikke komme sejlene til Sønderjylland; det vilde have føltes som unaturligt. Det er med et Folk som med et Menneske, naar det længes mod et stort Haabs Opfyldelse; det ser i vaagne Drømme for sig den Dag, da dets Haab virkeliggøres. Det gennemlever paa Forhaand Gang efter Gang den store Begivenhed, og den fæstner sig i dets Tanke i bestemte, haandgribelige Former. Hos Sønderjyderne antog Drømmen om den store Oprejsningens Dag tidligt Skikkelse af den danske Konge ridende paa sin hvide Hest over Grænsen. Kongen paa den hvide Hest, det er en Folkedrøm, der gaar i Opfyldelse. Sikkert er det noget af en Skuffelse for Sønderjyderne, at Kongen ikke tilbagelægger hele Vejen til Sønderborg til Hest. Et Tog af Biler kan Sønderjyderne vanskeligt faa til at passe ind i deres nationale Drømme; men det forsoner de sig vel med; at Kongen ikke havde redet over Grænsen, det vilde derimod have væpet et Skaar i deres Glæde. De mest nøgterne blandt os kan smile ad den Slags symbolske Begivenheder; men der er Dage i et Folks Historie, da Nøgternhed ikke er paa sin Plads, og en saadan Dag er Dagen i Dag.

Der er et andet berømt Kongeridt i Danmarks Historie. Det har levet i Digtning og Kunst og i Folkets Sind i 700 Aar; Kong Valdemars Ridt til Dronning Dagmars Dødsleje. Malende og dybt menneskeligt har Folkevisens Digter skildret, hvorledes Kong Valdemar i sin dødelige Angst for ikke at

komme tidsnok, lod sit Følge langt bag efter sig paa sit vilde Ridt over Hederne mellem Skanderborg og Ribe. Ingen Kongefærd har som den prentet sig i det danske Folks Bevidsthed. Det var en Konge, der red mod sit Livshaabs Forlis; hans Folks Deltagelse fulgte ham; hans Sorg var Folkets Sorg. Der skulde gaa 700 Aar, inden en Konges Ridt atter saaledes blev fulgt af et helt Folk, et Folk, som saa' ikke mod et Haabs Forlis, men mod sit store nationale Haabs Opfyldelse. Kong Christians Ridt har ikke det umiddelbart menneskeligt gribende over sig som Kong Valdemars; dertil er det for omhyggeligt forud beregnet, Kong Christian vil ikke ride fra sit Følge; men i danske Digteres Sange og i Folkesindet vil det leve lige saa længe, som Kong Valdemars har levet. Mange historiske Lignelser har man søgt, mange Billeder har man brugt for at give en sandselig Fremstilling af det store, der virker. Oftest og helst har man dvælet ved Billedet af en Datter, der vender tilbage til sit Fædrenehjem, saaledes som Henrik Pontoppidan smukkest har udtrykt det:

*»Det lyder som et Eventyr,
et Sagn fra gamle Dage,
en røvet Datter, dybt begrædt
er kommet frelst tilbage.*

*Du kommer klædt i hvidt og rødt
og smiler os i Møde.
Hil dig, vor Moders Øjsten,
i Nytdis Morgenrøde.«*

Kong Christians Ridt over Kongeaen vil til sene Slægter staa som det haandgribelige Billede af Danmark, der henter sin røvede og genfundne Datter hjem. Med Kong Christian drager „Danmark vor Moder“ sin genfundne Datter i Møde. Ombølget af hvidt og rødt.

Dagbladet „Social-Demokraten“ skrev bl. a.:
Genforeningen fejres i Dag. Mod Syd staar Danmarks Grænsepæle nu fast netop der, hvor vore fraskilte Landsmænd gennem 56 Aars Undertrykkelse higede efter at se

dem plantet. Oprejsningens Dag er inde. Den er vundet ikke ved ætsende Had og ikke ved gengældende Vaaben, men ved trofast Vedholden ved Haabet om Rettens Sejr og ved stille, modigt Værn om Fædres Sprog og arvet Kultur. Vel kom Oprejsningen i det ydre som en Følge af Verdenskrigens blodige Opgør. Men den har dog ikke Generobringens Skær over sig. Den springer frem af Sejrherrens og den Besejredes gensidige Indrømmelse til en stor Idé om Nationernes Selvbestemmelsesret som Grundvolden for Fremtidens fredelige Samvær mellem Folkeslagene.

Netop saaledes stemmer Genforeningen med den Tankegang, som bar Sønderjyderne oppe i de lange Trængselens Aar. I deres modige Modstand, i deres sejge, utrættelige Kamp blev der aldrig Rum for Hadet. Harmens Blod kunde farve deres Kinder, Bitterhed fylde deres Sind, men Idealet var altid Oprejsningen — ikke Gengældelsen. Thi den største Oprejsning for Uret er selv at kunne øve Ret.

Den Ære, som Sønderjyderne har indlagt sig ved et halvt Aarhundredes Kamp mod Overmagten, mangedobles ved den Holdning, det store Flertal af dem sammen med deres bedste Fører indtog, da Lykken skiftede, og deres store Undertrykker selv laa blødende i Støvet. De ilede ikke til for at sætte Foden paa hans Nakke. De glemte ikke, at det tyske Folk ikke er et med den styrtede Militærkolods. Deres Løsen var ikke Rov, men Ret.

Derfor er Fastsættelsen af Danmarks nye Grænse maaske den eneste ægte Perle paa den hele Snor, maaske den eneste Afgørelse blandt de utallige, Freden har medført, som helt stemmer med de ophøjede Idealer, i hvis Navn det nye Europakort tegnes. Forbilledlig i sin rene Retfærdighed, skøn i sin Samklang med de bedste Fremtidshaab er den Genforening, der fejres i Dag. —

Dagbladet „Politiken“ skrev bl. a.:

Den Begivenhed, der skal finde Sted i Dag, er væsentlig en statsretslig Nuancering, den sidste og afgørende formelle Udformning og definitive Krystallisering af Genforeningen

En Konges Ridt

i juridisk Forstand. Taktisk og praktisk er Genforeningen i mange Maader alt forud fuldbyrdet, og hvad der staar tilbage (den genvundne Landsdels parlamentariske Tilslutning til Kongeriget f. Eks.), kan ikke altsammen bringes i Orden i Dag. Ser man frem over de Dage, der nu kommer, med deres højst afvekslende Program og højtidelige Festligheder, egnet til at gribe og røre ethvert dansk Sind, vil man vel ogsaa rent instinktmæssig føle andre Øjeblikke, som i højere Grad symboliserende Fuldbyrdelsen af Danmarks nationale Haab end den statsretslige Akt, der forestaar i Dag. Vi skulde tro, at for den folkelige Bevidsthed vil det højtidsfulde Møde i Dybbøl Skanser mellem Repræsentanter for alle Sider af den danske Statsmagt og den tilstrømmende sønderjyske Befolkning blive staaende som den Begivenhed, der frem for alt andet vedligeholder Mindet om Genforeningens lyse og jublende Glæde.

Dog det ved man ikke før bagefter. Man ved aldrig, hvilke Optrin Historien vil fastholde, og hvilke der vil bleges og efterhaanden udviskes. Under alle Omstændigheder indledes i Dag en Række af Jubeldage, enestaaende i vort Folks Liv, samlende alle Dele af Nationen i Glæde over det lykkelige, der er fuldbyrdet, og dobbelt straalende paa Baggrund af de heftige Kampe og Stridigheder, der er gaaet i Forvejen. Gnyet fra sidste Valgdag er ikke helt døet hen.

Det har været 2 Aar. I syv Fjordingaar, som synes uendelige, naar vi skuer tilbage over dem, delte den slesvigske Sag Befolkningen i to mere og mere modsatte Lejre. Vi bebrejder ingen, at han kæmpede for de Anskuelse og Opfattelse, han ansaa for de rette, og har det end ikke kunnet undgaas, at den Maade, paa hvilken Danske førte Kampen mod Danske, har nedfældet i mange Sind en Bitterhed, der ikke nemt fortager sig, saa vil vi dog tro og haabe, alt andet i Dage, der nu kommer, kan skubbes til Side og glemmes for Glæden over Generhvervelsen af et Land, som var vort, og over Genforeningen med dem, der under det lange Fremmedherredømme bevarede deres Danskhed frisk og livskraftig og blomstrende. —

Paa Genforeningsdagen bragte „Flensborg Avis“ Mellemslesvigs Hilsen til Kongen:

De danske Slesvigere vil i Kongetroskab og Kærlighed til Landets Drot ikke staa tilbage for nogen Del af det nye Danmark. De danske Konger har ikke sat deres Fod sønden Aa, siden Christian IX. færdedes i Dybbøl Skanser. Naar de rejste syd paa, tog de anden Vej. Men i det fraskilte Land opfattede man med Rette netop det som et usvigeligt Tegn paa, at den danske Krone ikke havde glemt 1864 og ikke gav Afkald paa sin Ret. Vi vidste, at i den danske Kongeborg sørgede og haabede man med os. Kong Christian den Niende, som maatte underskrive Afstaaelsen, mødte senere Erobrerens Bejlen med naturlig Værdighed (Ja, og det hedder sig, at da den gamle Konge havde læst Kejserens Telegram: „Jeg føler mig som Søn af Huset“, udbrød han: „Han er mig noget klæbrig, den unge Mand“. Forf.). Han var faamælt og havde ikke let ved at gaa ud af sig selv, men for os alle stod han som en Mand og en dansk Mand saa god som nogen.

Hans Sønsøn sagde i Fjor til en Nordslesviger, at han kendte Landet dernede nøje, skønt han aldrig havde været der. Billederne fra Slesvig hang i hans Stue. Fra Fædrene har han arvet Kærligheden til sin Slægts Vugge. Under Kriegen og i de halvandet Aar efter den har han levet i Spænding og Haab og Frygt som vi. Det var ogsaa hans Tanke, at der skulde være Plads i Hjemmet for alle Danske. De Slesvigere, der har haft Lejlighed til at hilse paa hans Moder, Enkedronningen, har hos hende mødt den samme Forstaaelse og Hjertevarme. Og om de graanede danske Kongedøtre, der i sin Tid sad paa Verdensrigers Troner, ved vi, at deres Hjerter har banket for os, og at faa har sørget som de. Ogsaa Kongens Søskende har levet med i den sønderjyske Sag.

Jævn og bramfri vil Danmarks Drot færdes hernede. Han har ikke ønsket fine Middage for særlig indbudte, han vil staa her som en dansk Mand i Folkets Midte.

Vi gennemlever historiske Dage, som griber os alle om Hjertet. Frederik den Syvendes Ligfærd varslede om en Sorgens Tid. Christian den Niende tog Afsked med Slesvig

paa Dybbøl Banke. Nu rider Christian den Tiende over Voldsgrænsen i den genvundne Del af Sønderjylland. Nogle gamle Spaadomme fuldbyrdes. Andre staar ti bage.

Alle danske Hjerter sønden Aa banker Danmarks Drot og Kongehus i Møde. Nordslesvigerne vil synes, at de først nu har faaet Brev og Segl paa, at de er komne tilbage. Men ogsaa de Danske syd for den nye Grænse, som ikke kan faa sig til at rive op i det friske Saar ved at tage til Fest, byder Danmarks Konge Velkommen paa slesvigsk Grund, i deres Hjemstavn, der ikke kan søndres ved unaturlige Grænser. Vi har før set, at der ikke kan spærres med Farver og med Pæle, og at de tager fejl, der tror, at Hjertebaand kan briste. Vi har før set, at Taabernes Tro har sejret over de Kloges Kulde. —

Den udenlandske Presse,

særlig i Frankrig, England, Norge, Sverige og Finland, beskæftigede sig i elskværdige Vendinger med den for vort Land og Folk saa store Begivenhed.

Det svenske „Göteborgs-Tidningen“ skrev bl. a.:

Så svajar då Dannebrogen i detta nu i solig glädje över allt Danmarks land, från Sundets strand till Västerhavet, från Skagen ända till Dybböls heliga, bloddränkta mark. Och när Dybböls namn nämnes, blir det varmare än anners även i svenska och norska hjärtan, ty här ha de tre skandinaviska stammarne för förste gången sedan det stora Falköpingsslaget mot den mecklenburgske Albrecht efter eet halvt årtusende åter blandet blod till gemensamt värn mot indträngande främlingsvälde. — —

Nu efter mer än eet halvt århundrede fullbordas det, som de stupade „legat och lyssnat efter i jorden därnere“ i gravarne vid allfarväg.

Den hvide Hest,

som Kongen red over Grænsen, var fra Grev Danneskjold-Samsøes Stalde. Det var en ung Vallak, et usædvanlig smukt og fredeligt Dyr, der under Mængdens lyttende Taushed, med bevidst Rejsning, bar sin Rytter, Hans Majestæt Kongen,

over den Grænse, som nu ikke er mere, og som aldrig skal genopstaa.

Da Staldmester Henrik Nielsen Dagen efter Begivenheden ved Grænsen afleverede den hvide Hest paa „Visborggaard“ ved Randers, fortalte han følgende:

„Jeg red i Kongens Seletøj til Taps Mark, men det var det mest ejendommelige Ridt, jeg nogensinde har været ude for. Alle vilde standse mig og røre ved Hesten, og flere Gange blev der raabt Hurra. Jeg blev helt svimmel. Paa Taps Mark kom Kongens Staldmester og nogle røde Lakajer mig i Møde og meddelte, at Kongen ønskede at tale med mig. Jeg forklarede derpaa Kongen, at „Malgré tout“ var et roligt Dyr, og Riddet gik da ogsaa udmærket“.

Den lille Pige,

som Kongen tog op paa Hesten og kyssede under Riddet over Grænsen, var et tidligere Asylbarn, Johanne, fra Børnehjemmet i Erlev. Den lille lever nu under Lyse Kaar som Plejebarn af Pastor Braren i Aastrup og Frue, født Mønster. Præstefruen er Datter af en af de sidste danske Præster før 64 i Ladelund Sogn i 2. Zone. Johanne, der var en sød lille Pige, var 9 Aar gammel.

Under Dybbølfesten spillede en anden lille Pige ind. Midt under Festtalerne entrede nemlig en lille sød Pige op ad de mange Trapper til Kongefamiliens Plads. Hun vandrede meget fornøjet omkring deroppe, til Glæde baade for dem, hun hilste paa, og for alle dem i Forsamlingen, der kunde følge hende. Særlig Kronprinsens Frejdighed og Dronningens Elskværdighed syntes at interessere den lille, det var i hvert Fald særlig dem, hun kastede sin Kærlighed paa.

Tyrstrup Kirke,

den første sønderjyske Kirke, som Kongen betraadte, ligger fire Kilometer syd for Bismarcks Voldsgrænse ved Chausseen fra Kolding til Kristiansfelt. Det er en ret moderne Bygning i en noget ubestemmelig Stil, opført i Begyndelsen af Halvfjerdserne. I umiddelbar Nærhed af Kirken staar

endnu enkelte Ruiner af den oprindelige Kirkebygning tilbage. I Kirkegaardsmuren er paa en malerisk Maade indbygget en søjleprydet Indgangsportal. Ved den steg Kongen af den hvide Hest, og denne Plet vil gaa over i Historien som det Sted, hvor en dansk Konge for første Gang siden 1864 satte sin Fod paa Sønderjyllands Jord.

Umiddelbart efter Gudstjenesten i Kirken, faldt den 82-aarige Veteran, Snedkermester Peter Wandt, død om ved Kirkemuren. Den gamle Kriger havde modtaget Kongen i al sin Glans, han havde ogsaa faaet et fast Haandtryk, det sidste her i Livet — Maalet var naaet.

Afdøde Redaktør Jessens Søn,

Student Tage Jessen, stødte paa Højtidsdagen i Aabenraa under en Cykletur sammen med en Bil og blev i stærkt kvæstet Tilstand kørt til Sygehuset i Aabenraa, hvor han underkastedes en Operation, og hvor der ventede ham et langt Sygeleje. Budskabet om den Ulykke, der havde ramt Redaktør Jessens Søn, gjorde sit til, at Tankerne fløj mod Syd til de mange Danske, der paa Danmarks Festsdag stadig sad i Ulykke.

En historisk Cigar

blev røget ved Festen paa Dybbøl. Blandt de højerestaaende Embedsmænd, der som Statsministeriets Gæster gjorde Turen til Sønderborg og Dybbøl med Ekstratog, var følgende Historie Genstand for megen Omtale: Efter Krigen i 1864 havde Chefen for Statsbanernes Maskinafdeling, Direktør Floors Fader af en sønderjysk Ven faaet en Cigar med Forpligtelse til at ryge den, naar Sønderjylland var kommet tilbage til Danmark. Ved Faderens Død fandt Direktør Floor i hans Gemmer Cigaren indpakket i et Stykke Papir, hvorpaa Faderen gav Meddelelse om Cigarens Historie og det Løfte, der knyttedes til den. Siden gemte Direktør Floor Cigaren, men under Dybbølfesten gik den, Løftet tro, op i Røg. Hr. Floor fortalte, at den historiske Cigar smagte udmærket.

Ved Kæmpegravene

paa den gamle Kirkegaard i Flensborg samledes Genfor-

eningsdagen flensborgske Danske med Favnene fulde af Blomster, for at smykke Heltegravene. En hel Række Kranse med rød-hvide Baand var allerede blevet henlagt ved Gravstenene. De bar Indskriften: „I døde for Danmarks Lykke, og aldrig vil Danske glemme Jer“.

Man mindedes dem, der gav Livet for Fædrelandet, og der blev afsunget to Vers af „Slumrer sødt i Slesvigs Jord“. Tredie Vers, der blev sunget nogle Gange i Flensborg i Besættelsesperioden, maatte igen udelades, ligesom før Krigen:

*»Skøn er Døden, som I fik,
ingen skønnere der findes, —
derfor vil med vaade Blik
heller ej vi eder mindes;
men hvor danske Hjerter slaa,
og hvor danske Toner klinge,
skal med Stolthed store, smaa
Fædrelandets Tak jer bringe!«*

Efter at man havde sunget den gamle Korsfarersang „Dejlig er Jorden“, spredtes Deltagerne langsomt.

Hele Sønderjylland over smykkedes Gravene, der gemmer dem, der ikke fik Lov til at opleve den store Dag.

Paa Kirkegaarden i Bagneux,

ved Mindesmærket over de faldne franske Soldater, nedlagde den danske Gesandt i Paris, Kammerherre Bernhoff, ledsaget af en Delegation fra den danske Koloni, paa Genforeningsdagen en Blomsterkrans. Paa Kransen var fæstet Baand i de franske og danske Farver med Indskriften: „En Hyldest fra de Danske i Paris til den store Krigs Helte paa Dagen for Slesvigs Genforening med Danmark.“

Der blev holdt Taler af den danske Gesandt, Præsidenten for „Souvenir Francais“ og det franske Krigsministeriums Repræsentant, Kaptajn Berthel. Kaptajnen fremkaldte Mindet om de danske Soldater, som var faldne under Forsvaret for Slesvigs Sag. Han hilste de Danskere, som under Krigen havde stillet sig i den franske Hærs Rækker for den retfærdige Sag, og som nu hvilede i Frankrigs Jord. Han sluttede

med at udtale, at han i dette Offer saa et Vidnesbyrd om Fællesskabet mellem de to Folk, som begge havde den Lykke at opleve, at de med Vold røvede Landsdele vender tilbage til Moderlandene.

Uheldet med Hesten

udenfor Haderslev tog en gammel Sønderjyde paa følgende Maade: „Der er et gammelt Sagn, der siger“, udtalte han, „at en dansk Konge engang skal kysse Sønderjyllands Jord“. Og med Taarer i Øjnene fortsatte han: „Saa gik altsaa ogsaa dette gamle Sagn i Opfyldelse“. Karakteristisk nok sluttede han med at sige paa sit smukke Maal: „Det var endda skjønt!“

Hvad Følgerne af Uheldet angaar, var de mere alvorlige, end Befolkningen under Festlighederne fik Indtryk af, og Kongen maatte gennemgaa frygtelige Smerter. Kun gennem en meget radikal og pinefuld Lægebehandling, som foretoges under Kongens Ophold paa Marseillisborg, genvandt Kongen fuldstændig Førligheden paa Benet, der paa Grund af Beskadigelse i Knæet, en Tid truede med at blive stift.

Lykønskningstelegrammer

indløb paa Genforeningsdagen til Hans Majestæt Kongen fra en Del Statsoverhoveder, bl. a. fra Deres Majestæter Kong Haakon af Norge og Kong Gustaf af Sverige samt Præsident Staalberg af Finland, ligesom Landenes Regeringer og en lang Række Organisationer udvekslede Hilsener. Endvidere udtalte Kong Gustaf af Sverige paa en Udstilling i Østersund til en Korrespondent til et dansk Hovedstadsblad: „Vi Svenske tænker med den største Deltagelse paa den store Begivenhed, der vil vederfares Deres Landsmænd. Jeg vil i Tankerne være hos Dem i Danmark paa denne højtidfulde Dag“.

Æreskompagniet af Garden,

som paraderede i Sønderborg og paa Dybbøl, bestod væsentligt af Frivillige. Af den tjenstgørende Styrke kunde nemlig kun undværes 80 Mand, og Resten var derfor skaffet gennem Opfordring til gamle Gardere om at melde sig. Ikke mindre end 2000 gamle Gardister havde meldt sig.

Professor Paul Verrier,

paa hvem Kongen i Sønderborg hilste særlig hjerteligt, er Franskmanden, der bedre end nogen anden Udlænding har sat sig ind i dansk Sprog, Kultur og Nationalitetskamp, og som under Krigen har været som en Fader for de i Frankrig internerede „tyske“ Soldater, som var Sønderjyder. Det er Professor Paul Verrier, der som Underskrift til et Billede af en sønderjysk Pige, har givet følgende Karakteristik af den sønderjyske Kvinde:

„I Holdning og Træk røber denne unge Kvinde, der stirrer efter sin Hjertenskær, en rank Selvstændighed. Øjets Mildhed og Mundens ømme Smil smelter sammen til en alvorlig Vemod.“

Guldhornene,

der paa Dybbølbjerg overræktes Kongen som Gave fra Sønderjyderne, var Kopier af de to berømte Offerhorn. Disse som fandtes i Sønderjylland ved Gallehus, nær Møgeltønder, det ene i Aaret 1639, det andet 1734, hører til de mærkeligste Minder fra Danmarks Oldtid. Det først fremdragne Horn blev af Christian IV. skænket Sønnen, Prins Christian, som lod det indrette til Drikkebrug; senere opbevaredes det tillige med det andet Horn i Kunstkammeret, hvorfra de begge i 1802 blev stjaalne og derefter indsmeltede. I Slutningen af det 18. Aarhundrede var der blevet taget et Par Afstøbninger af Hornene, men de gik tabt under Transporten til Italien, hvor de var bestemt til Kardinal Borgias Museum. Formene var tilintetgjorte. Nu kender man kun Hornenes Udseende gennem nogle gamle mere eller mindre omhyggelige Tegninger, efter hvilke man har udført de sølvforgylde Kopier, som opbevares i Nationalmuseet i København.

Det korteste Horn bærer Indskrift i de ældre Runer, som er læst: „Jeg Lægjæst fra Holt gjorde Hornet“. Hornene er af nordisk Arbejde og tilhører Tiden omkring Aar 500 e. Chr. Fra først af havde de tjent som Drikke- eller Offerhorn. Deres Nedlægning i Jorden er antagelig sket i religiøst Øjemed.

De nøjagtige Kopier af Guldhornene, som overræktes Kongen, er udførte paa Hof- og Ordensjuveler Michølsens Værksted. Smedearbejdet er udført af Sølvmed Erling Frederiksen, samtlige Figurer er modelleret af Billedhugger N. G. Henriksen, Ciceleringen skyldes Cicelør Aage Møller. Fodstykkerne er tegnede af Maleren Harald Slott-Møller og er udskaarne i Moseg af Billedhugger Niels Hansen. Paa Fodstykkernes Forside er udskaaet følgende Inskriptioner: „Trofaste Sønderjyder gav Kongen disse Horn ved Genforeningen“, „Kong Christian X, Dronning Alexandrine, 1920“.

Det gamle Flag,

som overræktes Kongen under Dybbøl-Festen, var i de sidste Aar blevet opbevaret paa Skagen. Det var et mægtigt Dannebrog, som tilhørte Slagtermester P. Reimers, Skagen. Hans Bedstefader, Rentier P. Reimers, Sønderborg, var den i sin Tid meget kendte Slagter Reimers, der efter at Prøjserne i 1864 var rykket ind i Sønderborg, lod sit Flag vaje ved Huset. Han var den sidste, der strøg Dannebrog. Siden gik Flaget i Arv fra Fader og Søn med Forpligtelse til at hejse det paa Genforeningsdagen. Det var med i Sønderjylland under Afstemningen. Men Reimers tog det atter med hjem til Skagen. Da Genforeningsdagen nærmede sig, overgav han Flaget til Veteranerne, som paa Dybbøldagen under saa gribende Former overrakte Kongen den gamle, minderige Dug.

Flaget, der sidst i 1864 vajede over den sønderjyske Slagtermesters Hus i Sønderborg, vajede den Dag, da Kongen aabnede den første danske Rigsdag, i hvilken Sønderjyderne var repræsenteret, over Amalienborg Slot.

Følgende Ordener

uddelte Kongen under Besøget i Sønderborg:

Kommandørkorset af 2. Grad af Dannebrogordenen:
fhv. Rigsdagsmand, Redaktør H. P. Hanssen, fhv. Landdagsmand, Gaardejer N. Nissen, fhv. Landdagsmand, Gaardejer Kloppenborg-Skrumsager, Formanden for Nordslesvigsk Vælgerforening, Lensgreve O. D. Schack-

Schackenberg, Næstformand for samme Forening, Gaardejer P. Grau, Pøl, Rentier P. Reimers, Sønderborg, og Gaardejer I. N. Hansen-Skrumsager, begge Medlemmer af Nordslesvigsk Vælgerforening.

Ridderkorset af Dannebrogordenen tildeltes fung. Formand for Sprogforeningen, Kaptajn C. C. Fischer.

Under 9. Juli tildeltes den kongelige Gesandt i Paris, Kammerherre H. A. Bernhoft, der i Forvejen var Kommandør af 1. Grad af Dannebrogordenen og Dannebrogsmænd, Fortjenstmedaillen i Guld.

Den gamle Boy Rasmus,

som Kongen under Besøget i Tønder hilste paa, har paa sit Bryst foruden den danske Krigsmedaille ogsaa — det tyske Jernkors. Den gamle gemytlige Mand forklarede, at han, da han i 1870, tvunget udskrevet, deltog i Krigen mod Frankrig, havde gjort sig særlig bemærket som Spejder. Kongen gav spøgende den gamle Kriger Syndsforladelse for Jernkorset, da han fik Øje paa den danske Krigsmedaille.

Flyvemaskinen,

som under Dybbølfesten kredsede nogle Gange over Festpladsen, og fra hvilken der blev kastet et Dannebrogflag ud, som under Mængdens Jubel dalede til Jorden, blev ført af en Sønderjyde ved Navn Johansen. Passageren, som nedkastede Dannebrog, var Redaktør J. A. Jensen fra Nykøbing paa Falster.

Til Sønderjyderne, der ikke fik Lov at komme hjem,

sendte Forstanderinden paa Askov Folkehøjskole, Fru Ingeborg Appel, gennem „Flensborg Avis“ paa Genforeningsdgaen følgende Hilsen:

Nu har vi netop sænket vort Flag for at mindes alle dem, der stred og faldt for Danmarks Ære, og for at mindes dem, der i Dag staar der nede bag den lukkede Dør! Tusinder og atter Tusinder af danske Hjerter er nu i denne Stund vendte mod Flensborg og anden

Zone! og vi beder Gud styrke dem alle i den fortsatte Kamp; han mildner Sorgen, saa den ikke bliver bitter, men saa Smerten maa hjælpe til, at Vinden luner om det klippede Lam ved det danske Folks Kærlighed og ved Guds Naade. Dette er vel den Sorgens Gave, vort Folk skal have, for at Genforeningen skal blive Uro i Retning af Inderlighed og ikke en Sovepude.

Tænk paa det dernede, naar I lider, at I lider ogsaa for vor Skyld, som I har gjort det i de mange Aar! Gud give, I dernede maa undgaa Bitterhed; han styrke, hjælpe og trøste eder!

Søster Sofie Zahrtmann sendte paa samme Maade en Hilsen, i hvilken det bl. a. hed:

Det er en dyb Hengivenhed, en hjertelig Taknemlighed, en ubetinget Tillid til vore kære Landsmænd dernede paa den danske Jord med alle deres gamle, næsten hellige Minder, det er en inderlig Overbevisning om, at som de hidtil stod fast, saaledes vil de blive ved dermed, indtil ogsaa her Retfærdigheden sker Fyldest. I dette Haab tror jeg, at vi er eet. Jeg har baaret det dybt og fast i mit Hjerte siden 1864, og for det, der endnu fattes i Opfyldelsen, vil jeg blive ved med at haabe urokkeligt til mit sidste Suk,

Herren velsigne da Lidelsens og Trængslens Tider for dem, vi elsker saa højt. Han selv bar dem alle igennem! Tænk saa ofte i de skiftende Tider paa, at der staar en voksende Skare nord for Flensborg Fjord, som med de bedende Hjerter og de oprakte Hænder i Tro paa ham bærer med.

Den gamle Sørgeask

paa Carlshøj faldt Genforeningsdagen for Øksen. Da Sønderjylland efter Krigen 1864 var tabt, plantede mangeaarig Folketingsmand H. M. Petersen, Carlshøj, i Brenderup Sogn, paa en lille Høj i sin Have en Hænge- eller Sørgeask og udtalte samtidig, at den skulde fjernes, naar Sønderjylland atter var kommen tilbage til Moderlandet. Paa Genforeningsdagen lod H. M. Petersens Søn, Sognefoged P. M.

Hansen, den store Ask omhugge og anbragte i Stedet paa Højen en Flagstang, hvorfra Dannebrog vajede paa Festdagen.

„Fædrelandets Vaar“,

et overmaade smukt Maleri af Fru Agnes Slott-Møller, blev i Anledning af Genforeningen overbragt Kongen som Gave fra Beboere i Haderslev Øster- og Vesteramt. Det herlige Maleri lader „Fædrelandets Vaar“ symbolisere af unge Kvinder, som i et pompøst Kirkerum bærer deres spæde Børn frem til Daaben.

Bøffelkoppel,

hvor Kongeparret aflagde Besøg og nedlagde Kranse, er det Sted, om hvilket Holger Drachmann i 1877, da han efter sin Hjemkomst fra Paris, led og ked af det politiske Kævl i Danmark, slog sig ned paa Als, bl. a. skrev:

*»De vog dem, vi grov dem en Grav i vor Have,
lagde dem ved Siden af den alfar Vej;
alle vore Blomster skal smykke deres Grave,
sønderjyske Piger, I forglemme det ej!
Hvem gemmer vi vel ellers vore Kranse til!
Søster, hvad er det du siger?
Lad Fjenden plukke Blomster derude, hvor han vil:
Nælder hos de sønderjyske Piger!«*

Sønderjydernes danske Statsborgerret

er ordnet i Traktatens Paragraf 12, som lyder saaledes:
„Alle Indbyggere i det Omraade, der vender tilbage til Danmark, vil erhverve dansk Indfødsret og vil miste deres tyske Nationalitet. Dog vil Personer, der har bosat sig paa dette Omraade efter 1. Oktober 1918, kun kunne erhverve dansk Indfødsret med Tilladelse af den danske Regering“.

Grænsekommisionen,

der nedsattes med det Arbejde for Øje i Marken at afstikke den nye Grænse gennem Slesvig, holdt Genforeningsdagen sit første Møde paa Kristiansborg. Kommissionen bestod af føl-

gende: Den franske Oberst Rotlet, Kommissionens Præsiden, med Hr. Kræmer som Sekretær. Medlemmer for England: Oberst Agar, Italien: Oberst Marquisara, Japan: Oberst Tutsui, Danmark: Oberstløjtnant Ramm. Som Generalsekretær fungerede den tidligere udøvende Politichef i Flensborg, svensk Kaptajn Hjelmfeldt. Sagkyndig fra den danske Hær var Kaptajn Lunn, fra Marinen: Premierløjtnant Jessen, og udsendt af Udenrigsministeriet: Kontorcheferne Hammerich og Hendriksen.

Senere tog Kommissionen Ophold paa Hotel „Alssund“ i Sønderborg, hvorfra Arbejdet med Udstikningen af Grænsen lededes. De tyske Medlemmer af Kommissionen tog Ophold i Flensborg, hvorfra de daglig kørte til Grænsen til Møde med de øvrige Kommissionsmedlemmer.

Ved Efteraarstide

blev der paa Herman Bangs Grav paa Vestre Kirkegaard i København henlagt en Krans af Efteraarsløv og Forglemigejer; paa et Kort ved Kransen stod: „Til Tines Digter fra en Moder paa Als“. —

I Frøslev Polde,

nu Danmarks sydligste Mødeplads, afholdtes den 25. Juli 1920 det første Møde ved den nye Grænse. Mødet fik, trods ugunstigt Vejr, et smukt Forløb. Saavel fra 2. og 3. Zone som fra Kongeriget var der kommen Folk til Stede.

Gaardejer, Amtsforstander Karsten Gregersen, Frøslev, bød Forsamlingen Velkommen. Redaktør Ernst Christiansen, Flensborg, der var første Taler, dvælede ved det danske Liv, der har faaet ny Næring i den noget forsømte Egn. Det Liv skal værnes, og man vil aldrig give tabt i Kampen. Gaardejer P. Gad, Hejsel, Rektor H. P. Hansen, København, Kandidat Holger Andersen, Haderslev, og flere Talere dvælede ved den nye Grænse og de Forhold, der var skabt ved den, og lovede de Landsmænd, der ikke var kommen med hjem, deres Støtte. Grænsen, der er sat, skal ikke skille, men vi vil rykke disse Egne nær til Liv og Grøde.

Gaardejer P. Grau, Pøl, haabede og mente, at Mødet var en god Indledning til det Arbejde, der skal udføres paa begge Sider af Grænsen.

Gaardejer Karsten Gregersen sluttede Mødet med at udbringe et Leve for Danmark, og Forsamlingen sang staaende med blottet Hoved: „Der er et yndigt Land“. —

Og saa gaar danske Kvinder og Mænd efter Festglædens minderige Dage ind i Arbejdsdagen:

*Ved Korset i det gamle Flag
vi sværge Tro paa Danmarks Sag
i Tale, Sang og Bønner,
og komme skal engang den Dag,
da Folket under samme Tag
blir ført af ham, der lønner!*

